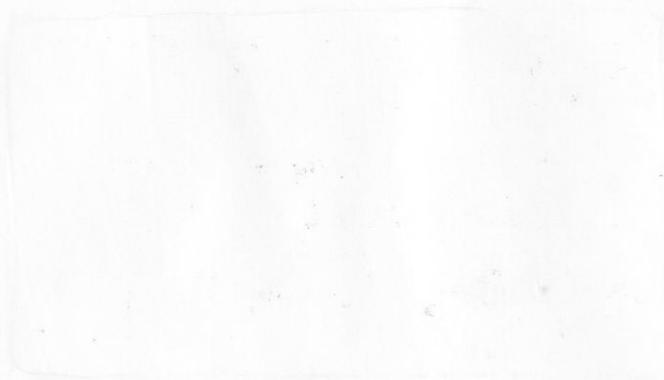

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΛΕΞΑΝΔΡΟ
ΑΝΑΒΑΣΙΣ

Σκαμώικα Αρεδαύρα

Γ (4)

1974-75

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

17335

ΔΩΡΕΑΝ

Επιτομή των σημειώσεων

1917

1917

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Τὰ γράμματα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Τὰ διασωθέντα ἔργα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν μαρτυροῦν, ὅτι οἱ πρόγονοί μας ἐκαλλιέργησαν ὑπερόχως ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου. Τὰ δημιουργήματα αὐτῶν εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον εἶναι ἀθάνατα μνημεῖα, προκαλοῦντα τὸν θαυμασμὸν ὅλων τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων.

Εἰς τὴν ἐπικὴν ποίησιν λ.χ. δὲν ἔχει ἀναφανῆ μέχρι σήμερον ποιητῆς ἀνώτερος ἀπὸ τὸν Ὅμηρον καὶ πολὺ ὀλίγοι ἤμποροῦν νὰ συναγωνισθοῦν τὸν ἰδικὸν μας λυρικὸν ποιητὴν Πίνδαρον ἢ τοὺς δραματικούς μας ποιητάς, τὸν Αἰσχύλον, τὸν Σοφοκλέα, τὸν Εὐριπίδην.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον ἡ δημιουργία τῶν προγόνων μας εἶναι ἀφθαστος. Εἰς τὴν ἱστορίαν ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ξενοφῶν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, εἰς τὴν ῥητορικὴν ὁ Δημοσθένης, καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς τόσοι ἄλλοι, ἄφησαν ἔργα, τὰ ὁποῖα δεικνύουν τὸν βαθμὸν τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Β'. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἱστοριογραφίας.

Ὁ πεζὸς λόγος διεμορφώθη πολὺ βραχύτερον τῆς ποιήσεως. Τοῦτο ἐξηγεῖται, διότι ἡ ποίησις εἶναι κυρίως προῖον τῆς φαντασίας, τὴν ὁποῖαν εἶχε πλουσίαν ὁ ἐλληνικὸς λαός, ἐνῶ ὁ πεζὸς λόγος ἀπαιτεῖ ὀριμότητα σκέψεως καὶ ἀκριβολογίαν ἐκφράσεως. Εἰς τοῦτο ἄλλως τε συνετέλεσε καὶ ἡ σχετικῶς βραδεῖα διάδοσις τῆς γραφῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα (μόλις τὸν ἔβδομον αἰῶνα π.Χ.).

Ἐκ δὲ τῶν εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου τὸ πρῶτον χρονολογικῶς ἀναπτυχθὲν εἶναι ἡ ἱστοριογραφία. Τοῦτο, διότι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, εὐχαριστούμενον ἀπὸ παλαιστάτους χρόνους ν' ἀσχολῆται ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἐπικῆς ποιήσεως μὲ τὴν ἐνδοξὸν πάντοτε ἱστορίαν του αὐ-

τὴν ἐκινήθη πρῶτον νὰ ἐκθέσῃ καὶ διὰ τοῦ πεζοῦ λόγου, ὅταν ἀνδρωθὲν ἤσθάνθη τὴν πρὸς τοῦτο ἰκανότητά.

Ὁ πρῶτος ἀξίος τοῦ ὀνόματος ἱστορικός, ὁ ὁποῖος καὶ πατὴρ τῆς ἱστορίας καλεῖται, εἶναι ὁ Ἡ ρ ὀ δ ο τ ο ς. Οὗτος γεννηθεὶς εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν τῆς Μ. Ἀσίας περὶ τὸ 484 καὶ ἀποθανὼν μετὰ τὸ 425 εἰς Θουρίου τῆς Ἰταλίας, ἔγραψε τὴν ἱστορίαν τῶν Περσικῶν πολέμων.

Ὁ μέγας Ἀθηναῖος ἱστορικός Θ ο υ κ υ δ ῖ δ η ς (470 - 397) ἐτελειοποίησε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431 - 404). Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὴν συμπληρώσῃ, διότι τὸ ἔργον του λήγει εἰς τὸ 21ον τοῦ πολέμου ἔτος. Ὁ Ἀθηναῖος ἱστορικός Ξ ε ν ο φ ῶ ν (434 - 355) συνέχισε τὴν ἱστορίαν τοῦ πολέμου τούτου καὶ ἐξέθεσε τὰ μετ' αὐτὸν γεγονότα εἰς τὰ «Ἑλληνικά» του. Οὗτος εἶναι ὁ συγγραφεὺς καὶ τῆς γνωστῆς μας «Κύρου Ἀναβάσεως», καθὼς καὶ ἄλλων ἱστορικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ πολιτικῶν ἔργων.

Μετὰ τοὺς τρεῖς τούτους ἱστορικοὺς καὶ ἄλλοι κατὰ καιροὺς ἀνεφάνησαν, ἐκ τῶν ὁποίων γνωστότεροι εἶναι οἱ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπὶ Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας ἀκμάσαντες Π λ ο ὑ τ α ρ χ ο ς ἐκ Χαιρωνείας (50 - 127 μ.Χ.) καὶ Ἀ ρ ρ ι α ν ὀ ς, περὶ τοῦ ὁποῖου ἤδη θ' ἀσχοληθῶμεν ἰδιαιτέρως, διότι μᾶς ἐνδιαφέρει ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Γ'. Ὁ βίος τοῦ Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανός, γεννηθεὶς τὸ 95 μ.Χ. εἰς τὴν Νικομήδειαν τῆς Μικρασιατικῆς Βιθυνίας, ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ Ἑλλάς εὕρισκετο ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἡ ὁποία ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Βορείου θαλάσσης μέχρι τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Ἀρριανός ἦτο σύγχρονος τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων Ἀδριανοῦ (117 - 138 μ.Χ.), Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς (138 - 162 μ.Χ.) καὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (162 - 180 μ.Χ.). Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἔδειξε μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὰ γράμματα. Νέος ὢν ἤλθεν εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς Ἡπείρου, ὅπου εἶχεν ἰδρῦσει φιλοσοφικὴν σχολὴν ὁ ἐπιφανὴς στωικός φιλόσοφος Ἐπίκτητος (50 - 120 μ.Χ.). Ὁ Ἀρριανός ἔγινε προσφιλέστατος μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου τούτου καὶ διεκρίθη διὰ τὴν φιλομάθειάν του. Ἀργότερον μετέβη εἰς τὰς

Ἀθήνας καὶ συνεπλήρωσε τὴν μόρφωσίν του εἰς τὰς ἐκεῖ ἀνθούσας τότε ῥητορικὰς καὶ φιλοσοφικὰς σχολὰς. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγνωρίσθη μὲ τὸν αὐτοκράτορα Ἀδριανὸν καὶ ἐξετιμῆθη πολὺ παρ' αὐτοῦ. Προσκληθεὶς εἰς Ῥώμην, ἀπέκτησε τὰ δικαιώματα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου καὶ προσέλαβε τὸ ὄνομα τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ἐπονομασθεὶς Φλάβιος. Κατὰ τὸ 130 μ.Χ. διωρίσθη τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο διετήρησεν ἐπὶ ἑπταετίαν. Διεκρίθη δὲ διὰ τὴν διοικητικὴν του ἱκανότητα καὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν ἀποκρούσας τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Σκυθικοῦ λαοῦ τῶν Ἀλανῶν. Τὸ 147 ἐπανάγεται εἰς τὰς Ἀθήνας, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἐπώνυμος ἀρχων αὐτῶν. Τὸ 171 γίνεται καὶ πρύτανις τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Εἰς βαθὺ γῆρας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Νικομήδειαν, ὅπου ἀπέθανε περὶ τὸ 180.

Δ'. Ἔργα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανὸς ὑπῆρξε πολυγραφώτατος συγγραφεύς. Εἰς τὸν ὅλον βίον του καὶ εἰς τὴν συγγραφικὴν του δρᾶσιν εἶχεν ὡς πρότυπον τὸν Ξενοφῶντα. Ὅπως ἐκεῖνος εἶχε πεφιλημένον διδάσκαλον τὸν Σωκράτην, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἐτίμα καὶ ἠγάπα τὸν φιλόσοφον Ἐπίκτητον. Ἐπίσης ὅπως ὁ Ξενοφῶν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε ποικίλα συγγράμματα ἱστορικά, γεωγραφικά, φιλοσοφικά καὶ στρατιωτικά. Ἔργα του εἶναι :

α) Ἱστορικά : Ἡ « Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου », διηρημένη εἰς 7 βιβλία, κατὰ μίμησιν τῆς « Κύρου Ἀναβάσεως » τοῦ Ξενοφῶντος. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐξιστορεῖ ὄχι μόνον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸν βίον του.

Πηγαὶ τῆς ἱστορίας του, καθὼς ὁ ἴδιος ἀναφέρει εἰς τὸ προοίμιόν του, εἶναι τὰ παλαιότερα περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου συγγράμματα καὶ ἰδίως τὰ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Ἀριστοβούλου, οἱ ὅποιοι ἦσαν στρατηγοὶ παρακολουθήσαντες τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν.

Ἄλλο ἱστορικὸν σύγγραμμα τοῦ Ἀρριανοῦ εἶναι τὸ ἐπιγράφόμενον « Ἴνδική », εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφει τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν, τὰ ἦθη, τὰ ἔθιμα, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ πολιτεύματα αὐτῶν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐγράφη εἰς τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον, κατὰ μίμησιν τοῦ Ἡροδότου.

β) Γεωγραφικὰ ἔργα εἶχε γράψει ἀρκετά. Ἐκ τούτων περιε-

σώθη μόνον ὁ «Περίπλους Εὐξείνου Πόντου», εἰς τὸν ὁποῖον περιγράφονται τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι Βυζαντίου, τὰ ὅποια ὁ ἴδιος εἶχεν ἐπισκεφθῆ, ὅταν ἦτο τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας.

γ) Στρατιωτικὰ ἔργα εἶναι : 1) «Τέχνη τακτική», ὅπου πραγματεύεται περὶ τῆς στρατιωτικῆς τακτικῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Μακεδόνων καὶ περὶ τοῦ ἀναδιοργανωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἱππικοῦ τῶν Ῥωμαίων. 2) «Ἐκταξις τῶν Ἀλανῶν», ὅπου ἐκθέτει τὴν διάταξιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀλανῶν ἐκστρατείαν.

δ) Φιλοσοφικὰ ἔργα εἶναι : 1) «Ἐπικτῆτου διατριβαί», εἰς τὰς ὁποίας ἐκθέτει τὴν διδασκαλίαν τοῦ στωικοῦ φιλοσόφου. 2) «Ἐπικτῆτου ἐγχειρίδιον», τὸ ὁποῖον εἶναι περίληψις τῶν «Διατριβῶν».

Πλὴν τῶν ἔργων τούτων ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε καὶ τὸν «Κυνηγετικόν», ὡς συμπλήρωμα τοῦ ὁμωνύμου ἔργου τοῦ Ξενοφῶντος.

Ε'. Ἡ γλῶσσα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Οἱ μέχρι τοῦδε γνωστοὶ μας συγγραφεῖς, ὁ Ξενοφῶν, ὁ Λυσίας, ὁ Ἰσοκράτης κ.ά., ἔγραψαν εἰς τὴν λεγομένην ἀττικὴν διάλεκτον, ἥτοι εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν χρήσει τότε εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἡ διάλεκτος αὕτη βραδύτερον ἐδέχθη τύπους καὶ λέξεις ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐν χρήσει ἑλληνικὰς διαλέκτους, ἥτοι τὴν ἰωνικὴν, τὴν δωρικὴν καὶ τὴν αἰολικὴν. Τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς συγχωνεύσεως αὐτῶν διεμορφώθη ἡ λεγομένη κοινὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία διὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔλαβεν εὐρυτάτην διάδοσιν. Ἡ κοινὴ αὕτη γλῶσσα ὠμιλεῖτο καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐγράφετο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀρριανοῦ. Πολλοὶ ὅμως συγγραφεῖς τῆς μεταγενεστέρας ταύτης ἐποχῆς ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μιμηθοῦν τὴν ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον, ἔχοντες ὡς ὑπόδειγμα τὴν γλῶσσαν τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Θουκυδίδου. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ὀνομάζονται ἀττικισταί, ἥτοι μιμηταὶ τῆς ἀττικῆς. Τοιοῦτός ἦτο καὶ ὁ Ἀρριανός, ὁ ὁποῖος καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν προσεπάθησε νὰ μιμηθῆ τὸν Ἀθηναῖον συγγραφέα τῆς «Κύρου Ἀναβάσεως». Ἡ μίμησις του εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχῆς, ἀν καὶ ἐνίοτε ἀστοχεῖ εἰς τινὰς τύπους καὶ συντακτικὰς χρήσεις. Πάντως τὸ ὄφρος του, ἰδίως εἰς τὴν «Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασιν», ἔχει ζωηρότητα

καὶ φυσικότητα, εἶναι δὲ πρόδηλος ἡ εὐσυνειδησία καὶ ἡ ἀμεροληψία τοῦ ἱστορικοῦ.

ΣΤ'. Ὁ στρατὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

1. Ὁ Μακεδονικὸς πεζικὸς στρατὸς ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὴν φάλαγγα, ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστάς καὶ ἀπὸ τοὺς ψιλοὺς.

α) Ἡ φάλαγγξ ἀπετέλει τὴν κυρίαν βάσιν τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ. Οἱ ἀνήκοντες εἰς αὐτὴν ὠνομάζοντο πεζέταιροι. Ἡ φάλαγγξ διηρεῖτο εἰς ἕξ τάξεις, ἧτοι τάγματα· ἐκάστη τάξις εἶχε τρεῖς λόχους καὶ ἕκαστος λόχος 500 περίπου ἀνδρας.

Οἱ φαλαγγῖται ἢ πεζέταιροι ἔφερον πλήρη πανοπλίαν, ἧτοι περικεφαλαίαν, θώρακα, κνημίδας, κυκλοτερῆ ἀσπίδα καὶ τὴν μακεδονικὴν σάρισσαν (μακρὸν δόρυ). Ἐτάσσοντο συνήθως εἰς βάθος 16 ἀνδρῶν. Αἱ δὲ σάρισσαι τῶν πέντε πρώτων σειρῶν προεξείχον τῆς ὅλης φάλαγγος καὶ ἐσχημάτιζον ἀδιαπέραστον τεῖχος ἀπὸ αἰχμᾶς.

β) Οἱ ὑπασπισταὶ ἦσαν ἐλαφρότερον ὠπλισμένοι. Ἐφερον ἐλαφροτέραν ἀσπίδα, λινοῦν θώρακα, μακρὸν ξίφος καὶ βραχὺ δόρυ. Ἐπομένως ἦσαν ἐπιτήδευοι διὰ ταχείας καὶ τολμηρὰς κινήσεις εἰς μέρη, εἰς τὰ ὅποια ἡ φάλαγγξ δὲν ἠδύνατο νὰ κινηθῆ. Οὗτοι κατ' ἀρχὰς ἦσαν ὀλιγάριθμοι καὶ ἀπετέλουσαν τὴν προσωπικὴν φρουρὰν τοῦ βασιλέως, διὰ τοῦτο καὶ ὠνομάσθησαν «ὑπασπισταί». Βραδύτερον ὁμως ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἀπέτελεσαν ἴδιον σῶμα εὐκινήτου πεζικοῦ, τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σῶμα τῶν Ἀθηναίων πελταστῶν.

γ) Οἱ ψιλοὶ ἦσαν πολὺ ἐλαφροῦς ὠπλισμένοι, ἧτοι ἔφερον ἕν εἶδος ὄπλου, ἀναλόγως τοῦ ὁποῖου ὠνομάζοντο πελτασταί, τοξόται, ἀκοντισταὶ ἢ σφενδονῆται.

2. Τὸ ἱππικὸν διεκρίνετο : 1) Εἰς τὸ βαρὺ ἱππικὸν καὶ 2) εἰς τὸ ἐλαφρόν.

α) Τὸ βαρὺ ἱππικὸν συνέκειτο ἐξ εὐγενῶν Μακεδόνων, οἱ ὁποῖοι ὠνομάζοντο ἑταῖροι. Οὗτοι ἔφερον περικεφαλαίαν, θώρακα, ξίφος καὶ ξυστόν, ἧτοι βραχεῖαν λόγχην. Οἱ ἑταῖροι ἐσχημάτιζον 8 ἕλας· ἐκάστη δὲ ἕλη εἶχε 150 - 300 ἵππεῖς. Ἡ ἀρίστη τῶν ἱλῶν τούτων ἀπετέλει τὴν β' ασιλικὴν ἕλην, ἡ ὁποία ἐλέγετο καὶ ἄγῆμα τῶν ἑταίρων, ἧτο δὲ ἔφιππος σωματοφυλακὴ τοῦ βασιλέως. Μετὰ

τῶν Μακεδονικῶν ἰλῶν συνέπραττον καὶ Ἰλαιο Θεσσαλικάι ἐξ εὐγενῶν Θεσσαλῶν ἰππέων.

β) Τὸ ἐλαφρόν ἰππικὸν ἀπετέλουν οἱ ἐλαφρῶς ὤπλισμένοι ἰππεῖς, οἱ ὅποιοι ἀντὶ ξυστοῦ ἔφερον σάρισσαν. Οὗτοι ὠνομάζοντο πρόδρομοι καὶ ἐξετέλουν χρέη ἀνιχνευτῶν ὡς πρόσκοποι ἢ ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν διώξιν καὶ σύλληψιν τῶν τρεπομένων εἰς φυγὴν ἀντιπάλων.

3. Ὁ στόλος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατ' ἀρχὰς ἀπετελεῖτο ἐξ 160 πλοίων, μὲ τὰ ὅποια διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἀσίαν. Βραδύτερον διελύθη, μὴ δυνάμενος νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν κατὰ ξηρὰν ἐκστρατείαν. Ἀλλὰ διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Τύρου συνεκροτήθη νέος ἰσχυρὸς στόλος ἐκ Κυπρίων, Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνικῶν τριήρων. Καὶ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κατήρτισεν ἄλλον στόλον, διὰ τοῦ ὁποίου κατέπλευσε τὸν Ἰνδὸν ποταμόν. Μὲ τμημα δὲ τοῦ στόλου τούτου ὁ ἐκ Κρήτης ναύαρχος Νέαρχος ἐπλευσε τὸ 327 ἀπὸ τὸν Ἰνδὸν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ.

Ζ'. Ἡ κατάσταση εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου χρόνους.

Διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐξιστορουμένης ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ ἐκστρατείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τῆς καθόλου δράσεώς του πρέπει νὰ ἐνουμηθῶμεν τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἐνεφανίζετο πρὸ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν μακρὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον κατέπεσεν ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηνῶν. Ταύτην ἀνέλαβεν ἡ Σπάρτη, ἡ ὁποία ὅμως διὰ τῆς ἀγερῶχου πολιτικῆς τῆς προὔκαλεσε τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων. Αὗται συνησπίσθησαν ἐναντίον τῆς, ἡ δὲ Σπάρτη ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν Περσῶν, οἱ ὅποιοι λαμβάνουν εὐκαιρίαν νὰ ἐπέμβουν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐπιβάλλουν τὰς θελήσεις των, διὰ τῆς λεγομένης Ἀνταλκιδείου εἰρήνης (387). Μετ' ὀλίγον αἱ Ἀθηναὶ ἀνακύπτουν πρὸς στιγμὴν καὶ ἀναλαμβάνουν ἐκ νέου τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν. Ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν διατηρεῖται, διότι γρήγορα οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκαταλείπονται ἀπὸ τοὺς συμμάχους των. Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ Θῆβαι λαμβάνουν μεγάλην ἰσχὴν καὶ διεκδικοῦν τὴν ἡγεμονίαν, λαμπρυνθεῖσαι μὲ τὰς νίκας τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ τοῦ

Πελοπίδου. Ἄλλὰ καὶ ἡ δύναμις τῶν Θηβῶν καταπίπτει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπαμεινώνδου εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην (362). Ἐκτοτε καμμία ἀπὸ τὰς μεγάλας ἐλληνικὰς πόλεις δὲν εἶχε δύναμιν, ἱκανὴν ν' ἀναλάβῃ πρωτοβουλίαν. Μὲ τοὺς ἀνταγωνισμοὺς των, μὲ τὴν τυφλὴν πολιτικὴν τῆς ἐπικλήσεως βοήθειας ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς των ἐχθροὺς, τοὺς Πέρσας, μὲ τὴν ἐσωτερικὴν διοικητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀναρχίαν περιέπεσαν ὅλαι εἰς πολιτικὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀφάνειαν.

Τότε ἀναφαίνεται μία νέα σφριγῶσα καὶ κραταιὰ ἐλληνικὴ δύναμις, ἡ δύναμις τῶν Μακεδόνων. Ὁ Φίλιππος Β' συλλαμβάνει τὸ σχέδιον τῆς ἐνώσεως ὅλων τῶν Ἑλλήνων εἰς ἀγῶνα κατὰ τῶν Περσῶν, ὡς μόνων φυσικῶν ἀντιπάλων των, καὶ εἰς τὸ συνέδριον τῆς Κορίνθου (338) ἀνακηρύσσεται ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν. Ἄλλ' ὁ βίαιος θάνατός του δὲν τὸν ἄφησε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ σχέδιόν του. Ἦλθεν ὅμως ὁ Ἀλέξανδρος νὰ πραγματοποιήσῃ τοῦτο μὲ τὴν μεγαλεπήβολον δρᾶσίν του, ἡ ὁποία ἱστορεῖται εἰς τὸ προκείμενον βιβλίον.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προσέλιον τοῦ συγγραφέως

Ἐπισημαίνεται ὅτι τὸ παρὸν βιβλίον ἐκδόθη ἐν τῇ
ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ ἀπεβλήθη ἐκ τῆς ἐπιμέλειας
τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἐκδοτοῦ. Ἐπισημαίνεται
ὅτι τὸ παρὸν βιβλίον ἀπεβλήθη ἐκ τῆς ἐπιμέλειας
τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἐκδοτοῦ. Ἐπισημαίνεται
ὅτι τὸ παρὸν βιβλίον ἀπεβλήθη ἐκ τῆς ἐπιμέλειας
τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἐκδοτοῦ.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ἐπισημαίνεται ὅτι τὸ παρὸν βιβλίον ἐκδόθη ἐν τῇ
ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ ἀπεβλήθη ἐκ τῆς ἐπιμέλειας
τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἐκδοτοῦ. Ἐπισημαίνεται
ὅτι τὸ παρὸν βιβλίον ἀπεβλήθη ἐκ τῆς ἐπιμέλειας
τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἐκδοτοῦ. Ἐπισημαίνεται
ὅτι τὸ παρὸν βιβλίον ἀπεβλήθη ἐκ τῆς ἐπιμέλειας
τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἐκδοτοῦ.

Ὁ ἄλλοτερον ἐκδοθησὶν βιβλίον
ἀπεβλήθη ἐκ τῆς ἐπιμέλειας τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἐκδοτοῦ.

(1891)

Ἐπισημαίνεται ὅτι τὸ παρὸν βιβλίον ἐκδόθη ἐν τῇ
ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ ἀπεβλήθη ἐκ τῆς ἐπιμέλειας
τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἐκδοτοῦ. Ἐπισημαίνεται
ὅτι τὸ παρὸν βιβλίον ἀπεβλήθη ἐκ τῆς ἐπιμέλειας
τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἐκδοτοῦ. Ἐπισημαίνεται
ὅτι τὸ παρὸν βιβλίον ἀπεβλήθη ἐκ τῆς ἐπιμέλειας
τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ ἐκδοτοῦ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΥΔΕ)

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου ὅσα μὲν 1
ταῦτά ἄμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ξυνέγραψαν, ταῦτα ἐγὼ
ὡς πάντη ἀληθῆ ἀναγράφω, ὅσα δ' οὐ ταῦτά, τούτων τὰ πιστότερα
ἐμοὶ φαινόμενα καὶ ἅμα ἀξιαφηγητότερα ἐπιλεξάμενος. Ἄλλοι μὲν δὴ 2
ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ' ἔστιν ὑπὲρ ὅτου πλείονες ἢ
ἀξυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους· ἀλλ' ἐμοὶ Πτολεμαῖός τε καὶ Ἀριστόβου-
λος πιστότεροι ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν, ὁ μὲν, ὅτι ξυνεστράτευσε βα-
σιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστόβουλος· Πτολεμαῖος δὲ πρὸς τῷ ξυστρατεῦ-
σαι, ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι αἰσχροτέρον ἢ τῷ ἄλλῳ φέυσασθαι ἦν·
ἄμφω δέ, ὅτι τετελευτηκότος ἤδη Ἀλεξάνδρου ξυγγράφουσιν αὐτοῖς
ἢ τε ἀνάγκη καὶ ὁ μισθός τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς ξυνηνέχθη ξυγγράψαι
ἀπῆν. Ἔστι δὲ ἂ καὶ πρὸς ἄλλων ξυγγεγραμμένα, ὅτι καὶ αὐτὰ ἀξια- 3
φήγητά τέ μοι ἔδοξε καὶ οὐ πάντη ἄπιστα, ὡς λεγόμενα μόνον ὑπὲρ
Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψα. Ὅστις δὲ θαυμάσεται ἀνθ' ὅτου ἐπὶ τοσοῦτοις
ξυγγραφεῦσι καὶ ἐμοὶ ἐπὶ νοῦν ἦλθεν ἤδε ἡ ξυγγραφή, τὰ τε ἐκείνων
πάντα τις ἀναλεξάμενος καὶ τοῖσδε τοῖς ἡμετέροις ἐντυχῶν, οὕτω θαυ-
μαζέτω.

**Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Πελοποννήσῳ ἀναγνωρίζεται
ἀρχηγός τῶν Ἑλλήνων (336 π. Χ.)**

(Κεφ. 1)

I. Λέγεται δὴ Φίλιππος μὲν τελευτῆσαι ἐπ' ἄρχοντος
Πυθοδήμου Ἀθήνησι· παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλέ-
ξανδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου, ἐς Πελοπόννησον παρελθεῖν·
εἶναι δὲ τότε ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη Ἀλέξανδρον. Ἐνταῦθα 2
ξυναγαγόντα τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι ἐντὸς Πελοποννήσου ἦσαν,

αίτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρατιᾶς, ἦντινα Φιλίππῳ ἤδη ἔδοσαν· καὶ αἰτήσαντα λαβεῖν παρ' ἐκάστων πλὴν Λακεδαιμονίων· Λακεδαιμονίους δ' ἀποκρίνασθαι μὴ εἶναι σφισι πάτριον ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ' αὐτοὺς ἄλλων ἐξηγεῖσθαι. Νεωτερίσαι δ' ἅττα καὶ τῶν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. Ἀλλ' Ἀθηναίους γε τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντας καὶ πλείονα ἔτι τῶν Φιλίππῳ δοθέντων Ἀλεξάνδρῳ ἐς τιμὴν ζυγχωρῆσαι. Ἐπανελθόντα δ' ἐς Μακεδονίαν ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου.

[Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ συνόδου τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγὸς τῆς ἐναντίον τῶν Περσῶν στρατιᾶς, ἐπιστρέφει εἰς τὴν Μακεδονίαν. Θέλων δὲ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀρχὴν του, πρὶν ἐπιχειρήσῃ τὴν μεγάλην ἐκστρατείαν του εἰς τὴν Ἀσίαν, στρέφεται πρὸς Β. τὴν ἀνοιξιν τοῦ 335 π.Χ. καὶ ὑποτάσσει τοὺς περὶ τῆς Μακεδονίας λαοὺς, Θρᾷκας, Γέτας, Τριβαλλοὺς, Ἰλλυριοὺς κλπ. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἐπολέμει εἰσέτι κατ' αὐτῶν, πληροφορεῖται τὴν ἀποστασίαν τῶν Θηβαίων. Τότε ὡς ἀστρατὴ καταφθάει εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ στρατοπεδεύει ἐξωθεν τῶν Θηβῶν. Μετὰ σκληρὸν ἀγῶνα κυριεύει τὴν πόλιν καὶ ἐγκαθιστᾷ εἰς τὴν Καδμεῖαν μακεδονικὴν φρουράν. Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέφει καὶ πάλιν εἰς Μακεδονίαν, ὅπου συμπληρώνει τὰς ἐτοιμασίας του, διὰ ν' ἀρχίσῃ τὴν πρὸς τὴν Ἀσίαν πορείαν].

Διάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν (334 π. Χ.)

(Κεφ. 11 - 12)

3 XI. Ἄμα δὲ τῷ ἦρι ἀρχομένῳ ἐξελαύνει ἐφ' Ἑλλησπόντου, τὰ μὲν κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἑλληνας Ἀντιπάτρῳ ἐπιτρέψας, αὐτὸς δ' ἄγων πεζοὺς μὲν ζὺν φιλοῖς τε καὶ τοξόταις οὐ πολλῶ πλείους τῶν τρισμυρίων, ἵππέας δὲ ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους. Ἦν δὲ αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν λίμνην τὴν Κερκινῆτιν ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος ποτα-
4 μῶ τὰς ἐκβολὰς. Διαβάς δὲ τὸν Στρυμόνα παρήμειβε τὸ

Πάγγαιον ὄρος τὴν ὡς ἐπ' Ἄβδηρα καὶ Μαρώνειαν, πόλεις Ἑλληνίδας ἐπὶ θαλάσῃ ὤκισμένας. Ἐνθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἐβρον ποταμὸν ἀφικόμενος διαβαίνει καὶ τὸν Ἐβρον εὐπετῶς. Ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν ἔρχεται. Διαβάς δὲ καὶ τὸν Μέλανα ἐς Σηστὸν ἀφικνεῖται ἐν 5 εἴκοσι ταῖς πάσαις ἡμέραις ἀπὸ τῆς οἴκοθεν ἐξορμήσεως. Ἐλθὼν δ' ἐς Ἐλαιούντα θύει Πρωτεσιλάῳ ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Πρωτεσιλάου, ὅτι καὶ Πρωτεσίλαος πρῶτος ἐδόκει ἐκβῆναι ἐς τὴν Ἀσίαν τῶν Ἑλλήνων τῶν ἅμα Ἀγαμέμνονι ἐς Ἴλιον στρατευσάντων. Καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν ἐπιτυχέστεραν οἷ γενέσθαι ἢ Πρωτεσιλάῳ τὴν ἀπόβασιν.

Παρμενίων μὲν δὴ τῶν τε πεζῶν τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν 6 ἵππον διαβιβάσαι ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ ἐς Ἀβυδὸν καὶ διέβησαν τριήρεσι μὲν ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις. Ἀλέξανδρον δ' ἐξ Ἐλαιούντος ἐς τὸν Ἀχαιῶν λιμένα κατᾶραι ὁ πλείων λόγος κατέχει, καὶ αὐτὸν τε κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν διαβάλλειν καὶ ἐπειδὴ κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἑλλησπόντου ἐγένετο, σφάζαντα ταῦρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρηῖσι σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιάλης ἐς τὸν πόντον.

Λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεῶς ζῦν τοῖς ὕπλοις ἐκ- 7 βῆναι αὐτὸν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσίαν καὶ βωμοὺς ιδρύσασθαι, ὅθεν τ' ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ ὅπου ἐξέβη τῆς Ἀσίας, Διὸς ἀποβατηρίου καὶ Ἀθηναῶς καὶ Ἡρακλέους. Ἀνελθόντα δ' ἐς Ἴλιον τῆ τε Ἀθηναῶ θῦσαι τῆ Ἰλιάδι καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὐτοῦ ἀναθεῖναι ἐς τὸν νεῶν καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης τῶν ἱερῶν τινα ὄπλων ἔτι ἐκ τοῦ Τρωικοῦ ἔργου σφάζόμενα. Καὶ ταῦτα λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ ἔφερον πρὸ αὐτοῦ ἐς τὰς μάχας. Θῦσαι δ' αὐτὸν καὶ Πριάμου ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Ἐρκειοῦ λόγος κατέχει, μῆνιν Πριάμου παραιτούμενον τῷ Νεοπτολέμου γένει, ὃ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν.

Τῆς ἐπιγραφῆς ἐπισημασθέντων ὁμοίων ἐπιγραφῶν
 εἰδικῶς ἐπισημασθέντων ὁμοίων ἐπιγραφῶν
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

XII. Ἀνιόντα δ' αὐτὸν ἐς Ἴλιον Μενοίτιός τε ὁ κυβερνήτης χρυσῶ στεφάνῳ ἐστεφάνωσε καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐκ Σιγείου ἐλθὼν καὶ τινες καὶ ἄλλοι, οἱ μὲν Ἕλληνες, οἱ δὲ ἐπιχώριοι· ὁ δὲ καὶ αὐτὸς τὸν Ἀχιλλέως ἄρα τάφον ἐστεφάνωσε. Ἡφαιστίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσε· καὶ εὐδαιμόνισεν ἄρα, ὡς λόγος, Ἀλέξανδρος Ἀχιλλέα, ὅτι Ὀμήρου κήρυκος ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην ἔτυχεν...

6 Ἐξ Ἰλίου δ' ἐς Ἀρίσβην ἦκεν, οὐ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶ διαβεβηκυῖα τὸν Ἑλλήσποντον ἐστρατοπεδεύκει, καὶ τῇ ὑστεραία ἐς Περκώτην· τῇ δ' ἄλλη Λάμψακον παραμείψας πρὸς τῷ Πρακτίῳ ποταμῷ ἐστρατοπέδευσεν, ὅς ῥέων ἐκ τῶν ὄρων τῶν Ἰδαίων ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Ἑλλησπόντου τε καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. Ἐνθεν δ' ἐς Ἐρμωτον ἀφίκετο, Κολωνὰς πόλιν παραμείψας. Σκοποὶ δ' αὐτῶ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ στρατεύματος· καὶ τούτων ἡγεμῶν ἦν Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίου, ἔχων τῶν τε ἑταίρων τὴν ἴλην τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, ἧς ἱλάρχης ἦν Σωκράτης ὁ Σάθωνος, καὶ τῶν προδρόμων καλουμένων Ἰλας τέσσαρας. Κατὰ δὲ τὴν πάροδον Πρίαπον πόλιν ἐνδοθεῖσαν πρὸς τῶν ἐνοικούντων τοὺς παραληψομένους ἀπέστειλε σὺν Πανηγόρῳ τῷ Λυκαγόρῳ, ἐνὶ τῶν ἑταίρων.

8 Περσῶν δὲ στρατηγοὶ ἦσαν Ἀρσάμης καὶ Ῥεομίθρης καὶ Πετίνης καὶ Νιφάτης καὶ ζὺν τούτοις Σπιθριδάτης, ὁ Λυδίας καὶ Ἰωνίας σατράπης, καὶ Ἀρσίτης, ὁ τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας ὑπαρχος. Οὗτοι δὲ πρὸς Ζελεῖα πόλει κατεστρατοπεδευκότες ἦσαν ζὺν τῇ ἵππῳ τε τῇ βαρβαρικῇ καὶ τοῖς Ἕλλησι τοῖς μισθοφόροις.

Βουλευομένοις δ' αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν παρόντων, ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος διαβεβηκῶς ἠγγέλλετο, Μέμνων ὁ Ῥόδιος παρῆνει μὴ διὰ κινδύνου ἰέναι πρὸς τοὺς Μακεδόνας τῷ τε πε-

ζῶ πολὺ περιόντας σφῶν καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου παρόντος, αὐτοῖς δ' ἀπόντος Δαρείου· προϊόντας δὲ τὸν τε χιλὸν ἀφανίζειν καταπατοῦντας τῇ ἵππῳ καὶ τὸν ἐν τῇ γῇ καρπὸν ἐμπιπράναι, μηδὲ τῶν πόλεων αὐτῶν φειδομένους. Οὐ γὰρ μενεῖν ἐν τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων. Ἀρσίτην δὲ λέγεται εἰπεῖν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Περσῶν, ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι μίαν οἰκίαν ἐμπρησθεῖσαν τῶν ὄψ' οἱ τεταγμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας Ἀρσίτη προσθέσθαι, ὅτι καὶ ὑποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα τριβάς ἐμποιεῖν ἐκόντα τῷ πολέμῳ τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὔνεκα.

Ἡ πρώτη μάχη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν (334 π. Χ.)

(Κεφ. 13-16)

α) Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 13-14)

XIII. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος προὐχώρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ζυγνυμένῳ τῷ στρατῷ διπλῆν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὀπλιτῶν τάξας, τοὺς δ' ἵππείας κατὰ τὰ κέρατα ἀγαγών, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἔπεσθαι· τοὺς δὲ προκατασχεψομένους τὰ τῶν πολεμίων ἦγεν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἵππείας μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ ψιλῶν ἐς πεντακοσίους. Καὶ Ἀλέξανδρός τ' οὐ πολὺ ἀπεῖχε τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γρανικοῦ, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῆ ἐλάυνοντες ἀπήγγελλον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν τοὺς Πέρσας ἐφεστάναι τεταγμένους ὡς ἐς μάχην. Ἐνθα δὲ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ζυνέταπτεν ὡς μαχομένους.

*Παρμενίων δὲ προσελθὼν λέγει Ἀλεξάνδρῳ τάδε· «Ἐμοὶ δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῷ παρόντι καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ ὡς ἔχομεν. Τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πολὺ τῷ πεζῷ λειπομένους πλησίον ἡμῶν ἀυλισθῆναι, καὶ ταύτῃ παρέξειν ἕωθεν εὐπετῶς τῷ

στρατῶ διαβαλεῖν τὸν πόρον· ὑποφθάσομεν γὰρ αὐτοὶ περά-
 4 σαντες, πρὶν ἐκείνους ἐς τάξιν καθίστασθαι. Νῦν δ' οὐκ ἀκιν-
 δύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἶόν τ' ἐν
 μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. Πολλὰ μὲν γὰρ
 αὐτοῦ ὄραται βαθέα, αἱ δ' ὄχθαι αὐταὶ ὄρας ὅτι ὑπερύψηλοι
 5 καὶ κρημνώδεις εἰσὶν αἱ αὐτῶν· ἀτάκτως τ' οὖν καὶ κατὰ
 κέρας, ἥπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν ἐπικεῖσονται ἐς φά-
 λαγγα ζυγνυταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἵππεῖς· καὶ τὸ πρῶ-
 τον σφάλμα ἐς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν καὶ ἐς τὴν ὑπὲρ παν-
 τὸς τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν».

6 Ἄλεξάνδρος δέ, «ταῦτα μὲν», ἔφη, «ὦ Παρμενίων, γι-
 γνώσκω· αἰσχύνομαι δέ, εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην εὐ-
 πετῶς, τοῦτο δέ, σμικρὸν ρεῦμα, — οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρα-
 νικὸν ἐκφαυλίσας, — εἴρξει ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι, ὡς ἔχο-
 7 μεν. Καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης οὔτε πρὸς
 τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κινδύνους ὀξύτητος ποιοῦμαι· ἀναθαρρή-
 σειν τε δοκῶ τοὺς Πέρσας ὡς ἀξιομάχους Μακεδόσιν ὄντας,
 ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκῳ ἔπαθον».

XIV. Ταῦτα εἰπὼν Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον
 κέρας πέμπει ἡγησόμενον, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρῆγε.
 Προετάχθησαν δ' αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ Φιλώτας ὁ Παρμε-
 νίωνος, ἔχων τοὺς ἐταίρους τοὺς ἱππέας καὶ τοὺς τοξότας καὶ
 τοὺς Ἀγριᾶνας τοὺς ἀκοντιστάς. Ἀμύντας δέ ὁ Ἀρραβαῖου
 τοὺς τε σαρισσοφόρους ἱππέας ἔχων Φιλώτα ἐπετάχθη καὶ
 2 τοὺς Παίονας καὶ τὴν Ἴλην τὴν Σωκράτους. Ἐχόμενοι δέ τού-
 των ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων, ὧν ἡγεῖτο Νι-
 κάνωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀ-
 ρόντου φάλαγξ· ἐπὶ δὲ ἡ Κοῖνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ δὲ
 ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρο-
 3 μένου· ἐπὶ δὲ ὧν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἦρχε. Τοῦ δ' εὐωνύ-
 μου πρῶτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἵππεῖς ἐτάχθησαν, ὧν ἡγεῖτο

Κάλας ὁ Ἀρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἵππεῖς, ὧν ἤρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θρᾶκες, ὧν ἤρχεν Ἀγάθων· ἐχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ ἢ τε Κρατέρου φάλαγξ καὶ ἡ Μελεάγρου καὶ ἡ Φιλίππου ἔστ' ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξυμπάσης τάξεως.

Περσῶν δὲ ἵππεῖς μὲν ἦσαν ἐς δισμυρίους, ξένοι δὲ πεζοὶ ⁴ μισθοφόροι ὀλίγον ἀποδέοντες δισμυρίων· ἐτάχθησαν δὲ τὴν μὲν ἵππον παρατείναντες τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ φάλαγγα μακράν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἱππέων· καὶ γὰρ ὑπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὄχθην χωρία. Ἡ δ' Ἀλέξανδρον αὐτὸν καθεώρων — δῆλος γὰρ ἦν τῶν τε ὀπλων τῇ λαμπρότητι καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξυνέκπλήξει θεραπείᾳ — κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἐπέχοντα, ταύτην πυκνάς ἐπέταξαν τῇ ὄχθῃ τὰς ἴλας τῶν ἱππέων.

Χρόνον μὲν δὴ ἀμφοτέρωτα τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου ⁵ τοῦ ποταμοῦ ἐφεστῶτες ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν ἠσυχίαν ἤγον, καὶ σιγὴ ἦν πολλὴ ἀφ' ἑκατέρων. Οἱ γὰρ Πέρσαι προσέμενον τοὺς Μακεδόνας, ὅποτε ἐσβήσονται ἐς τὸν πόρον, ὡς ἐπικεισόμενοι ἐκβαίνουσιν· Ἀλέξανδρος δ' ἀναπηδήσας ⁶ ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος ἐπεσθαί τε καὶ ἀνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, τοὺς μὲν προδρόμους ἱππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παιίονας προεμβालεῖν ἐς τὸν ποταμὸν ἔχοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀρραβαίου ἔταξε καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους ἴλην Πτολεμαῖον τὸν Φιλίππου ἄγοντα, ἣ δὴ καὶ ἐτύγγανε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἱππικοῦ παντὸς ἔχουσα ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ· αὐτὸς δ' ἄγων τὸ ⁷ δεξιὸν κέρασ ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ ἀλαλάζοντας ἐμβαίνει ἐς τὸν πόρον, λοξὴν αἰεὶ παρατείνων τὴν τάξιν, ἣ παρεῖλκε τὸ ρεῦμα, ἵνα δὴ μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ κέρασ προσπίπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡς ἀνυστὸν τῇ φάλαγγι προσμείξῃ αὐτοῖς.

β') Ἐναρξίς καὶ διεξαγωγή τῆς μάχης.

(Κεφ. 15)

XV. Οἱ δὲ Πέρσαι, ἧ πρῶτοι οἱ ἀμφὶ Ἀμύνταν καὶ Σωκράτην προσέσχον τῇ ὄχθῃ, ταύτῃ καὶ αὐτοὶ ἄνωθεν ἔβαλλον, οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὄχθης ἐξ ὑπερδεξίου ἐς τὸν ποταμὸν ἐσακοντίζοντες, οἱ δὲ κατὰ τὰ χθαμαλώτερα αὐτῆς 2 ἔστ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ καταβαίνοντες. Καὶ ἦν τῶν τε ἱππέων ὠθισμός, τῶν μὲν ἐκβαίνειν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν δ' εἶργειν τὴν ἐκβασιν, καὶ παλτῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὴ ἄφρσις, οἱ Μακεδόνες δὲ ζὺν τοῖς δόρασιν ἐμάχοντο. Ἀλλὰ τῷ τε πλήθει πολὺ ἐλαττούμενοι οἱ Μακεδόνες ἐκακοπάθουεν ἐν τῇ 3 πρώτῃ προσβολῇ καὶ αὐτοὶ ἐξ οὐ βεβαίου τε καὶ ἅμα κάτωθεν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ Πέρσαι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης ἄλλως τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύτῃ ἐπετέτακτο, οἱ τε Μέμνονος παῖδες καὶ αὐτὸς ὁ Μέμνων μετὰ τούτων ἐκινδύνευε.

3 Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Μακεδόνων ζυμμείζαντες τοῖς Πέρσαις κατεκόπησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, ὅσοι γε μὴ πρὸς Ἀλέξανδρον πελάζοντα ἀπέκλιναν αὐτῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ἤδη πλησίον ἦν, ἅμα οἱ ἄγων τὸ κέρας τὸ δεξιόν, καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας πρῶτος, ἵνα τὸ πᾶν στίφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ οἱ ἠγεμόνες τῶν Περσῶν 4 τεταγμένοι ἦσαν· καὶ περὶ αὐτὸν ζυνευστήκει μάχη καρτερά· καὶ ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι διέβαινον οὐ χαλεπῶς ἤδη. Καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μάχη, πεζομαχία δὲ μᾶλλον τι ἐφκει· ζυνεχόμενοι γὰρ ἵπποι τε ἵπποις καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν ἠγωνίζοντο, οἱ μὲν ἐξῶσαι ἐς ἅπαν ἀπὸ τῆς ὄχθης καὶ ἐς τὸ πεδῖον βιάσασθαι τοὺς Πέρσας, οἱ Μακεδόνες, οἱ δὲ εἰρξαί τε αὐτῶν τὴν ἐκβασιν, 5 οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αὔθις ἀπώσασθαι. Καὶ ἐκ

τούτου ἐπλεονέκτου ἤδη οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ τῇ τ' ἄλλῃ ῥώμῃ καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ ὅτι ξυστοῖς κρανεῖνοις πρὸς παλτά ἐμάχοντο.

Ἐνθα δὴ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ 6 μάχῃ· ὁ δ' Ἀρέτην ἦτει δόρυ ἕτερον, ἀναβολέα τῶν βασιλικῶν· τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμένῳ ξυντετριμμένον τὸ δόρυ ἦν, ὁ δὲ τῷ ἡμίσει κεκλασμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς ἐμάχετο, καὶ τοῦτο δεῖξας Ἀλεξάνδρῳ ἄλλον αἰτεῖν ἐκέλευσεν· Δημάρατος δέ, ἀνὴρ Κορίνθιος, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐταίρων, δίδωσιν αὐτῷ τὸ αὐτοῦ δόρυ.

Καὶ ὅς ἀναλαβὼν καὶ ἰδὼν Μιθριδάτην, τὸν Δαρείου 7 γαμβρόν, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προῖππεύοντα καὶ ἐπάγοντα ἅμα οἷ ὡσπερ ἐμβολον τῶν ἰπέων, ἐξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων, καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον τῷ δόρατι καταβάλλει τὸν Μιθριδάτην. Ἐν δὲ τούτῳ Ῥοισάκης μὲν ἐπελαύνει 8 τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ κοπίδι· καὶ τοῦ μὲν κράνουσ τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δ' ἔσχε τὸ κράνος. Καὶ καταβάλλει καὶ τοῦτον Ἀλέξανδρος παίσας τῷ ξυστῷ διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Σπιθριδάτης δ' ἀνετέτατο μὲν ἤδη ἐπ' Ἀλέξανδρον ὅπισθεν τὴν κοπίδα, ὑποφθάσας δ' αὐτὸν Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου παίει κατὰ τοῦ ὤμου καὶ ἀποκόπτει τὸν ὤμον τοῦ Σπιθριδάτου ξὺν τῇ κοπίδι· καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες αἰεὶ τῶν ἰπέων ὅσοις προῦχώρει κατὰ τὸν ποταμὸν προσεγίγνοντο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον.

γ') Ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Αἱ ἀπώλειαι Περσῶν καὶ Μακεδόνων. Τὰ μετὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 16)

XVI. Καὶ οἱ Πέρσαι παιόμενοι τε πανταχόθεν ἤδη ἐς τὰ πρόσωπα αὐτοί τε καὶ ἵπποι τοῖς ξυστοῖς καὶ πρὸς τῶν

- ἵππεων ἐξωθούμενοι, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν ψιλῶν ἀναμειγμένων τοῖς ἵππευσι βλαπτόμενοι ἐγκλίνουσι ταύτη πρῶτον, ἧ Ἀλέξανδρος προεκινδύνευεν ὧς δὲ τὸ μέσον ἐνεδεδώκει αὐτοῖς, παρερρήγνυτο δὴ καὶ τὰ ἐφ' ἐκάτερα τῆς
- ² ἵππου, καὶ ἦν δὴ φυγὴ καρτερὰ. Τῶν μὲν δὴ ἵππεων τῶν Περσῶν ἀπέθανον ἐς χιλίους. Οὐ γὰρ πολλὴ ἡ δίωξις ἐγένετο, ὅτι ἐξετράπη Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους ὧν τὸ στίφος, ἧ τὸ πρῶτον ἐτάχθη, ἐκπλήξει μᾶλλον τι τοῦ παραλόγου ἢ λογισμῶ βεβαίῳ ἔμενε· καὶ τούτοις τὴν τε φάλαγγα ἐπαγαγὼν καὶ τοὺς ἵππεας πάντη προσπείσειν κελεύσας, ἐν μέσῳ δι' ὀλίγου κατακόπτει αὐτούς, ὥστε διέφυγε μὲν οὐδεὶς, ὅτι μὴ διέλαθέ τις ἐν τοῖς νεκροῖς,
- ³ ἐξωγρήθησαν δ' ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. Ἔπεσον δὲ καὶ ἡγεμόνες τινὲς τῶν Περσῶν Νιφάτης τε καὶ Πετίνης καὶ Σπιθριάτης ὁ Λυδίας σατράπης, καὶ ὁ τῶν Καππαδοκῶν ὑπαρχος Μιθροβουζάνης καὶ Μιθριδάτης ὁ Δαρείου γαμβρὸς καὶ Ἀρβουπάλης, ὁ Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξου παῖς, καὶ Φαρνάκης, ἀδελφὸς οὗτος τῆς Δαρείου γυναικός, καὶ ὁ τῶν ξένων ἡγεμῶν Ὠμάρης. Ἀρσίτης δ' ἐκ μὲν τῆς μάχης φεύγει ἐς Φρυγίαν, ἐκεῖ δ' ἀποθνήσκει αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, ὡς λόγος, ὅτι αἴτιος ἐδόκει Πέρσαις γενέσθαι τοῦ ἐν τῷ τότε πταίσματος.
- ⁴ Μακεδόνων δὲ τῶν μὲν ἐταίρων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι καὶ πέντε ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ ἀπέθανον· καὶ τούτων χαλκαῖ εἰκόνες ἐν Δίῳ ἐστᾶσιν, Ἀλεξάνδρου κελεύσαντος Λύσιππον ποιῆσαι, ὅσπερ καὶ Ἀλέξανδρον μόνος προκριθεὶς ἐποίει. Τῶν δὲ ἄλλων ἵππεων ὑπὲρ τοὺς ἐξήκοντα, πεζοὶ δ' ἐς τοὺς
- ⁵ τριάκοντα. Καὶ τούτους τῇ ὑστεραίᾳ ἔθαψεν Ἀλέξανδρος ζῆν τοῖς ὅπλοις τε καὶ ἄλλῳ κόσμῳ· γονεῦσι δ' αὐτῶν καὶ παισὶ τῶν τε κατὰ τὴν χώραν ἀτέλειαν ἔδωκε καὶ ὅσαι ἄλλαι ἢ τῷ σώματι λειτουργίαι ἢ κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφο-

ραί. Καὶ τῶν τετρωμένων δὲ πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν, ἐπελ-
θὼν τ' αὐτὸς ἐκάστους καὶ τὰ τραύματα ἰδὼν καὶ ὅπως τις
ἐτρώθη ἐρόμενος καὶ ὅτι πρᾶττων εἶπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύ-
σασθαί οἱ παρασχών. ▷

Ὁ δὲ καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ἡγεμόνας ἔθαψεν· ἔθαψε δὲ ⁶
καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἑλληνας, οἱ ξὺν τοῖς πολεμίοις στρα-
τεύοντες ἀπέθανον· ὅσους δ' αὐτῶν αἰχμαλώτους ἔλαβε,
τούτους δῆσας ἐν πέδαις ἐς Μακεδονίαν ἀπέπεμψεν ἐργά-
ζεσθαι, ὅτι παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἑλλησιν Ἑλληνες
ὄντες ἐναντία τῇ Ἑλλάδι ὑπὲρ τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο. Ἀ- ⁷
ποπέμπει δὲ καὶ ἐς Ἀθήνας τριακοσίας πανοπλίας Περσικὰς
ἀνάθημα εἶναι τῇ Ἀθηνᾶ ἐν πόλει· καὶ ἐπίγραμμα ἐπιγρα-
φῆναι ἐκέλευσε τὸδε· «Ἀλέξανδρος Φιλίππου
καὶ οἱ Ἑλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων
ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τὴν Ἀσίαν κα-
τοικούντων».

[Ἡ πρώτη μεγάλη νίκη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν κατέστησε
τὸν Ἀλέξανδρον κύριον ὅλης τῆς Μικρῆς Ἀσίας. Τὸ Δασκύλειον, ἡ
καθέδρα τοῦ σατραπίου τῆς Φρυγίας, αἱ Σάρδεις, ἡ μεγάλη πρωτεύου-
σα τῆς Λυδίας, ἡ Ἐφεσος, ἡ Μαγνησία, αἱ Τράλλεις καὶ ἄλλαι πό-
λεις τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Αἰολίδος παρεδόθησαν προθύμως εἰς αὐτόν.
Ἀφοῦ κατέλυσε τὰ ὀλιγαρχικὰ πολιτεύματα, τὰ ὁποῖα βιαίως εἶχον
ἐγκαθιδρυθῆ, καὶ ἀποκατέστησε τὰς δημοκρατίας εἰς τὰς πόλεις αὐ-
τάς, συνεχίζει τὴν πορείαν του. Κυριεῖται κατόπιν πολιορκίας τὴν Μί-
λητον καὶ τὴν Ἀλικαρνασσόν, αἱ ὁποῖαι μόναι εἶχον ἀντισταθῆ εἰς
αὐτόν, καὶ προχωρεῖ. Διασχίζων δὲ τὴν Λυκίαν, τὴν Παμφυλίαν, τὴν
Πισιδίαν εἰσέρχεται εἰς τὴν Φρυγίαν καὶ φθάνει εἰς τὸ Γόρδιον].

BIBLION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸ Γόρδιον
λύει διὰ τοῦ ξίφους τὸν δεσμόν.

(Κεφ. 3)

III. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐς Γόρδιον παρῆλθε, πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἀνελθόντα ἐς τὴν ἄκραν, ἵνα καὶ τὰ βασίλεια ἦν τὰ Γορδίου καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου, τὴν ἄμαξαν
2 ἰδεῖν τὴν Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν.

Λόγος δὲ περὶ τῆς ἀμάξης ἐκείνης παρὰ τοῖς προσχώ-
ροις πολὺς κατεῖχε Γόρδιον εἶναι τῶν πάλαι Φρυγῶν ἄνδρα
πένητα, καὶ ὀλίγην εἶναι αὐτῷ γῆν ἐργάζεσθαι καὶ ζεύγη
βοῶν δύο· καὶ τῷ μὲν ἀροτριᾶν, τῷ δὲ ἀμαξεύειν τὸν Γόρ-
3 διον. Καὶ ποτε ἀροῦντος αὐτοῦ ἐπιστῆναι ἐπὶ τὸν ζυγὸν ἄετον
καὶ ἐπιμεῖναι ἔστε ἐπὶ βουλυτὸν καθήμενον· τὸν δὲ ἐκπλα-
γέντα τῇ ὄψει ἰέναι κοινώσοντα ὑπὲρ τοῦ θεοῦ παρὰ τοὺς
Τελμισσέας τοὺς μάντιες· εἶναι γὰρ τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς
τὰ θεῖα ἐξηγεῖσθαι καὶ σφισιν ἀπὸ γένους δεδῶσθαι αὐτοῖς
4 καὶ γυναῖξί καὶ παισὶ τὴν μαντείαν. Προσάγοντα δὲ κώμη
τινὶ τῶν Τελμισσέων ἐντυχεῖν παρθένῳ ὕδρευομένη καὶ πρὸς
ταύτην εἰπεῖν, ὅπως οἱ τὸ τοῦ ἀετοῦ ἔσχε· τὴν δέ, εἶναι γὰρ
καὶ αὐτὴν τοῦ μαντικοῦ γένους, θύειν κελεῦσαι τῷ Διὶ τῷ
βασιλεῖ ἐπανελθόντα ἐς τὸν αὐτὸν τόπον. Καί, δεηθῆναι γὰρ
αὐτῆς Γόρδιον τὴν θυσίαν ξυνεπισπομένην οἱ αὐτὴν ἐξηγή-
σασθαι, θῆσαι τε, ὅπως ἐκείνη ὑπετίθετο, τὸν Γόρδιον καὶ
ξυγγενέσθαι ἐπὶ γάμῳ τῇ παιδί καὶ γενέσθαι αὐτοῖν παῖδα
5 Μίδαν ὄνομα. Ἦδη τ' ἄνδρα εἶναι τὸν Μίδαν καλὸν καὶ
γενναῖον, καὶ ἐν τούτῳ στάσει πιέζεσθαι ἐν σφίσι τοὺς Φρύ-
γας, καὶ γενέσθαι αὐτοῖς χρησμόν, ὅτι ἄμαξα ἄξει αὐτοῖς βα-

σιλέα, καὶ ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. Ἔτι δὲ περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένοις ἔλθειν τὸν Μίδακ ὁμοῦ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ ἀμάξῃ. Τοὺς δὲ ξυμβalόντας τὸ μαντεῖον τοῦτον ἐκείνον 6 γινῶναι ὄντα, ὄντινα ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔφραζεν, ὅτι ἄξει ἡ ἀμαξά· καὶ καταστῆσαι μὲν αὐτοὺς βασιλέα τὸν Μίδακ, Μίδακ δ' αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι, καὶ τὴν ἀμαξάν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἀναθεῖναι χαριστήριον τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῇ πομπῇ. Πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τότε περὶ τῆς ἀμάξῃς ἐμυθεύετο, ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξῃς τὸν δεσμὸν, τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας. Ἦν δὲ ὁ δεσμὸς ἐκ φλοιοῦ κραινείας, καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτ' ἀρχὴ ἐφαίνετο.

Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ 7 δεσμοῦ, ἄλυτον δὲ περιδεῖν οὐκ ἤθελε, μὴ τινα καὶ τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσῃται, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμὸν καὶ λελύσθαι ἔφη· Ἀριστόβουλος δὲ λέγει ἐξελόντα τὸν ἔστορα τοῦ ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπαζ, ξυνέχων τὸν δεσμὸν, ἐξεκλύσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν. Ὅπως μὲν δὴ 8 ἐπράχθη τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι. Ἀπηλλάγη δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἀμάξῃς αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ξυμβεβηκότος. Καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταί τε καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραίᾳ Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τὰ τε σημεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν.

[Ἐκ τοῦ Γορδίου τῆς Φρυγίας ὁ Ἀλέξανδρος προελάνει καὶ καταλαμβάνει τὴν Ἀγκυραν, ἣ ὁποία ἦτο κέντρον μεγάλων ἐμπορικῶν ὁδῶν. Τρέπεται ἔπειτα πρὸς νότον. Προχωρεῖ ὀρητικῶς πρὸς τὴν Καππαδοκίαν, διέρχεται τὸν Ἄλυν ποταμὸν καὶ ὑποτάσσει τὴν χώραν ἀνευ ἀντιστάσεως. Ἐπειτα διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Κιλικίας

καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Ταρσόν, τὴν ὁποίαν διαρρέει ὁ Κύδνος ποταμός].

‘Ο Ἀλέξανδρος καὶ ὁ ἰατρός του.

(Κεφ. 4)

- 7 IV... Ἀλέξανδρος δέ, ὡς μὲν Ἀριστοβούλῳ λέλεκται, ὑπὸ καμάτου ἐνόσησεν· οἱ δὲ ἐς τὸν Κύδνον ποταμὸν λέγουσι ῥίψαντα νήξασθαι, ἐπιθυμήσαντα τοῦ ὕδατος, ἰδροῦντα καὶ καύματι ἐχόμενον. Ὁ δὲ Κύδνος ῥεῖ διὰ μέσου τῆς πόλεως· οἶα δὲ ἐκ Ταύρου ὄρους τῶν πηγῶν οἱ ἀνισχουσῶν καὶ διὰ
- 8 χώρου καθαροῦ ῥέων, ψυχρός τέ ἐστι καὶ τὸ ὕδωρ καθαρὸς· σπασμῶ τε οὖν ἔχεσθαι Ἀλέξανδρον καὶ θέρμαις ἰσχυραῖς καὶ ἀγρυπνία ξυνεχεῖ. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἰατροὺς οὐκ οἶεσθαι εἶναι βιώσιμον. Φίλιππον δὲ Ἀχαρνᾶνα, ἰατρόν, ξυνόντα Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὰ τε ἀμφὶ ἰατρικὴν ἐς τὰ μάλιστα πιστευόμενον καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀδόκιμον ἐν τῷ στρατῷ ὄντα, καθῆραι ἐθέλειν Ἀλέξανδρον φαρμάκῳ· καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι.
- 9 Τὸν μὲν δὴ παρασκευάζειν τὴν κύλικα· ἐν τούτῳ δὲ Ἀλεξάνδρῳ δοθῆναι ἐπιστολὴν παρὰ Παρμενίωνος φυλάξασθαι Φίλιππον· ἀκούειν γὰρ διεφθάρθαι ὑπὸ Δαρείου χρήμασιν, ὥστε φαρμάκῳ ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον. Τὸν δέ, ἀναγνόντα τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἔτι μετὰ χειρᾶς ἔχοντα, αὐτὸν μὲν λαβεῖν τὴν κύλικα, ἐν ἧ ἦν τὸ φάρμακον· τὴν ἐπιστολὴν
- 10 δὲ τῷ Φιλίππῳ δοῦναι ἀναγνῶναι. Καὶ ὁμοῦ τὸν τε Ἀλέξανδρον πίνειν καὶ τὸν Φίλιππον ἀναγιγνώσκειν τὰ παρὰ τοῦ Παρμενίωνος. Φίλιππον δὲ εὐθύς ἐνδηλον γενέσθαι, ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου· οὐ γὰρ ἐκπλαγῆναι πρὸς τὴν ἐπιστολὴν, ἀλλὰ τοσόνδε μόνον παρακαλέσαι Ἀλέξανδρον καὶ ἐς τὰ ἄλλα οἱ πείθεσθαι, ὅσα ἐπαγγέλλοιτο· σωθῆσεσθαι γὰρ
- 11 πειθόμενον. Καὶ τὸν μὲν καθαρθῆναί τε καὶ ῥαῖσαι αὐτῷ

τὸ νόσημα· Φιλίππῳ δὲ ἐπιδειῖξαι, ὅτι πιστὸς ἐστὶν αὐτῷ φίλος, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ τοῖς ἄμφ' αὐτόν, ὅτι αὐτοῖς τε τοῖς φίλοις βέβαιος ἐς τὸ ἀνύποπτον τυγχάνει ὢν καὶ πρὸς τὸ ἀποθανεῖν ἐρρωμένος.

[Μετὰ τὴν ἴασίν του ὁ Ἀλέξανδρος τρέπεται νοτιώτερον ἀκόμη. Καταλαμβάνει τὴν πόλιν Ἀγχιάλον καὶ ὑποτάσσει τὰς ὄρεινὰς φυλάς τῆς Κιλικίας, ἵνα ἔχη τὰ νῶτά του πλήρως ἐξησφαλισμένα. Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ταρσὸν καὶ ἐκεῖθεν τὸ μὲν ἵππικόν του ἀποστέλλει ὑπὸ τὸν Φιλώταν εἰς τὸν ποταμὸν Πύραμον, αὐτὸς δὲ ἔρχεται μὲ τὸν ὑπόλοιπον στρατὸν του εἰς τὴν πόλιν τῆς Κιλικίας Μαλλόν. Ἐκεῖ πληροφορεῖται, ὅτι ὁ Δαρεῖος μὲ πολυάριθμον στρατεύμα ἔχει στρατοπεδεύσει εἰς Σώχους. Οὗτοι ἦσαν πόλις τῆς Ἀσσυρίας, ἀπέχουσα δύο ἡμερῶν δρόμον ἀπὸ τὰ στενὰ τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους καὶ κειμένη εἰς πολλὸ ἀναλεπταμένον πεδῖον κατάλληλον διὰ νὰ κινήται ἔλευθέρως ὁ πολυάριθμος περσικὸς στρατός.

Ὁ Ἀλέξανδρος διαβαίνει τὰ στενὰ καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν Ἰσσόν. Ἀφήνει ἐκεῖ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ διὰ τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν τῆς Συρίας Μυριάνδρον, ὁποῦθεν ἐσκόπευε νὰ εἰσβάλῃ τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ περσικοῦ στρατοῦ. Ἀλλὰ σφοδρὰ καταιγὶς καὶ ὀρηκτικὴ θύελλα τὸν ἠγάγκασαν νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Δαρεῖος, παρεξηγήσας τὴν βραδύτητα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐνόμισεν ὅτι οὗτος ἐφοβεῖτο νὰ τὸν ἀντιμετώπισῃ. Τὴν ἰδέαν αὐτὴν ἐνίσχυσαν καὶ διάφοροι κῶλακες, οἱ ὁποῖοι περιεστοίχιζον τὸν μέγαν βασιλέα. Δι' αὐτὸ οὗτος ἀποφασίζει ν' ἀφήσῃ τοὺς Σώχους καὶ διὰ τῶν πυλῶν τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν Ἰσσόν].

Ἡ μεγάλη μάχη τῆς Ἴσσοῦ (333 π.Χ.)
Ἀλέξανδρος καὶ Δαρεῖος ἀντιμέτωποι.

(Κεφ. 7-12)

α') Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 7-9)

VII. Ὑπερβαλὼν δὴ τὸ ὄρος Δαρεῖος τὸ κατὰ τὰς πύλας τὰς Ἀμανικὰς καλουμένας ὡς ἐπὶ Ἴσσον προῆγε· καὶ ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθῶν. Τὴν δ' Ἴσσον κατασχών, ὅσους διὰ νόσον ὑπολελειμμένους αὐτοῦ τῶν Μακεδόνων κατέλαβε, τούτους χαλεπῶς αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν·
2 ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν προῦχώρει ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πίναρον. Καὶ Ἀλέξανδρος, ὡς ἤκουσεν ἐν τῷ ὄπισθεν αὐτοῦ ὄντα Δαρεῖον, ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ ὁ λόγος ἐφαίνετο, ἀναβιβάσας ἐς τριακόντορον τῶν ἐταίρων τινὰς ἀποπέμπει ὀπίσω ἐπὶ Ἴσσον, κατασκεφομένους, εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται. Οἱ δ' ἀναπλεύσαντες τῇ τριακοντόρῳ ὅτι κολπῶδης ἦν ἡ ταύτη θάλασσα, μᾶλλον τι εὐπετῶς κατέμαθον αὐτοῦ στρατοπεδεύοντα τοὺς Πέρσας· καὶ ἀπαγγέλλουσιν Ἀλεξάνδρῳ ἐν χερσὶν εἶναι Δαρεῖον.

3 Ὁ δὲ συγκαλέσας στρατηγούς τε καὶ ἰλάρχας καὶ τῶν ζυμμάχων τοὺς ἡγεμόνας παρεκάλει θαρρεῖν μὲν ἐκ τῶν ἤδη σφίσι καλῶς κεκινδυνευμένων καὶ ὅτι πρὸς νενικημένους ὁ ἀγὼν νενικηκόσιν αὐτοῖς ἔσται καὶ ὅτι ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν στρατηγεῖ ἄμεινον, ἐπὶ νοῦν Δαρεῖω ἀγαγὼν καθεῖρξαι τὴν δύναμιν ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα, ἵνα σφίσι μὲν ζύμμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δ' ἀχρεῖον τὸ πλῆθος ἔσται τῇ μάχῃ, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώ-
4 μας παραπλησίους. Μακεδόνας τε γὰρ Πέρσας καὶ Μήδοις, ἐκ πάνυ πολλοῦ τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολε-

μικοῖς πάλαι ἤδη μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἄλλως τε καὶ δούλοις ἀνθρώποις ἐλευθέρους ἐς χεῖρας ἤξειν· ὅσοι τε Ἑλληγες Ἑλλησιν, οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ζῦν Δαρείῳ ἐπὶ μισθῷ καὶ οὐδὲ τούτῳ πολλῷ κινδυνεύοντας, τοὺς δὲ ζῦν σφίσιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐκόντας ἀμυνομένους· βαρβάρων τ' αὖ Θρᾶκας καὶ Παίονας καὶ Ἴλλυριούς καὶ Ἀγριᾶνας τοὺς εὐρωστοτάτους τε τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ μαχιμωτάτους πρὸς τὰ ἀπονώτατά τε καὶ μαλακώτατα τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξασθαι· ἐπὶ δὲ Ἀλέξανδρον ἀντιστρατηγεῖν Δαρείῳ.

Ταῦτα μὲν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπέξῃει, τὰ δ' ἄθλα, ὅτι μεγάλα ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου, ἐπεδείκνυεν. Οὐ γὰρ τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου ἐν τῷ τότε κρατήσιν, οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῷ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δισχυρίους ξένους τοὺς μισθοφόρους, ἀλλὰ Περσῶν τε ὅτι περ ὄφελος καὶ Μήδων καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη Πέρσαις καὶ Μήδοις ὑπήκοα ἐποικεῖ τὴν Ἀσίαν, καὶ αὐτὸν μέγαν βασιλέα παρόντα, καὶ ὡς οὐδὲν ὑπολειφθήσεται σφίσιν ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι ὅτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρας τοῖς πολλοῖς πόνους ἐπιθεῖναι. Ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν τ' ἐς τὸ κινδύον ζῦν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένων ὑπεμίμνησκε καὶ εἰ δὴ τῷ ἰδίᾳ τι διαπρεπὲς ἐς κάλλος τετολμημένον, ὀνομαστικῶς ἕκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνακαλῶν. Καὶ τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον ἐν ταῖς μάχαις ὡς ἀνεπαχθέστατα ἐπέξῃει.

Λέγεται δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τῶν ἄμα Ξενοφῶντι μυρίων ἐς μνήμην ἔλθεῖν, ὡς οὐδὲν τι οὔτε κατὰ πλῆθος οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίωσιν σφίσιν ἐπεικότες, οὐδὲ ἱππέων αὐτοῖς παρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοποννησίων, οὐδὲ Μακεδόνων ἢ Θρακῶν, οὐδὲ ὅση ἄλλη σφίσιν ἵππος ξυντέτακται, οὐδὲ τοξοτῶν ἢ σφενδονητῶν, ὅτι μὴ Κρητῶν ἢ Ῥοδίων ὀλίγων, καὶ τούτων ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ

9 Ξενοφώντος αὐτοσχεδιασθέντων, οἱ δὲ βασιλέα τε ζὺν πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ ἐτρέψαντο καὶ ἔθνη, ὅσα κατιόντων ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον καθ' ὁδὸν σφισιν ἐπεγένετο, νικῶντες ἐπῆλθον· ὅσα τ' ἄλλα ἐν τῷ τοιῷδε πρὸ τῶν κινδύνων ἐς παράκλησιν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἡγεμόνος παραινέσθαι εἰκός. Οἱ δ' ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοι τε τὸν βασιλέα καὶ τῷ λόγῳ ἐπαίροντες ἄγειν ἤδη ἐκέλευον.

VIII. Ὁ δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει προπέμπει δὲ ὡς ἐπὶ τὰς πύλας τῶν τε ἰππέων ὀλίγους καὶ τῶν τοξοτῶν προκατασκευομένους τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὰς πύλας· καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιάν παῖσαν 2 ἦει, ὡς κατασχεῖν αὐθις τὰς πύλας. Ὡς δ' ἀμφὶ μέσας νύκτας ἐκράτησεν αὐθις τῶν παρόδων, ἀνέπαυε τὴν στρατιάν τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πετρῶν, προφυλακὰς ἀκριβεῖς καταστησάμενος. Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω κατῆει ἀπὸ τῶν πυλῶν κατὰ τὴν ὁδὸν· καὶ ἕως μὲν πάντῃ στενόπορα ἦν τὰ χωρία, ἐπὶ κέρως ἤγεν, ὡς δὲ διεχώρει ἐς πλάτος, ἀνέπτυσσεν αἰεὶ τὸ κέρασ ἐς φάλαγγα, ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὀπλιτῶν τάξιν παράγων, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ὡς 3 ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ἰππεῖς αὐτῷ τέως μὲν κατόπιν τῶν πεζῶν τεταγμένοι ἦσαν· ὡς δ' ἐς τὴν εὐρυχωρίαν προήεσαν, ξυνέτασσε ἤδη τὴν στρατιάν ὡς ἐς μάχην, πρώτους μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὄρει τῶν πεζῶν τὸ τ' ἀγῆμα καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος, ἐχομένην δὲ τούτων τὴν Κοίνου τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περδίκκου. Οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὀπλιτῶν ἀπὸ τοῦ 4 δεξιοῦ ἀρξαμένῳ τεταγμένοι ἦσαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου πρώτη μὲν ἡ Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἐχομένη δὲ ταύτης ἡ Μελεάγρου. Τοῦ δ' εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς μὲν Κράτερος ἐπετέτακτο ἄρχειν, τοῦ δὲ ζύμπαντος εὐωνύμου Παρμενίων ἡγεῖτο· καὶ παρήγγελο αὐτῷ μὴ ἀπολεί-

πειν τὴν θάλασσαν, ὡς μὴ κυκλωθεῖεν ἐκ τῶν βαρβάρων, ὅτι πάντῃ ὑπερφαλαγγήσειν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἤμελλον.

Δαρεῖος δέ, ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη 5 Ἀλέξανδρος ὡς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἱππέων διαβιβάζει πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Πινάρου ἐς τρισμυρίους μάλιστα τὸν ἀριθμὸν καὶ μετὰ τούτων τῶν ψιλῶν ἐς δισμυρίους, ὅπως τὴν λοιπὴν δύναμιν καθ' ἡσυχίαν συντάξειε. Καὶ πρώτους 6 μὲν τοῦ ὀπλιτικοῦ τοὺς Ἕλληνας τοὺς μισθοφόρους ἔταξεν ἐς τρισμυρίους κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν Καρδάκων καλουμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐς ἑξακισμυρίους· ὀπλιταὶ δ' ἦσαν καὶ οὗτοι. Τοσοῦτους γὰρ ἐπὶ φάλαγγος ἀπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον, ἵνα ἐτάσσοντο. Ἐπέταξε 7 δὲ καὶ τῷ ὄρει τῷ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ Ἀλεξάνδρου δεξιὸν ἐς δισμυρίους· καὶ τούτων ἔστιν οἷ κατὰ νώτου ἐγένοντο τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς. Τὸ γὰρ ὄρος, ἵνα ἐπετάχθησαν, πῆ μὲν διεχώρει ἐς βάθος καὶ κολπῶδες τι αὐτοῦ ὥσπερ ἐν θαλάσῃ ἐγίγνετο, ἔπειτα ἐς ἐπικαμπὴν προὶόν τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπωρείαις τεταγμένους κατόπιν τοῦ δεξιοῦ κέρως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐποίει. Τὸ δ' ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ 8 ψιλῶν τε καὶ ὀπλιτῶν, κατὰ ἔθνη συντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὅπισθεν ἦν τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φάλαγγος τεταγμένου βαρβαρικοῦ. Ἐλέγετο γὰρ ἡ πᾶσα ζῦν Δαρειῶ στρατιὰ μάλιστα ἐς ἑξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι.

Ἀλέξανδρος δέ, ὡς αὐτῷ πρόσω ἰόντι τὸ χωρίον διεῖχεν 9 ὀλίγον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἱππέας, τοὺς τε ἐταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. Καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα ἅμα οἱ ἔταξε, τοὺς δ' ἐκ Πελοποννήσου καὶ τὸ ἄλλο τὸ ζυμμαχικὸν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ὡς Παρμενίωνα.

Δαρεῖος δέ, ὡς συντεταγμένη ἤδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγγς, 10

τοὺς ἰππέας οὐστῖνας πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προετετάχει, ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἢ ἔκταξις τῆς στρατιᾶς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ξυνθήματος. Καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι πρὸς τῇ θαλάσῃ κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι ταύτη μᾶλλον τι ἰππάσιμα ἦν, μέρος δέ τι αὐτῶν
 11 καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. Ὡς δ' ἀχρεῖοι ἐναυῖθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας σφῶν ἐκέλευσεν. Αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον πάσης τάξεως ἐπεῖχε, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τετάχθαι· καὶ τὸν νοῦν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραφεν.

IX. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακεχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τὸ ἑαυτοῦ ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μόνους καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ξυμμάχων ἰππέας ταύτη τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλοὺς ἰππέας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολεμίοις γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος
 2 ἀφανῶς διελθεῖν. Προέταξε δὲ τῶν μὲν ἰππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προδρόμους, ὧν ἠγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὧν ἠγεῖτο Ἀρίστων· τῶν δὲ πεζῶν τοὺς τοξότας, ὧν ἤρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δ' Ἀγριᾶνας, ὧν ἤρχεν Ἄτταλος, καὶ τῶν ἰππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νότου ἔταξεν, ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τὴν φάλαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσιν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς Δαρεῖόν τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρσας, τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νότου σφῶν τεταγμένους. Τοῦ δὲ εὐωνύμου προετάχθησαν τῶν μὲν πεζῶν οἱ τε Κρήτες τοξόται καὶ οἱ Θραῖκες, ὧν ἠγεῖτο Σιτάλ-

κης, πρὸ τούτων δὲ ἢ ἵππος ἢ κατὰ τὸ εὐώνυμον. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν.

Ἐπεὶ δ' οὔτε πυκνὴ αὐτῶ ἢ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ 3
 ἑαυτοῦ ἐφαίνετο, πολὺ τε ταύτῃ ὑπερφαλαγγήσειν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο ἕλας τῶν ἐταίρων, τὴν τε Ἀνθεμουσίαν, ἧς ἰλάρχης ἦν Περοΐδας ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λευγαίαν καλουμένην, ἧς ἠγεῖτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς παρελθεῖν. Καὶ τοὺς το- 4
 ξότας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἔστιν οὗς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ ἐπὶ μετώπου παραγαγὼν ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρασ τὴν φάλαγγα. Ἐπεὶ γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὔτε κατήρσαν, ἐκδρομῆς τ' ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενομένης ῥαδίως ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες ἐς τὸ ἄκρον ἀνέφυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις δυνατὸν ὄν χρήσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος· ἐκείνοις δὲ ἱππέας τριακοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρκεσεν.

β') Ἡ διεξαγωγή τῆς μάχης.

Ἦττα καὶ ἐπαίσχυντος φυγῆ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 10-11)

Χ. Οὕτω δὴ τεταγμένους χρόνον μὲν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαία γενέσθαι αὐτῶ ἢ πρόσδοδος· τοὺς γὰρ βαρβάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὄχθαις πολλαχῆ μὲν ἀποκρήμνους οὔσαις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐεφοδώτερα ἐφαίνετο, οὕτως ἔμενε· καὶ ταύτῃ εὐθὺς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν τὰ στρατό- 2
 πεδα, ἐνταῦθα παριππεύων πάντῃ Ἀλέξανδρος παρεκάλει

ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὀνόματα ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ἰλάρχας καὶ λοχαγοὺς ὀνομαστί καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἀρετὴν γνωριμώτεροι ἦσαν· καὶ αὐτῶ πανταχόθεν βοή ἐγίγνετο μὴ διατρίβειν, ἀλλ' ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολεμίους.

3 Ὁ δὲ ἦγεν ἐν τάξει ἔτι, τὰ μὲν πρῶτα, καίπερ ἐν ἀπόπτῳ ἤδη ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάρη, τοῦ μὴ διασπασθῆναι τι ἐν τῇ ξυntonωτέρα πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγγος· ὡς δ' ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δὴ οἱ κατὰ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλον, ὡς τῇ τε ὀξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπλήξαι τοὺς Πέρσας καὶ τοῦ θάσσον ἐς χειῖρας ἐλθόντας πρὸς τῶν τοξοτῶν βλάπτεσθαι.

4 Καὶ ξυνέβη, ὅπως εἶκασεν Ἀλέξανδρος. Εὐθύς γὰρ ὡς ἐν χερσὶν ἢ μάχῃ ἐγένετο, τρέπονται τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος οἱ τῷ ἀριστερῷ κέρα ἐπιτεταγμένοι· καὶ ταύτῃ μὲν λαμπρῶς ἐνίκα Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτόν. Οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι οἱ ξὺν Δαρείῳ, ἧ διέσχε τῶν Μακεδόνων ἢ φάλαγγ' ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας παραρραγεῖσα, ὅτι Ἀλέξανδρος μὲν σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλὼν καὶ ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐξώθει ἤδη τοὺς ταύτῃ τεταγμένους τῶν Περσῶν, οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων οὔτε τῇ ἴσῃ σπουδῇ ἤψαντο τοῦ ἔργου καὶ πολλαχῇ κρημνώδεσι ταῖς ὄχθαις ἐντυγχάνοντες τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι — ταύτῃ ἐμβάλλουσιν οἱ Ἕλληνες τοῖς Μακεδόσιν, ἧ μάλιστα διεσπασμένην αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατεῖδον.

6 Καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερόν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν ποταμὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας καὶ τὴν νίκην τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι, τῶν Μακεδόνων δὲ τῆς τ'

Ἄλεξάνδρου ἤδη φαινομένης εὐπραγίας μὴ λειφθῆναι καὶ τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ὡς ἀμάχου δὴ ἐς τό τότε διαβεβημένης, μὴ ἀφανίσαι. Καί τι καὶ τοῖς γένεσι τῶ τε Ἑλ- 7 ληνικῶ καὶ τῶ Μακεδονικῶ φιλοτιμίας ἐνέπεσεν ἐς ἀλλήλους. Καὶ ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν τῶν οὐκ ἡμελημένων Μακεδόνων.

XI. Ἐν τούτῳ δὲ αἰ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις τετραμμένους ἤδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Περσῶν ὄρωντες, ἐπὶ τοὺς ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου καὶ τὸ πονούμενον σφῶν ἐπικάμψαντες ἀπὸ τε τοῦ ποταμοῦ ἀπεώσαντο αὐτούς, καὶ κατὰ τὸ παρερρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ὑπερφαλαγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες ἤδη ἔκοπτον τοὺς ξένους.

Καὶ οἱ ἵππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς 2 τεταγμένοι οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῶ τῶ ἔργῳ, ἀλλ' ἐπιδιαβάντες εὐρώστως ἐνέβαλον ἐς τὰς ἴλας τῶν Θεσσαλῶν. Καὶ ταύτῃ ξυνέστη ἵππομαχία καρτερά· οὐδὲ πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρεῖόν τε πεφευγῶτα ἦσθοντο καὶ πρὶν ἀπορραγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους ζυγκοπέντας ὑπὸ τῆς φάλαγγος. Τότε δ' ἤδη λαμπρά τε 3 καὶ ἐκ πάντων ἡ φυγὴ ἐγίγνετο· καὶ οἱ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἑκακοπάθουν βαρέως ὀπλισμένους τοὺς ἀμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἵππεῖς κατὰ στενὰς ὁδοὺς πλήθει τε πολλοὶ καὶ πεφοβημένως ζῆν ἀταξία ἀποχωροῦντες οὐ μεῖον ὑπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι ἢ πρὸς τῶν διωκόντων πολεμίων ἐβλάπτοντο. Καὶ οἱ Θεσσαλοὶ εὐρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο, ὥστε οὐ μεῖον ἢ τῶν πεζῶν φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἵπέων ἐγίγνετο.

Δαρεῖος δέ, ὡς αὐτῶ τὸ πρῶτον ὑπ' Ἄλεξάνδρου ἐφοβήθη τὸ κέρας τὸ εὐώνυμον καὶ ταύτῃ ἀπορρηγνύμενον κα-

τεῖδε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθύς, ὡς εἶχεν, ἐπὶ τοῦ ἄρ-
 5 ματος ζῦν τοῖς πρώτοις ἔφευγε. Καὶ ἔστε μὲν ὁμαλοῖς χω-
 ρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἐνετύγχανεν, ἐπὶ τοῦ ἄρματος διεσφύζετο·
 ὡς δὲ φάραγξί τε καὶ ἄλλαις δυσχωρίαις ἐνέκυρσε, τὸ μὲν
 ἄρμα ἀπολείπει αὐτοῦ καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν κἀνδυν ἐκδύς·
 ὁ δὲ καὶ τὸ τόξον ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἄρματος· αὐτὸς δὲ ἵππου
 ἐπιβάς ἔφυγε.

6 Καὶ ἡ νύξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγενομένη ἀφείλετο αὐτὸν
 τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἀλῶναι. Ἀλέξανδρος γάρ, ἔστε μὲν
 φάος ἦν, ἀνά κράτος ἐδίωκεν· ὡς δὲ ξυνεσκόταζε τ' ἤδη καὶ
 τὰ πρὸ ποδῶν ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ ἔμπαλιν ἀπετρέπετο ὡς ἐπὶ
 τὸ στρατόπεδον· τὸ μέντοι ἄρμα τοῦ Δαρείου ἔλαβε καὶ τὴν
 7 ἀσπίδα ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸν κἀνδυν καὶ τὸ τόξον. Καὶ γὰρ καὶ
 ἡ δίωξις βραδυτέρα αὐτῷ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραρ-
 ρῆξει τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτὸς οὐ πρόσθεν ἐς τὸ
 διώκειν ἐτρέπετο, πρὶν τοὺς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους καὶ τὸ
 τῶν Περσῶν ἵππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέντας κατεῖδε.

8 Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον Ἀρσάμης μὲν καὶ Ῥεομί-
 θρης καὶ Ἀτιζύης τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἠγησαμένων τοῦ ἵππι-
 κοῦ· ἀποθνήσκει δὲ καὶ Σαβάκης, ὁ Αἰγύπτου σατράπης,
 καὶ Βουβάκης τῶν ἐντίμων Περσῶν· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἐς
 δέκα μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις ἵππεῖς ὑπὲρ τοὺς μυ-
 ρίους, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ξυνεπισπόμενος
 τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς
 ἐπὶ φάραγγί τι ἐν τῇ διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν δια-
 9 βῆναι τὴν φάραγγα. Τὸ τε στρατόπεδον τοῦ Δαρείου εὐθύς
 ἐξ ἐφόδου ἐάλω καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ καὶ υἱὸς Δαρείου
 νῆπιος· καὶ θυγατέρες δύο ἐάλωσαν καὶ ἄλλαι ἀμφ' αὐτάς
 Περσῶν τῶν ὁμοτίμων γυναῖκες οὐ πολλαί. Οἱ γὰρ ἄλλοι
 Πέρσαι τὰς γυναῖκας σφῶν ζῦν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δα-
 10 μασκὸν ἔτυχον ἑσταλκότες· ἐπεὶ καὶ Δαρεῖος τῶν τε χρη-

μάτων τὰ πολλὰ καὶ ὅσα ἄλλα μεγάλῳ βασιλεῖ ἐς πολυτελεῖαν δίαιταν καὶ στρατευομένῳ ὅμως συνέπεται, ἐπεπόμφει ἐς Δαμασκόν, ὥστε ἐν τῷ στρατεύματι οὐ πλείονα ἢ τρισχίλια τάλαντα ἐάλω. Ἄλλὰ καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρήματα ὀλίγον ὕστερον ἐάλω ὑπὸ Παρμενίωνος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο σταλέντος. Τοῦτο τὸ τέλος τῆ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Νικοκράτους μηνὸς Μαιμακτηριῶνος.

γ') Τὰ μετὰ τὴν μάχην. Μεγαλοψυχία τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 12)

XII. Τῆ δὲ ὑστεραία, καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν Ἀλέξανδρος, ὁ δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθε, καὶ τοὺς νεκροὺς ζυναγαγῶν ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς ζὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ἐκτεταγμένη λαμπρότατα ὡς ἐς πόλεμον καὶ λόγῳ τ' ἐπεκόσμησεν ὅσοις τι διαπρεπὲς ἔργον ἐν τῇ μάχῃ ἢ αὐτὸς ζυνέγνω εἴργασμένον ἢ ἀκοῆ ζυμφωνούμενον ἔμαθε, καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἐκάστους ζὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησε. Καὶ Κιλικίας μὲν ἀποδεικνύει σατράπην Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἓνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν, ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς σωματοφύλακας κατέλεξε Μένητα τὸν Διονυσίου· ἀντὶ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ Πολυσπέρχοντα τὸν Σιμμίου ἄρχειν ἀπέδειξε τῆς ἐκείνου τάξεως. Καὶ τοῖς Σολεῦσι τὰ τε πεντήκοντα τάλαντα, ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων σφίσι χρημάτων, ἀνῆκε καὶ τοὺς ὀμηγροὺς ἀπέδωκεν.

Ὁ δ' οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναικὸς ἢ τῶν παιδῶν ἠμέλησεν. Ἄλλὰ, λέγουσί τινες τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραψάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ἢ ἀπὸ τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν, ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἣτις αὐτῷ ἐξηρημένη ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμωγὴν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς· πυ-

θέσθαι οὖν, αἵτινες γυναῖκες καὶ ἀνθ' ὅτου οὕτως ἐγγὺς παρ-
 ρασκηνοῦσι· καὶ τινα ἐξαγγεῖλαι, ὅτι « ἃ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ
 τε καὶ ἡ γυνὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξηγγέλη αὐταῖς,
 ὅτι τὸ τόξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κἀνδυν τὸν βασι-
 λικόν, καὶ ἡ ἀσπίς ὅτι κεκόμισται ὀπίσω ἡ Δαρείου, ὡς ἐπὶ
 τεθνεῶτι Δαρείῳ ἀνοιμῶζουσι». Ταῦτα ἀκούσαντα Ἀλέ-
 ξανδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεοννάτον, ἓνα τῶν ἐταίρων,
 ἐντειλάμενον φράσαι, ὅτι ζῆ Δαρεῖος, τὰ δὲ ὄπλα καὶ τὸν
 κἀνδυν ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἄρματι καὶ ταῦτα ὅτι
 μόνα ἔχει Ἀλέξανδρος. Καὶ Λεοννάτον παρελθόντα ἐς τὴν
 σκηνὴν τὰ τε Δαρείου εἰπεῖν καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς
 ξυγχωρεῖ Ἀλέξανδρος τὴν βασιλικὴν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον
 καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας, ἐπεὶ οὐδὲ κατ' ἔχθραν οἱ γενέ-
 σθαι τὸν πόλεμον πρὸς Δαρεῖον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς
 Ἀσίας διαπεπολεμῆσθαι ἐνόμωσεν. Ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος
 καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσι.

- 6 Λόγος δ' ἔχει καὶ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τῇ ὑστερίᾳ ἐλθεῖν
 εἶσω ξὺν Ἡφαιστίωνι μόνῳ τῶν ἐταίρων· καὶ τὴν μητέρα
 τὴν Δαρείου ἀμφιγνοήσασαν, ὅστις ὁ βασιλεὺς εἶη αὐτοῖν,
 ἐστάλθαι γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ, τὴν δὲ Ἡφαιστίωνι
 προσελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μείζον αὐτῇ ἐφάνη ἐκεῖ-
 7 νος. Ὡς δὲ ὁ Ἡφαιστίων τ' ὀπίσω ὑπεχώρησε καὶ τις τῶν
 ἀμφ' αὐτήν, τὸν Ἀλέξανδρον δεῖξας, ἐκεῖνον ἔφη εἶναι Ἀλέ-
 ξανδρον, τὴν μὲν καταιδεσθεῖσαν τῇ διαμαρτία ὑποχωρεῖν,
 Ἀλέξανδρον δ' οὐ φάναι αὐτὴν ἀμαρτεῖν· καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖ-
 νον εἶναι Ἀλέξανδρον. Καὶ ταῦτα ἐγὼ οὐθ' ὡς ἀληθῆ οὐθ'
 ὡς πάντῃ ἀπιστὰ ἀνέγραψα. Ἀλλ' εἴτε οὕτως ἐπράχθη,
 ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον τῆς τ' ἐς τὰς γυναῖκας κατοικτίσεως
 καὶ τῆς ἐς τὸν ἐταῖρον πίστεως καὶ τιμῆς· εἴτε πιθανὸς δοκεῖ
 τοῖς ξυγγράφασιν Ἀλέξανδρος ὡς καὶ ταῦτα ἂν πράξας καὶ
 εἰπών, καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον.

[Μετὰ τὴν τραγικὴν συμφορὰν τοῦ ὁ Δαρεῖος φεύγει διὰ νυκτὸς μαζὶ μὲ τὴν ὀλιγάριθμον ἀκολουθίαν του. Τὴν ἐπομένην συγκεντρῶσαν καθ' ὁδὸν τὰ διεσκορπισμένα λείψανα τοῦ στρατοῦ του προχωρεῖ εἰς τὴν Θάψακον καὶ τὸν Εὐφράτην. Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀλέξανδρος προελαύνει πρὸς τὴν Φοινίκην καὶ πλησιάζει εἰς τὴν μεγάλην καὶ πλουσίαν πόλιν Μάραθον. Καθ' ὁδὸν ὁ υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τῆς χώρας τὸν ὑποδέχεται μὲ τιμὰς. Στεφανώνει μὲ χρυσοῦν στέφανον τὴν κεφαλὴν τοῦ νικητοῦ καὶ παραδίδει εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν].

Ἐπιστολαὶ Δαρείου καὶ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 14)

XIV. Ἔτι δ' ἐν Μαράθῳ Ἀλεξάνδρου ὄντος ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις, ἐπιστολὴν τε κομίζοντες Δαρείου καὶ αὐτοὶ ἀπὸ γλώσσης δεησόμενοι ἀφεῖναι Δαρείῳ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας. Ἐδήλου δὲ ἡ ἐπιστολή, 2 ὅτι Φιλίππῳ τε πρὸς Ἀρταξέρξην φιλία καὶ ζυμμαχία ἐγένετο καί, ἐπειδὴ Ἀρσης ὁ υἱὸς Ἀρταξέρξου ἐβασίλευσεν, ὅτι Φίλιππος ἀδικίας πρῶτος ἐς βχσιλέα Ἀρσῆν ἤρξεν οὐδὲν ἄχαρι ἐκ Περσῶν παθῶν. Ἐξ οὗ δὲ αὐτὸς βασιλεύει Περσῶν, οὔτε πέμψαι τινα Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ἐς βεβαίωσιν τῆς πάλαι οὔσης φιλίας τε καὶ ζυμμαχίας, διαβῆναι τε ζῦν στρατιᾷ ἐς τὴν Ἀσίαν καὶ πολλὰ κακὰ ἐργάσασθαι Πέρσας. Τούτου ἕνεκα καταβῆναι αὐτὸς τῇ χώρᾳ ἀμυνῶν καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρῶαν ἀνασώσων. Τὴν μὲν δὴ μάχην, ὡς θεῶν τῷ ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ βασιλέως γυναῖκά τε τὴν αὐτοῦ αἰτεῖν καὶ μητέρα καὶ παῖδας τοὺς ἀλόντας, καὶ φιλίαν ἐθέλειν ποιήσασθαι πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ ζύμμαχος εἶναι τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ὑπὲρ τούτων πέμπειν ἡξίου Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ζῦν Μενίσκῳ τε καὶ Ἀρσίμα, τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐκ Περσῶν ἤκουσι, τοὺς τὰ πιστὰ ληψομένους τε καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου δώσοντας.

- 4 Πρὸς ταῦτα ἀντιγράφει Ἀλέξανδρος καὶ ζυμπέμπει τοῖς παρὰ Δαρείου ἐλθοῦσι Θέρσιππον, παραγγείλας τὴν ἐπιστολὴν δοῦναι Δαρείῳ, αὐτὸν δὲ μὴ διαλέγεσθαι ὑπὲρ μηδενός. Ἡ δὲ ἐπιστολὴ ἢ Ἀλεξάνδρου ἔχει ὧδε· «Οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι ἐλθόντες ἐς Μακεδονίαν καὶ ἐς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς οὐδὲν προηδικημένοι· ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμῶν κατασταθεὶς καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας διέβην ἐς τὴν Ἀσίαν ὑπαρξάντων ὑμῶν.
- 5 Καὶ γὰρ Περιθίοις ἐβοηθήσατε, οἳ τὸν ἐμὸν πατέρα ἡδίκουν, καὶ ἐς Θράκην, ἧς ἡμεῖς ἤρχομεν, δύναμιν ἔπεμψεν Ὀχος. Τοῦ δὲ πατρὸς ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων, οὓς ὑμεῖς συνετάξατε, ὡς αὐτοὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς ἅπαντας ἐκομπάσατε, καὶ Ἄρσην ἀποκτείναντός σου μετὰ Βαγῶου, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχόντος οὐ δικαίως οὐδὲ κατὰ τὸν Περσῶν νόμον, ἀλλὰ ἀδικοῦντος Πέρσας, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας γράμματα οὐκ ἐπιτήδεια διαπέμ-
- 6 ποντος, ὅπως πρὸς με πολεμῶσι, καὶ χρήματα ἀποστέλλοντος πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ ἄλλους τινὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πόλεων οὐδεμιᾶς δεχομένης, Λακεδαιμονίων δὲ λαβόντων, καὶ τῶν παρὰ σοῦ πεμφθέντων τοὺς ἐμούς φίλους διαφθειράντων καὶ τὴν εἰρήνην, ἣν τοῖς Ἕλλησι κατεσκεύασα, διαλύειν ἐπιχειρούντων, ἐστράτευσά ἐπὶ σὲ ὑπάρξαντος σοῦ τῆς ἔχθρας.
- 7 Ἐπεὶ δὲ μάχῃ νενίκηκα πρότερον μὲν τοὺς σοὺς στρατηγούς καὶ σατράπας, νῦν δὲ σὲ καὶ τὴν μετὰ σοῦ δύναμιν, καὶ τὴν χώραν ἔχων τῶν θεῶν μοι δόντων, ὅσοι τῶν μετὰ σοῦ παραταξαμένων μὴ ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανον, ἀλλὰ παρ' ἐμὲ κατέφυγον, τούτων ἐπιμέλομαι καὶ οὐκ ἄκοντες παρ' ἐμοὶ
- 8 εἰσιν, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐκόντες ζυστρατεύονται μετ' ἐμοῦ. Ὡς οὖν ἐμοῦ τῆς Ἀσίας ἀπάσης κυρίου ὄντος ἦκε πρὸς ἐμέ. Εἰ δὲ φοβῆ, μὴ ἐλθῶν πάθῃς τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπε τινὰς τῶν

φίλων τὰ πιστὰ ληψομένους. Ἐλθὼν δὲ πρὸς με τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας καὶ εἰ ἄλλο τι θέλεις αἶτει καὶ λάμβανε. "Ὅ,τι γὰρ ἂν πείθης ἐμέ, ἔσται σοι. Καὶ τοῦ λοιποῦ, ὅταν πέμπης παρ' ἐμέ, ὡς πρὸς βασιλέα τῆς Ἀσίας πέμπε, μηδὲ ἐξ ἴσου ἐπίστελλε, ἀλλ' ὡς κυρίῳ ὄντι πάντων τῶν σῶν φράζε, εἴ του δέη· εἰ δὲ μή, ἐγὼ βουλευσομαι περὶ σοῦ ὡς ἀδικοῦντος. Εἰ δ' ἀντιλέγεις περὶ τῆς βασιλείας, ὑπομείνας ἔτι ἀγώνισαι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ φεῦγε, ὡς ἐγὼ ἐπὶ σὲ πορεύσομαι, οὗ ἂν ᾗς ».

[Ὁλόκληρος ἡ Φοινίκη ὑποτάσσεται χωρὶς ἀντίστασιν εἰς τὸν προελαύνοντα Ἀλέξανδρον. Μόνον ἡ Τύρος ἀρνεῖται ὑποταγὴν καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ μὴ τὴν προσβάλη, μὲ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ τηρήσῃ στάσιν οὐδτετέραν ἀπέναντι τῶν δύο ἐμπολέμων. Ὁ Ἀλέξανδρος δέχεται τοῦτο, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ νὰ θυσιάσῃ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὸν ὑπάρχοντα ἐκεῖ παλαιότατον ναὸν τοῦ ἀρχαίου ἥρωος. Οἱ Τύριοι δμως δὲν θέλουν νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος ἀγανακτῆσας ἀποφασίζει νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν βιαίως. Εἰς συγκέντρωσιν τῶν στρατηγῶν του ἐξηγεῖ, ὅτι ἡ κατάληψις τῆς Τύρου εἶναι ἀπαραίτητος, διότι μὲ τὴν ἀμφίβολον στάσιν ταύτης δὲν θὰ ἦσαν ἀσφαλεῖς εἰς τὴν περαιτέρω πορείαν των, ἐφ' ὅσον μάλιστα οἱ Πέρσαι, κατέχοντες τὴν Κύπρον καὶ τὴν Αἴγυπτον, θὰ ἦσαν θαλασσοκράτορες καὶ θὰ ἠδύναντο νὰ προσλάβουν μὲ τὸ μέρος των τὰς ὑπόπτους ἐλληνικὰς πόλεις καὶ νήσους καὶ νὰ μεταφέρουν τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σκέπτεται ὅτι μὲ τὴν κατάληψιν τῆς Τύρου θὰ διηκολύνετο ἡ κατάληψις τῆς Κύπρου καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ θὰ ἐξησφαλίζετο ἡ θαλασσοκρατία τῶν Μακεδόνων. Αἱ σκέψει αὗται ἐπεδοκιμάσθησαν ἀπὸ τοὺς στρατηγούς του καὶ ἤρχισεν ἡ πολιορκία τῆς Τύρου. Ἡ πόλις ἦτο ὀχυρὰ καὶ ἡ ἀντίστασις πεισματώδης, διαρκέσασα ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας. Ἀλλ' ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν ἐνίκησε. Τὰ τέως ἀκλόνητα ὀχυρὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ θεωρούμενα ἀπόρρητα τείχη της ἔπεσαν πρὸ τῆς ὀρμητικῆς καὶ πείσμονος δυνάμεως τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οἱ Μακεδόνες εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν θριαμβευταὶ (Ἀγουστος 332)].

Ὁ Δαρείος ζητεῖ εἰρήνην. Ἀπάντησις τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 25)

XXV. Ἔτι δὲ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Τύρου ζυνεχομένου Ἀλεξάνδρου ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις ὡς αὐτὸν ἀπαγγέλλοντες μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητρός τε καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων δοῦναι ἐθέλειν Ἀλεξάνδρῳ Δαρεῖον· τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ ἔστε ἐπὶ θάλασσαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἀλεξάνδρου εἶναι· ἀγαγόμενον δὲ γυναῖκα τὴν Δαρείου παῖδα Ἀλέξανδρον φίλον τε εἶναι Δαρεῖῳ καὶ ξύμμαχον.

2 Καὶ τούτων ἐν τῷ ξυλλόγῳ τῶν ἐταίρων ἀπαγγελθέντων Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ εἰπεῖν, ὅτι αὐτὸς ἂν Ἀλέξανδρος ὢν ἐπὶ τούτοις ἠγάπησε καταλύσας τὸν πόλεμον μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν· Ἀλέξανδρον δὲ Παρμενίῳ ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν, εἴπερ Παρμενίων ἦν, οὕτως ἔπραξεν, ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρός ἐστιν, ἀποκρινεῖσθαι
3 Δαρεῖῳ, ἅπερ δὴ καὶ ἀπεκρίνατο. Ἔφη γὰρ οὔτε χρημάτων δεῖσθαι παρὰ Δαρείου οὔτε τῆς χώρας λαβεῖν ἀντὶ τῆς πάσης τὸ μέρος· εἶναι γὰρ τά τε χρήματα καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν· ἀγαγέσθαι τε γυναῖκα εἰ ἐθέλοι τὴν Δαρείου παῖδα, ἀγαγέσθαι ἂν καὶ οὐ διδόντος Δαρείου· ἐκέλευέ τε αὐτὸν ἤκειν, εἴ τι εὐρέσθαι ἐθέλοι φιλάνθρωπον παρ' αὐτοῦ.

Ταῦτα ὡς ἤκουσε Δαρείος, τὰς μὲν ξυμβάσεις ἀπέγνω τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐν παρασκευῇ δὲ τοῦ πολέμου αὐθις ἦν.

[Μετὰ τὴν θριαμβευτικὴν κατάληψιν τῆς Τύρου ὁ Ἀλέξανδρος στρέφεται πρὸς Ν. μετὰ τὴν ἀπόφασιν νὰ καταλάβῃ τὴν Αἴγυπτον. Πρὸ τούτου βαδίζει κατὰ τῆς Γάζης, μεγάλης πόλεως τῆς Παλαιστίνης, μετὰ δίμηνον δὲ πολιορκίαν τὴν κυριεύει καὶ τὴν χρησιμοποιεῖ ὡς δομητήριον (Νοέμβριος 332). Ἀπὸ τῆς Γάζης προχωρεῖ τώρα ἀνεμπίδοτος πρὸς τὴν Αἴγυπτον].

BIBLION TRITON

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ἡ κτίσις τῆς Ἀλεξανδρείας.

(Κεφ. 1)

Ι. Ἀλέξανδρος δ' ἐπ' Αἴγυπτου, ἵναπερ τὸ πρῶτον ὠρμήθη, ἐστέλλετο, καὶ ἐβδόμη ἡμέρα ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύων ἦκεν ἐς Πηλούσιον τῆς Αἴγυπτου. Ὁ δὲ ναυτικός στρατὸς παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς ἐπ' Αἴγυπτον· καὶ καταλαμβάνει τὰς ναῦς ἐν Πηλουσίῳ ὀρμούσας. Μαζάκης δὲ² ὁ Πέρσης, ὃς ἦν σατράπης Αἴγυπτου ἐκ Δαρείου καθεστηκώς, τὴν τ' ἐν Ἰσσοῦ μάχην ὅπως ξυνέβη πεπυσμένος καὶ Δαρεῖον ὅτι αἰσχυρᾶ φυγῆ ἔφυγε, καὶ Φοινίκην τε καὶ Συρίαν καὶ τῆς Ἀραβίας τὰ πολλὰ ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐχόμενα, αὐτῷ τ' οὐκ οὔσης δυνάμεως Περσικῆς, ἐδέχετο ταῖς τε πόλεσι φιλίως καὶ τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον.

Ὁ δ' ἐς μὲν Πηλούσιον φυλακὴν ἐσήγαγε, τοὺς δ' ἐπὶ³ τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν κελεύσας ἔστ' ἐπὶ Μέμφιν πόλιν αὐτὸς ἐφ' Ἡλιουπόλεως ἦει, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν ποταμὸν τὸν Νεῖλον καὶ ὅσα καθ' ὁδὸν χωρία ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων κατασχών, διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς Ἡλιούπολιν. Ἐκεῖθεν δὲ διαβάς τὸν πόρον ἦκεν ἐς Μέμφιν⁴ καὶ θύει ἐκεῖ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ Ἄπιδι καὶ ἀγῶνα ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν· ἦκον δ' αὐτῷ οἱ ἀμφὶ ταῦτα τεχνῖται ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ δοκιμώτατοι. Ἐκ δὲ Μέμφιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν τοὺς τε ὑπασπιστάς ἐπὶ τῶν νεῶν λαβὼν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας καὶ τῶν ἵππέων τὴν βασιλικὴν ἵλην τὴν τῶν ἐταίρων.

Ἐλθὼν δ' ἐς Κάνωβον καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν⁵ περιπλεύσας ἀποβαίνει, ὅπου νῦν Ἀλεξανδρεία πόλις ὤκι-

σται, Ἀλεξάνδρου ἐπάνυμος. Καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὁ χῶρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν καὶ γενέσθαι ἂν εὐδαίμονα τὴν πόλιν. Πόθος οὖν λαμβάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκεν, ἵνα τ' ἀγορὰν ἐν αὐτῇ δεῖμασθαι ἔδει καὶ ἱερὰ ὅσα καὶ θεῶν ὠντινων, τῶν μὲν Ἑλληνικῶν, Ἰσιδος δ' Αἰγυπτίας, καὶ τὸ τεῖχος ἦ περιβεβλησθαι. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἐθύετο, καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἐφαίνετο.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος κατελήφθη ἀπὸ τὸν πόθον νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ περίφημον μαντεῖον τοῦ θεοῦ τῶν Αἰγυπτίων Ἄμμωνος, τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο εἰς μίαν ὄασιν τῆς λιβυκῆς ἐρήμου. Πράγματι μετέβη ἐκεῖ καὶ ἔλαβεν εὐχάριστον χρησμόν. Ἐπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου ἐδέχθη ἐπικουρίας ἀποσταλείσας ἐκ Μακεδονίας καὶ Θράκης. Ἀφοῦ δὲ ἐτακτοποίησε μὲ σύνεσιν τὰ τῆς διοικήσεως τῆς χώρας, τὴν ἂνοιξιν τοῦ 331 ἐπανῆλθεν εἰς Φοινίκην καὶ ἐκεῖθεν ὀλίγον ἀργότερον κατηθύνθη εἰς Θάψακον].

**Ἐπιστροφή εἰς Φοινίκην. Διάβασις τοῦ Εὐφράτου
καὶ τοῦ Τίγρητος.**

(Κεφ. 7)

VII. Καὶ ἀφίκετο ἐς Θάψακον Ἀλέξανδρος μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησι Ἀριστοφάνους· καὶ καταλαμβάνει δυοῖν γεφύραιν ἐξευγμένον τὸν πόρον. Καὶ γὰρ Μαζαῖος, ὅτῳ ἡ φυλακὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκ Δαρείου ἐπετέτραπτο, ἰπέεας μὲν ἔχων περὶ τρισχιλίου, πεζοὺς δ' ἑξακισχιλίους καὶ τούτων Ἕλληνας μισθοφόρους δισχιλίους, τέως² μὲν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐφύλασσαν, καὶ ἐπὶ τῷδε οὐ ξυνεχῆς ἡ γέφυρα ἐξευγμένη ἦν ἔστ' ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας ὄχθην τοῖς Μακεδόσι, δειμαίνουσι, μὴ ἐπιθοῖντο οἱ ἀμφὶ Μαζαῖον τῇ γεφύρᾳ ἵνα ἐπαύετο· Μαζαῖος δέ, ὡς ἤκουσεν ἤδη προσάγοντα Ἀλέξανδρον, ὤχετο φεύγων ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ. Καὶ εὐθύς ὡς ἔφυγε Μαζαῖος, ἐπεβλήθησαν αἱ γέφυραι τῇ

ὄχθη τῇ πέραν καὶ διέβη ἐπ' αὐτῶν ξὺν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος.

Ἐνθεν δ' ἐχώρει ἄνω, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸν Εὐφράτην³ ποταμὸν καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη, διὰ τῆς Μεσοποταμίας καλουμένης χώρας. Οὐκ εὐθεῖαν δ' ἐπὶ Βαβυλῶνος ἤγεν ἀπὸ Εὐφράτου ὀρμηθεὶς, ὅτι τὴν ἐτέραν ἰόντι εὐπορώτερα τὰ ξύμπαντα τῷ στρατῷ ἦν, καὶ χιλὸς τοῖς ἵπποις καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν καὶ τὸ καῦμα οὐχ ὡσαύτως ἐπιφλέγον. Ἀλόντες δέ τινες κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ⁴ Δαρείου στρατεύματος κατασκοπῆς ἕνεκα ἀπεσκευασμένων ἐξήγγειλαν, ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ κάθεται ἐγνωκῶς εἶργειν Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαῖνοι· καὶ εἶναι αὐτῷ στρατιὰν πολὺ μείζονα ἢ ξὺν ἢ ἐν Κιλικίᾳ ἐμάχετο. Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος ἦει σπουδῆ ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα.⁵ Ὡς δ' ἀφίκετο, οὔτε αὐτὸν Δαρεῖον καταλαμβάνει οὔτε τὴν φυλακὴν, ἦντινα ἀπελελοίπει Δαρεῖος, ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον, χαλεπῶς μὲν δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ, οὐδενὸς δ' εἴργοντος.

Ἐνταῦθα ἀναπαύει τὸν στρατόν· καὶ τῆς σελήνης τὸ⁶ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο· καὶ Ἀλέξανδρος ἔθυε τῇ τε σελήνῃ καὶ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ γῆ, ὅτων τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει. Καὶ ἐδόκει Ἀριστάνδρῳ πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου εἶναι τῆς σελήνης τὸ πάθημα καὶ ἐκείνου τοῦ μηνὸς ἔσεσθαι ἢ μάχη, καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν νίκην σημαίνεσθαι Ἀλεξάνδρῳ. Ἄρας δ' ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ἦει διὰ τῆς Ἀσσυρίας⁷ χώρας, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων τὰ Γορδυηνῶν ὄρη, ἐν δεξιᾷ δ' αὐτὸν τὸν Τίγρητα. Τετάρτη δὲ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς διαβάσεως οἱ πρόδρομοι αὐτῷ ἐξαγγέλλουσιν, ὅτι ἵππεῖς πολέμιοι ἀνὰ τὸ πεδῖον φαίνονται, ὅσοι δέ, οὐκ ἔχειν εἰκάσαι. Ἐυνάξας οὖν τὴν στρατιὰν προὔχῳρει ὡς ἐς μάχην· καὶ ἄλλοι αὖ τῶν προδρόμων προσελάσαντες ἀκριβέστερον οὔτοι κατιδόντες ἔφασκον δοκεῖν εἶναί σφισιν οὐ πλείους ἢ χιλίους τοὺς ἵππεας.

[Ὁ Ἀλέξανδρος τότε παραλαβὼν τὴν βασιλικὴν ἵλην καὶ μίαν τῶν ἐταίρων, καθὼς καὶ ἀρκετοὺς ἀνιχνευτάς, ἔτρεχεν ἐσπευσμένως, ἐνῶ τὸν ἄλλον στρατὸν του διέταξε ν' ἀκολουθῆ με κανονικὸν βῆμα. Οἱ ἱππεῖς τῶν Περσῶν, ὅταν εἶδαν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ὀρμητικῶς ἐναντίον των, ἐστράφησαν εἰς φυγὴν. Ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς καταδιώκει ἀκάθεκτος, τοὺς διασκορπίζει καὶ φονεύει ἀρκετοὺς ἐξ αὐτῶν. Μερικοὶ συλλαμβάνονται αἰχμάλωτοι καὶ δίδουν τὴν πληροφορίαν ὅτι ὁ Δαρεῖος ἦτο πλησίον με πολυάριθμον στρατεύμα. Πράγματι ὁ Δαρεῖος εἶχε συγκεντρώσει τεραστίας δυνάμεις ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ἀπεράντου κράτους του καὶ ἤρχετο με τὴν ἀπόφασιν ν' ἀποπλύνῃ τὴν ἤτταν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑποστῆ εἰς Ἴσσον. Ἐλέγετο ὅτι τὸ στρατεύμα τοῦ Δαρείου ἀνῆρχετο εἰς 1.000.000 πεζοὺς, 40.000 ἱππεῖς καὶ 200 δρεπανηφόρα ἄρματα. Εἶχε μαζί του καὶ μερικοὺς ἐλέφαντας, τοὺς ὁποίους ἔφερον οἱ Ἰνδοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐντεῦθεν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.

Με αὐτὴν τὴν δύναμιν ἦτο στρατοπεδευμένος ὁ Δαρεῖος εἰς τὰ Γαυγάμηλα πλησίον τοῦ Βουμήλου ποταμοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν 600 περίπου σταδίων ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Ἀρβήλων, εἰς τόπον τελείως ὀμαλόν. Ἐναντι τῆς δυνάμεως αὐτῆς ὁ Ἀλέξανδρος διέθετε 40.000 πεζοὺς καὶ 7.000 ἱππεῖς. Δὲν ἔχασεν ὁμως τὸ θάρρος του καὶ με τὴν μεγαλοφυΐαν του συνέλαβε τὸ σχέδιον τοῦ μεγάλου ἀγῶνος. Ἐν πρώτοις παρέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, διὰ νὰ ἀναπαυθῆ ὁ καταπεπονημένος στρατός του. Περιέφραξε τὸ στρατόπεδον με τάφρον καὶ χαράκωμα καὶ ἀφῆκεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ μεταγωγικά καὶ τοὺς ἀνικάνους πρὸς μάχην. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ παρέλαβε τὴν μάχιμον δυνάμιν του, ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐκινήθη με τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Περσῶν κατὰ τὰ ἐξημερώματα. Ἐξ ἄλλου ὁ Δαρεῖος ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ἐναντίον του καὶ παρέταξε τὸν στρατὸν του πρὸς μάχην.

Οἱ δύο στρατοὶ ἀπείχον μόνον τριάκοντα στάδια (περίπου 6 χιλιόμετρα). Ὁ Ἀλέξανδρος κατέβαινε με τὸν στρατὸν του κάτω ἀπὸ τοὺς λόφους πρὸς τὴν ἀνοικτὴν πεδιάδα. Ἐκεῖ, ὅταν εἶδε τοὺς βαρβάρους, ἐσταμάτησε τὴν φάλαγγά του. Παραλαβὼν δὲ τοὺς ἐλαφρὰ ὀπλισμένους στρατιώτας καὶ τοὺς ἐταίρους ἐκ τῶν ἱππέων, περιήρχετο ἐξετάζων ὅλον τὸν τόπον, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ συνάψῃ τὴν μάχην. Ὅταν ἐπέστρεψε, συνεκάλεσεν ὅλους τοὺς ἀρχηγούς τοῦ στρατεύματος καὶ τοὺς προέτρεψε νὰ ἐμψυχώσουν τοὺς στρατιώτας διὰ τὸν μέγαν ἀγῶνα. « Κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν — ἔλεγε — δὲν θ' ἀγωνισθῶμεν περι

τῆς Κοίλης Συρίας ἢ τῆς Φοινίκης, οὐδὲ χάριν τῆς Αἰγύπτου, ὅπως προηγουμένως, ἀλλ' ἀπὸ αὐτὴν θὰ κριθῆ τελικῶς ἡ τύχη ὅλης τῆς Ἀσίας καὶ θὰ ἀποφασισθῆ ποῖοι θὰ λάβουν τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς». Ἀφοῦ ἀπηύθυνε τὰς προτροπὰς αὐτὰς εἰς τοὺς ἀρχηγούς, διέταξε νὰ δειπνήσῃ ὁ στρατὸς καὶ ν' ἀναπαυθῆ. Λέγουσι ὅτι ὁ Παρμενίων τὸν προέτρεψε νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Περσῶν ἐν καιρῷ νυκτός, ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἦτο καλὸν ὁ Ἀλέξανδρος νὰ κλέψῃ τὴν νίκην, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπε νὰ νικήσῃ φανερὰ καὶ χωρὶς πανουργίαν.

Οἱ δύο στρατοὶ λοιπὸν παρατεταγμένοι μὲ ὄλας τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν μάχην προετοιμασίας μέχρι τῆς τελευταίας λεπτομερείας, ἀνεμνον ἕως τὰ ἐξημερώματα, ὅτε ἤρχισαν κινούμενοι.]

Ἡ κρίσιμος μάχη εἰς τὰ Γαυγάμηλα (331 π. Χ.).

Νέα φυγὴ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 13-15)

XIII. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη τὰ στρατόπεδα ἐγίγνετο, ὥφθη Δαρεῖός τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτόν, οἳ τε μηλοφόροι Πέρσαι καὶ Ἰνδοὶ καὶ Ἀλβανοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται, κατ' αὐτόν Ἀλέξανδρον τεταγμένοι καὶ τὴν ἴλην τὴν βασιλικήν. Ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξανδρος μᾶλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρῆγον, ὑπερφαλαγγοῦντες πολὺ ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ. Ἦδη τε οἱ τῶν Σκυθῶν ἵππεῖς 2 περιπτεῦοντες ἤπτοντο τῶν προτεταγμένων τῆς Ἀλεξάνδρου τάξεως, καὶ Ἀλέξανδρος ἔτι ὅμως ἤγεν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἐγγὺς ἦν τοῦ ἐξαλλάσσειν τὸν ὠδοποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν χῶρον. Ἐνθα δὲ δεῖσας Δαρεῖος, μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ οὐχ ὀμαλὰ τῶν Μακεδόνων ἀχρεῖά σφισι γένηται τὰ ἄρματα, κελεύει τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου περιπτεῦειν τὸ κέρασ τὸ δεξιόν, ἢ Ἀλέξανδρος ἤγε, τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρασ.

Τοῦτου δὲ γενομένου Ἀλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς 3 αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἱππέας, ὧν Μενίδας ἤγειτο. Ἀν-

τεκδραμόντες δ' ἐπ' αὐτούς οἱ τε Σκύθαι ἵππεῖς καὶ τῶν Βακτριῶν οἱ ξυντεταγμένοι τοῖς Σκύθαις τρέπουσιν ὀλίγους ὄντας πολλῶ πλείονες. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς περὶ Ἀρίστωνά τε, τοὺς Παίονας, καὶ τοὺς ξένους ἐμβαλεῖν τοῖς Σκύθαις ἐκέλευσε· καὶ ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. Βάκτριοι δὲ οἱ ἄλλοι πελάσαντες τοῖς Παίοσι τε καὶ ξένοις τοὺς τε σφῶν φεύγοντας ἤδη ἀνέστρεψαν ἐς τὴν μάχην καὶ τὴν ἵππομαχίαν ξυστῆναι ἐποίησαν. Καὶ ἐπιπτον μὲν πλείονες τῶν Ἀλεξάνδρου, τῷ τε πλήθει τῶν βαρβάρων βιαζόμενοι καὶ ὅτι αὐτοὶ τε οἱ Σκύθαι καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς ἀκριβέστερον ἐς ἀλκὴν πεφραγμένοι ἦσαν. Ἀλλὰ καὶ ὡς τάς τε προσβολὰς αὐτῶν ἐδέχοντο οἱ Μακεδόνες καὶ βίᾳ κατ' ἴλας προσπίπτοντες ἐξεώθουν ἐκ τῆς τάξεως.

5 Καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐφῆκαν οἱ βάρβαροι κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἀναταράζοντες αὐτῷ τὴν φάλαγγα. Καὶ ταύτῃ μάλιστα ἐψεύσθησαν. Τὰ μὲν γὰρ εὐθύς, ὡς προσεφέρετο, κατηκόντισαν οἱ τ' Ἀγριᾶνες καὶ οἱ ξὺν Βαλάκρῳ ἀκοντισταὶ οἱ προτεταγμένοι τῆς ἵππου τῶν ἐταίρων· τὰ δὲ τῶν ρυτῆρων ἀντιλαμβανόμενοι τοὺς τ' ἀναβάτας κατέσπων καὶ τοὺς ἵππους περιστάμενοι ἔκο-
6 πτον. Ἔστι δ' ἂ καὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων· διέσχον γάρ, ὥσπερ παρήγγελτο αὐτοῖς, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἄρματα· καὶ ταύτῃ μάλιστα ξυνέβη αὐτὰ τε σῶα καὶ οἷς ἐπηλάθη ἀβλαβῶς διελθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οἱ τε ἵπποκόμοι τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκράτησαν.

XIV. Ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπῆγεν ἤδη τὴν φαλαγγα πᾶσαν, ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος Ἀρέτην μὲν κελεύει ἐμβαλεῖν τοῖς περιππεύουσι τὸ κέρασ σφῶν τὸ δεξιὸν ὡς ἐς κύκλω-
2 σιν· αὐτὸς δὲ τέως μὲν ἐπὶ κέρως τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἤγεν, τῶν δ' ἐκβοηθησάντων ἵππέων τοῖς κυκλούμενοις τὸ κέρασ τὸ

δεξιὸν παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον καὶ ὡσπερ ἔμβολον ποιήσας τῆς τε ἵππου τῆς ἑταιρικῆς καὶ τῆς φάλαγγος τῆς ταύτη τεταγμένης ἤγε δρόμῳ τε καὶ ἀλαλαγμῷ ὡς ἐπ' αὐτὸν Δαρεῖον. Καὶ χρόνον μὲν τινα ὀλίγον ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο·³ ὡς δὲ οἱ τε ἵππεῖς οἱ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος εὐρώστως ἐνέκειντο ὠθισμοῖς τε χρώμενοι καὶ τοῖς ξυστοῖς τὰ πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἢ τε φάλαγξ ἢ Μακεδονικὴ πυκνὴ καὶ ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα ἐμβεβλήκει ἤδη αὐτοῖς, καὶ πάντα ὁμοῦ τὰ δεινὰ καὶ πάλαι ἤδη φοβερῶ ὄντι Δαρεῖῳ ἐφαίνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν· ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ περιππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρως ἐμβαλόντων ἐς αὐτοὺς εὐρώστως τῶν ἀμφ' Ἀρέτην.

Ταύτη μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερὰ ἦν, καὶ οἱ⁴ Μακεδόνες ἐφεπόμενοι ἐφρόνεον τοὺς φεύγοντας. Οἱ δ' ἀμφὶ Σιμμίαν καὶ ἡ τούτου τάξις οὐκέτι ξυνεξορμηῆσαι Ἀλέξανδρῳ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐς τὴν δίωξιν, ἀλλ' ἐπιστήσαντες τὴν φάλαγγα αὐτοῦ ἠγωνίζοντο, ὅτι τὸ εὐάνυμον τῶν Μακεδόνων πονεῖσθαι ἠγγέλλετο. Καὶ ταύτη παραρραγείσης⁵ αὐτοῖς τῆς τάξεως κατὰ τὸ διέχον διεκπαίουσι τῶν τ' Ἰνδῶν τινες καὶ τῆς Περσικῆς ἵππου ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μακεδόνων· καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερόν ἐγίγνετο. Οἱ τε γὰρ Πέρσαι θρασέως προσέκειντο ἀνόπλοις τοῖς πολλοῖς καὶ οὐ προσδοκῆσασιν ἐπὶ σφᾶς διεκπεσεῖσθαι τινας διακόψαντας διπλῆν τὴν φάλαγγα, καὶ οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι ἐμβαλόντων τῶν Περσῶν ξυνεπέθεντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν τῷ ἔργῳ. Τῶν δ' ἐπιτεταγμένων τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ⁶ ἠγεμόνες ὀξέως μαθόντες τὸ γιγνόμενον μεταβαλόντες, ἤπερ παρήγγελο αὐτοῖς, τὴν τάξιν ἐπιγίγνονται κατὰ νότου τοῖς Πέρσαις, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευοφόροις ξυνεχομένους ἀπέκτειναν, οἱ δ' αὐτῶν ἐγκλίναντες

ἔφευγον. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν Περσῶν οὐπω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείου ἠσθημένοι περιπτεύσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου εὐώνυμον κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Παρμενίωνα ἐνέβαλλον.

XV. Καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γενομένων τῶν Μακεδόνων πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλέξανδρον σπουδῆ ἀγγελοῦντα, ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς καὶ βοηθεῖν δεῖ. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέθη Ἀλεξάνδρῳ τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ ξὺν τῇ ἵππῳ τῶν ἐταίρων ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἤγε δρόμῳ. Καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων ἵππεῦσιν, τοῖς τε Παρθυαίοις καὶ τῶν Ἰνδῶν ἔστιν οἷς καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ 2 κρατίστοις ἐμβάλλει. Καὶ ἵππομαχία αὕτη καρτερωτάτη τοῦ παντὸς ἔργου ξυνέστη. Ἐς βάθος τε γάρ, οἷα δὴ ἰληδὸν τεταγμένοι, ἀνέστρεφον οἱ βάρβαροι καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ζυμπεσόντες οὐτ' ἀκοντισμῶ ἔτι οὐτ' ἐξελιγμοῖς τῶν ἵππων, ἤπερ ἵππομαχίας δίκη, ἐχρῶντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὐτόν, ὡς μόνην ταύτην σωτηρίαν σφίσιν οὔσαν, ἐπειγόμενοι ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο ἀφειδῶς, οἷα δὴ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτρίας ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας οἰκείας ἀγωνιζόμενοι. Καὶ ἐνταῦθα πίπτουσι μὲν ἀμφὶ ἐξήκοντα τῶν ἐταίρων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τιτρώσκεται Ἡφαιστίων τ' αὐτὸς καὶ Κοῖνος καὶ Μενίδας· ἀλλὰ ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος.

3 Καὶ τούτων μὲν, ὅσοι διεξέπεσον διὰ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον, ἔφευγον ἀνά κράτος· Ἀλέξανδρος δ' ἐγγὺς ἦν προσμεῖζαι ἤδη τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Θεσσαλοὶ ἵππεῖς λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἔφευγον γὰρ ἤδη οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, ὁπότ' Ἀλέξανδρος αὐτοῖς ξυνέμειξεν, ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος ἐς τὸ διώκειν αὐθις 4 Δαρεῖον ἐξώρμησεν. Καὶ ἐδίωξεν, ἔστε φάος ἦν· καὶ οἱ ἀμφὶ

Παρμενίωνα τὸ καθ' αὐτοὺς διώκοντες εἶποντο. Ἄλλ' Ἀλέξανδρος μὲν διαβάς τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον κατεστρατοπέδευσεν αὐτοῦ, ὡς ἀναπαῦσαι ὀλίγον τοὺς τ' ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους. Παρμενίων δὲ τό τε στρατόπεδον τῶν βαρβάρων εἶλε καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς καμήλους.

Ἄλέξανδρος δ' ἀναπαύσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἱππέας ἔστ' 5 ἐπὶ μέσας νύκτας προὔχῳρει αὖθις κατὰ σπουδὴν ἐπ' Ἄρβηλα, ὡς Δαρεῖόν τε αἰρήσων ἐκεῖ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Καὶ ἀφίκετο ἐς Ἄρβηλα τῇ ὑστεραίᾳ διώξας τοὺς πάντας ἐκ τῆς μάχης σταδίους μάλιστα ἐς ἑξακοσίους. Καὶ Δαρεῖον μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν Ἄρβήλοις, ἀλλ' ἔφευγεν οὐδέ τι ἐλινύσας Δαρεῖος· τὰ χρήματα δ' ἐγκατελήφθη καὶ ἡ κατασκευὴ πᾶσα, καὶ τὸ ἄρμα τὸ Δαρείου αὖθις ἐγκατελήφθη καὶ ἡ ἀσπίς αὖθις καὶ τὰ τόξα ἑάλω.

Ἀπέθανον δὲ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἄνδρες μὲν ἐς ἑκα- 6 τὸν μάλιστα, ἵπποι δ' ἐκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπαθείας τῆς ἐν τῇ διώξει ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ τούτων τῆς ἑταιρικῆς ἵππου σχεδὸν τι οἱ ἡμίσεες. Τῶν βαρβάρων δὲ νεκροὶ μὲν ἐλέγοντο ἐς τριάκοντα μυριάδας, ἑάλωσαν δὲ πολὺ πλείονες τῶν ἀποθανόντων καὶ οἱ ἐλέφαντες καὶ τῶν ἄρμάτων ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ.

Τοῦτο τὸ τέλος τῆς μάχῃ ταύτῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος 7 Ἀθηναίοις Ἀριστοφάνους μηνὸς Πυανεσιῶνος· καὶ Ἀριστάνδρῳ ξυνέβη ἡ μαντεία ἐν τῷ αὐτῷ μηνί, ἐν ᾧ τῷ ἡ σελήνῃ ἐκλιπῆς ἐφάνη, τὴν τε μάχην Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὴν νίκην γενέσθαι.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ εἰς τὰ Σοῦσα.

(Κεφ. 16)

XVI. Δαρεῖος μὲν δὴ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὄρη τὰ Ἀρμενίων ἤλαυνεν ἐπὶ Μηδίας, καὶ ζὺν αὐτῷ οἱ τε Βά-

- κτριοι ἰππεῖς, ὡς τότε ἐν τῇ μάχῃ ζυνετάχθησαν, ἔφευγον καὶ Περσῶν οἳ τε συγγενεῖς οἱ βασιλέως καὶ τῶν μηλοφόρων καλουμένων οὐ πολλοί. Προσεγένοντο δ' αὐτῶ κατὰ τὴν φυγὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ἐς δισχιλίους, οὓς Πάτρων τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰτωλὸς ἤγον. Ταύτῃ δ' αὐτῶ ἡ φυγὴ ἐπὶ Μηδίας ἐγίγνετο, ὅτι ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σούσων τε καὶ Βαβυλῶνος ἤξειν Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς μάχης, ὅτι οἰκουμένη τ' ἐκεῖνη πᾶσα ἦν καὶ ὁδὸς τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπή, καὶ ἅμα τοῦ πολέμου τὸ ἄθλον ἡ Βαβυλῶν καὶ τὰ Σοῦσα ἐφαίνετο· ἡ δ' ἐπὶ Μηδίας μεγάλῳ στρατεύματι οὐκ εὐπορος.
- 3 Καὶ οὐκ ἐψεύσθη Δαρεῖος. Ἀλέξανδρος γὰρ ἐξ Ἀρβήλων ὀρμηθεὶς τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθὺς προὔχῳρει. Ἦδη τ' οὐ πόρρω Βαβυλῶνος ἦν καὶ τὴν δύναμιν ζυνεταγμένην ὡς ἐς μάχην ἤγε, καὶ οἱ Βαβυλώνιοι πανδημεὶ ἀπήντων αὐτῶ ξὺν ἱερεῦσί τε καὶ ἄρχουσι, δῶρά τε ὡς ἕκαστοι φέροντες καὶ τὴν πόλιν ἐνδιδόντες καὶ τὴν ἄκραν καὶ τὰ χρήματα.
- 4 Ἀλέξανδρος δὲ παρελθὼν ἐς τὴν Βαβυλῶνα τὰ ἱερά, ἃ Ἐέρξης καθεῖλεν, ἀνοικοδομεῖν προσέταξε Βαβυλωνίους, τὰ τ' ἄλλα καὶ τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν, ὃν μάλιστα θεῶν τιμῶσι Βαβυλώνιοι. . . Ἐνθα δὴ καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχε, καὶ ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ἱερά τὰ ἐν Βαβυλῶνι ἐπραξε, τὰ τ' ἄλλα καὶ τῶ Βήλῳ, καθ' ἃ ἐκεῖνοι ἐξηγοῦντο, ἔθυσεν.
- 6 Αὐτὸς δ' ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· καὶ ἐντυγχάνει αὐτῶ κατὰ τὴν ὁδὸν ὁ τε παῖς τοῦ Σουσίων σατράπου καὶ παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεύς. Φιλόξενον γὰρ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης ἐπὶ Σούσων ἐστάλκει Ἀλέξανδρος. Τῇ δ' ἐπιστολῇ τῇ παρὰ Φιλοξένου ἐνεγέγραπτο, ὅτι τὴν τε πόλιν οἱ Σούσιοι παραδεδῶκασιν καὶ τὰ χρήματα πάντα σῶά ἐστιν Ἀλεξάνδρῳ.
- 7 Ἀφίκετο δὲ ἐς Σοῦσα Ἀλέξανδρος ἐκ Βαβυλῶνος ἐν ἡμέραις εἴκοσι· καὶ παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν τὰ τε χρήματα παρέλαβεν, ὄντα ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμῦρια, καὶ τὴν

ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατελήφθη αὐτοῦ, ὅσα Ἐέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἦλθε, τὰ τ' ἄλλα καὶ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος χαλκαῖ εἰκόνες. Καὶ ταύτας Ἀθηναίους ὀπίσω πέμπει Ἀλέξανδρος, 8 καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κεραμεικῷ αἱ εἰκόνες, ἧ ἄνιμεν ἐς πόλιν, καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητροῦ.

[*Συνεχίζων ἀδιακόπως τὴν πορείαν τοῦ ὁ Ἄλ. διέρχεται διὰ τῆς ὄρεινῆς χώρας τῶν Οὐξίων (Β.Α. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγρητος), διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Περσίδος καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Περσέπολιν. Ἐκεῖθεν προχωρεῖ πρὸς Μηδίαν, διότι εἶχε πληροφορηθῆσθαι ὁ Δαρεῖος εὐρίσκετο ἐκεῖ. Ἄλλ' ὁ Δαρεῖος εἶχε προλάβει νὰ φύγῃ. Ὁ Ἄλ. προχωρεῖ εἰς τὰ Ἐκβάτανα καὶ ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη τοῦ φεύγοντος Δαρείου διαβαίνει τὰς Κασπίας πύλας. Ἐκεῖ μανθάνει ὅτι ὁ σατραπῆς τῆς Βακτριανῆς Βῆσσοσ κρατεῖ αἰχμάλωτον τὸν Δαρεῖον. Σπεύδει τότε ὁ Ἄλ. εἰς καταδίωξιν τοῦ Βῆσσοσ. Ἄλλ' οὕτως φεύγων πληγῶνει καθ' ὁδὸν θανασίμως τὸν Δαρεῖον, τὸ ὅποιον ἐθεώρει πρόσκομμα εἰς τὴν πορείαν του. Ὁ Ἄλ. εὐρίσκει τὸν Δαρεῖον νεκρόν. Κατόπιν προχωρεῖ. Ὑποτάσσει τοὺς Μάρδους, Ὑρκανίους καὶ Παρθυαίους, εἰσελαύνει εἰς τὴν Ἀρείαν (τὸ σημερινὸν Ἀφγανιστάν), διέρχεται τὴν Ἀραχωσίαν καὶ τὸν Ἰνδικὸν Καύκασον καὶ εἰσβάλλει εἰς τὴν Βακτριανήν, τὴν ὁποίαν κυριεύει ἄνευ ἀντιστάσεως. Διαβαίνει ἔπειτα τὸν Ὠξον ποταμὸν καὶ εἰσέρχεται εἰς Σογδιανήν. Ἐκεῖ συλλαμβάνει τὸν Βῆσσοσ, τὸν ὅποιον τιμωρεῖ σκληρῶς δι' ἀκρωτηριασμοῦ. Πορεύεται κατόπιν πρὸς τὸν Ἰαξάρτην ποταμὸν, τὸν ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον καὶ Τάναϊν, καὶ ὁ ὁποῖος χωρίζει τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τὴν Ἑδρώπην. Ἐκεῖ κτίζει πόλιν, ἧ ὁποία ὠνομάσθη Ἀ λ ε ξ ἄ ν δ ρ ε ι α ἧ ἔ σ χ ἄ τ η (ἧ Ἀλεξάνδρεια ἧ παρὰ τῶ Τανάϊδι). Ἀπ' ἐκεῖ ἐπιστρέφει εἰς Σογδιανήν, ὑποτάσσει τὴν χώραν τῶν Παραϊτακηνῶν, διαβαίνει τὸ ὄρος Παραπάμισον καὶ κατέρχεται διὰ Νικαίας εἰς τὸν Κωφῆρα ποταμὸν. Φθάνει τέλος εἰς τὴν πόλιν Τάξιλα, μεταξὺ Ἰνδοῦ καὶ Ὑδάσπου. Ὑποτάσσει αὐτὴν καὶ ἐπέρχεται κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ βασιλέως Πῶρου. Τὸ βασίλειον τούτου ἔκειτο πέραν τοῦ Ὑδάσπου καὶ ἐξετείνετο μέχρι τοῦ Ὑδραῶτου. Ὁ Πῶρος προβάλλει σθεναρὰν ἀντίστασιν καὶ μάχεται γενναίως μὲ 30 χιλ. Ἰνδοὺς πεζοὺς, 4 χιλ. ἵππεῖς, 30 ἄρματα καὶ 200 πυργοφόρους ἐλέφαντας. Ἡ ἀντίστασις του ὁμως συννετρίβη.]*

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Ἀλέξανδρος καὶ Πῶρος.

(Κεφ. 18 - 19)

XVIII. Καὶ ἐν αὐτῷ Κράτερός τε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι τῆς στρατιᾶς τῆς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ὑπολελειμμένοι ἡγεμόνες ἦσαν, ὡς νικῶντα λαμπρῶς κατεΐδον Ἀλέξανδρον, ἐπέρων καὶ αὐτοὶ τὸν ποταμόν. Καὶ οὗτοι οὐ μείονα τὸν φόνον ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν, ἀκμηῆτες ἀντὶ κεκμηκότων τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἐπιγενόμενοι τῇ διώξει.

2 Ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν δισμυρίων, ἵππεῖς δὲ ἐς τρισχιλίους, τὰ δὲ ἄρματα ξύμπαντα κατεκόπη· καὶ Πώρου δύο παῖδες ἀπέθανον καὶ Σπιτάκης ὁ νομάρχης τῶν ταύτη Ἰνδῶν καὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ ἀρμάτων οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ ἱπάρχαι καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Πώρου ξύμπαντες. Ἐλήφθησαν δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ αὐτοῦ ἀπέθανον.

3 Τῶν δ' ἀμφ' Ἀλέξανδρον πεζοὶ μὲν ἀπὸ ἑξακισχιλίων τῶν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ γενομένων ἐς ὀγδοήκοντα μάλιστα ἀπέθανον· ἵππεῖς δὲ τῶν μὲν ἵπποτοξοτῶν, οἳ δὴ καὶ πρῶτοι τοῦ ἔργου ἤψαντο, δέκα· τῆς δὲ ἐταιρικῆς ἵππου ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι· τῶν δὲ ἄλλων ἱπέων ὡς διακόσιοι.

4 Πῶρος δὲ μεγάλη ἔργα ἐν τῇ μάχῃ ἀποδειξάμενος μὴ ὅτι στρατηγοῦ, ἀλλὰ καὶ στρατιώτου γενναίου, ὡς τῶν τε ἱπέων τὸν φόνον κατεΐδε καὶ τῶν ἐλεφάντων τοὺς μὲν αὐτοῦ πεπτωκότας, τοὺς δὲ ἐρήμους τῶν ἡγεμόνων λυπρούς πεπλανημένους, τῶν δὲ πεζῶν αὐτῷ οἱ πλείους ἀπολώλεσαν, οὐχ ἥπερ Δαρεῖος ὁ μέγας βασιλεὺς ἐξάρχων τοῖς ἀμφ'

αὐτὸν τῆς φυγῆς ἀπεχώρει, ἀλλὰ ἔστε γὰρ ὑπέμενέ τι τῶν 5
 Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκός, ἐς τοσόνδε ἀγωνισάμενος, τετρωμένος δὲ τὸν δεξιὸν ὤμον, ὃν δὴ γυμνὸν μόνον ἔχων ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο (ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ, περιττὸς ὢν κατὰ τε τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἀρμονίαν, ὡς ὕστερον καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν), τότε δὴ καὶ αὐτὸς ἀπεχώρει ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα. Καὶ 6
 Ἀλέξανδρος μέγαν τε αὐτὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα ἰδὼν ἐν τῇ μάχῃ σῶσαι ἐπεθύμησε. Πέμπει δὴ παρ' αὐτὸν πρῶτα μὲν Ταξίλην τὸν Ἰνδόν· καὶ Ταξίλης προσιππεύσας, ἐφ' ὅσον οἱ ἀσφαλὲς ἐφαίνετο, τῷ ἐλέφαντι, ὃς ἔφερε τὸν Πῶρον, ἐπιστῆσαι τε ἡξίου τὸ θηρίον, οὐ γὰρ εἶναι οἱ ἔτι φεύγειν, καὶ ἀκοῦσαι τῶν παρ' Ἀλεξάνδρου λόγων. Ὁ δὲ ἰδὼν ἄνδρα ἐχθρὸν ἐκ παλαιοῦ τὸν Ταξίλην ἐπιστρέψας ἀνήγετο ὡς ἀκοντίσων· καὶ ἂν καὶ κατέκανε τυχόν, εἰ μὴ ὑποφθάσας ἐκεῖνος ἀπήλασεν ἀπὸ τοῦ Πῶρου πρόσω τὸν ἵππον. Ἀλέξανδρος δὲ οὐδὲ ἐπὶ τῷδε τῷ Πῶρῳ χαλεπὸς ἐγένετο, ἀλλ' ἄλλους τε ἐν μέρει ἔπεμπε καὶ δὴ καὶ Μερόην ἄνδρα Ἰνδόν, ὅτι φίλον εἶναι ἐκ παλαιοῦ τῷ Πῶρῳ τὸν Μερόην ἔμαθε. Πῶρος δὲ ὡς τὰ παρὰ τοῦ Μερόου ἤκουσε καὶ ἐκ τοῦ δι- 8
 ψους ἅμα ἐκρατεῖτο, ἐπέστησέ τε τὸν ἐλέφαντα καὶ κατέβη ἀπ' αὐτοῦ· ὡς δὲ ἐπιέ τε καὶ ἀνέψυξεν, ἄγειν αὐτὸν σπουδῆ ἐκέλευσε παρ' Ἀλεξάνδρον.

XIX. Καὶ ὁ μὲν ἤγετο. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προσάγοντα ἐπέθετο, προσιππεύσας πρὸ τῆς τάξεως ξὺν ὀλίγοις τῶν ἐταίρων ἀπαντᾷ τῷ Πῶρῳ· καὶ ἐπιστήσας τὸν ἵππον τό τε μέγεθος ἐθαύμαζεν, ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον, καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πῶρου καὶ ὅτι οὐ δεδουλωμένος τῇ γνώμῃ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὡσπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσέλθοι ὑπὲρ βασιλείας τῆς αὐτοῦ πρὸς βασιλέα ἄλλον κα- 2
 λῶς ἠγωνισμένος. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος πρῶτος προσει-

πὼν αὐτὸν λέγειν ἐκέλευσεν ὅτι οἱ γενέσθαι ἐθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρίνασθαι λόγος, ὅτι « βασιλικῶς μοι χρῆσαι, ὦ Ἀλέξανδρε ». Καὶ Ἀλέξανδρος ἤσθεις τῷ λόγῳ « τοῦτο μὲν ἔσται σοι, ὦ Πῶρε », ἔφη, « ἐμοῦ ἔνεκα· σὺ δὲ σαυτοῦ ἔνεκα ὅτι σοὶ φίλον ἀξίου ». Ὁ δὲ πάντα ἔφη ἐν τούτῳ ἐνεῖναι.

3 Καὶ Ἀλέξανδρος τούτῳ ἔτι μᾶλλον τῷ λόγῳ ἤσθεις τὴν τε ἀρχὴν τῷ Πῶρῳ τῶν τε αὐτοῦ Ἰνδῶν ἔδωκε καὶ ἄλλην ἔτι χώραν πρὸς τῇ πάλαι οὔσῃ πλείονα τῆς πρόσθεν προσέθηκε· καὶ οὕτως αὐτὸς τε βασιλικῶς κεχρημένος ἦν ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ ἐκείνῳ ἐκ τούτου ἐς ἅπαντα πιστῷ ἐχρήσατο. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Πῶρόν τε καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ Ἰνδοῦς Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο.

[Ἀπὸ τὸν Ὑδάσπην ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται πρὸς Α. καὶ διαβάς τοὺς ποταμοὺς Ἀκεσίτην καὶ Ὑδραώτην φθάνει ἕως τὸν Ὑφασιν ποταμόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατιῶταί του ἀρνοῦνται νὰ βαδίσουν περαιτέρω, ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀφοῦ ἀνήγειρον ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ δώδεκα πυργοειδεῖς βωμοὺς πρὸς τιμὴν τῶν δώδεκα Ὀλυμπίων θεῶν καὶ ὡς τὸ ἔσχατον ὄριον τῶν κατακτήσεων του πρὸς ἀνατολάς, ἐπιστρέφει εἰς Νίκαιαν. Ἐκεῖ ἐπιβιβάζεται μὲ τὸν στρατὸν του εἰς δύο χιλιάδας πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ μεταξὺ ἐναυπηγήθησαν. Δι' αὐτῶν καταπλέει τὸν Ἰνδόν ποταμόν, ὑποτάσσει τοὺς παραποταμίους λαοὺς καὶ κτίζει νέας πόλεις. Μεταξὺ τῶν κατακτηθέντων λαῶν εἶναι καὶ οἱ Μαλλοί, πολεμικώτατον ἔθνος τῆς Ἰνδικῆς. Ἐξακολουθεῖ τὸν πλοῦν καὶ φθάνει εἰς τὴν πόλιν Πάταλα, ἐκεῖ ὅπου ὁ Ἰνδὸς σχίζεται εἰς δύο βραχίονας καὶ σχηματίζει τὸ Δέλτα. Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν μὲν Νέαρχον, τὸν ὁποῖον διώρισεν ἀρχηγὸν τοῦ στόλου, διέταξε νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στόλον διὰ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος, αὐτὸς δὲ ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ διὰ τῆς ἀμμόδους καὶ ἀνύδρου Γαδρωσίας. Πράγματι, κατ' Αὔγουστον τοῦ 325 ἀναχωρεῖ ἐκ Πατάλων καὶ φθάνει εἰς τὴν χώραν τῶν Ὠρειτῶν. Ἐκεῖ κτίζει τὴν ἐν Ὠρείταις Ἀλεξάνδρειαν, τὴν ὁποίαν καθιστᾷ πρωτεύουσαν τῆς χώρας ἐκείνης.]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Πορεία διὰ τῆς Γαδρωσίας ἐρήμου.

(Κεφ. 23 - 26)

XXIII. Ἐνθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ἦει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ ἄπορον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τ' ἄλλων καὶ ὕδωρ πολλοῦ τῆ στρατιᾶ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἠναγκάζοντο τὴν πολλὴν πορεύεσθαι καὶ προσωτέρω ἀπὸ θαλάσσης, ἐπεὶ αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ ἦν ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας καὶ λιμένας τ' ἰδεῖν τοὺς ὄντας καί, ὅσα γ' ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο, τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἢ φρέατα ὀρύξαντας ἢ ἀγορᾶς που ἢ ὄρμου ἐπιμεληθέντας. Ἄλλ' ἦν γὰρ ἔρημα παντάπασιν τὰ πρὸς τῆ θαλάσση τῆς Γαδρωσῶν γῆς, ὁ δὲ 2 Θόαντα τὸν Μανδροδώρου καταπέμπει ἐπὶ ὕλασσαν ζῦν ὀλίγοις ἵππεῦσι, κατασκεψόμενον, εἴ ποῦ τις ὄρμος ὧν τυγχάνει ταύτῃ ἢ ὕδωρ οὐ πόρρω ἀπὸ θαλάσσης ἢ τι ἄλλο τῶν ἐπιτηδείων. Καὶ οὗτος ἐπανελθὼν ἀπήγγειλεν ἀλιέας 3 τινὰς καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν καλύβαις πινηγραῖς· πεποιῆσθαι δὲ τὰς καλύβας ζυθέντας τὰς κόγχας· στέγην δ' εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων· καὶ τούτους τοὺς ἀλιέας ὕδατι ὀλίγῳ διαχρῆσθαι χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κάχληκα, καὶ οὐδὲ πάντῃ γλυκεῖ τῷ ὕδατι.

Ἦς δ' ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἐς χῶρόν τινα τῆς Γαδρω- 4 σίας, ἵνα ἀφθονώτερος ἦν σῖτος, διανέμει ἐς τὰ ὑποζύγια τὸν καταληφθέντα καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ ἑαυτοῦ σφραγιῖδι κατακομίζεσθαι κελεύει ὡς ἐπὶ θάλασσαν. Ἐν ᾧ δ' ἦει ὡς ἐπὶ τὸν σταθμόν, ἔνθεν περ ἐγγυτάτῳ ἦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ στρατιῶται τῆς σφραγιῖδος

αὐτοὶ τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ ἐχρήσαντο, καὶ ὅσοι μάλιστα
 5 λιμῶ ἐπιέζοντο, καὶ τούτοις μετέδωκαν. Ἐς τοσόνδε γὰρ
 πρὸς τοῦ κακοῦ ἐνικῶντο, ὡς τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα
 ἤδη ὄλεθρον τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ
 βασιλέως κινδύνου ξὺν λογισμῶ ἔδοξέ σφισιν ἔμπροσθεν
 ποιήσασθαι. Καὶ Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην ξυ-
 νέγνω τοῖς πράξασιν. Αὐτὸς δέ, ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπι-
 δραμῶν ξυναγαγεῖν ἠδυνήθη ἐς ἐπισιτισμὸν τῆ στρατιᾶ τῆ
 περιπλεύουση ξὺν τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίσοντα πέμπει Κρη-
 6 θέα τὸν Καλλατιανόν. Καὶ τοῖς ἐγγχωρίοις προσετάχθη ἐκ
 τῶν ἄνω τόπων σῖτόν τε, ὅσον δυνατοὶ ἦσαν, κατακομίσαι
 ἀλέσαντες καὶ τὰς βαλάνους τὰς τῶν φοινίκων καὶ πρό-
 βρατα ἐς ἀγοράν τῷ στρατῷ. Καὶ ἐς ἄλλον αὖ τόπον Τή-
 λεφον κατέπεμψε τῶν ἐταίρων ξὺν σίτῳ οὐ πολλῷ ἀλληλε-
 σμένῳ.

XXIV. Αὐτὸς δὲ προὔχῳρει ὡς ἐς τὰ βασίλεια τῶν Γα-
 δρωσῶν, ὁ δὲ χῶρος Πιοῦρα ὀνομάζεται, ἵαπερ ἀφίκετο ἐξ
 Ὠρων ὀρμηθεὶς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἐξήκοντα. Καὶ λέγου-
 σιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον οὐδὲ
 τὰ ξύμπαντα, ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἢ
 στρατιᾶ, ξυμβληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς τῆδε πονηθεῖσι πόνοις.
 2 Οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα
 ταύτη ἐλθεῖν, ἀλλὰ ἀκούσαντα, ὅτι οὐπω τις πρόσθεν διελθὼν
 ταύτη ξὺν στρατιᾶ ἀπεσώθη, ὅτι μὴ Σεμίραμις, ὅτε ἐξ Ἰνδῶν
 ἔφυγε. Καὶ ταύτην δ' ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ξὺν εἴκοσι μόνοις
 τῆς στρατιᾶς ἀποσωθῆναι, Κῦρον δὲ τὸν Καμβύσου ξὺν ἑπτὰ
 3 μόνοις καὶ τοῦτον. Ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους
 τούτους ὡς ἐτραλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς
 ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολ-
 λὴν τῆς στρατιᾶς. Καὶ ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἐξαγγελλόμενα ἔριν
 ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σεμίραμιν. Τούτων τ' οὖν ἕνεκα καὶ

ἄμα ὡς τῷ ναυτικῷ ἐγγύθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος ταύτην τραπήναι Ἀλέξανδρον.

Τὸ τ' οὖν καῦμα ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδατος τὴν ἀπορίαν 4 πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύγια· ταῦτα μὲν πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θερμῆς, ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίψει ἀπόλλυσθαι· καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς ψάμμου βαθείας οὐ νεναγμένης, ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας. Καὶ ἄμα 5 ἐν ταῖς προσβάσεσιν τε καὶ καταβαίνοντας τοὺς τε ἵππους καὶ τοὺς ἡμιόνους ἔτι μᾶλλον κακοπαθεῖν τῷ ἀνωμάλῳ τῆς ὁδοῦ καὶ ἄμα οὐ βεβαίῳ. Τῶν τε σταθμῶν τὰ μήκη πιέσαι οὐχ ἥκιστα τὴν στρατιάν· ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ ζυμétrους μᾶλλον τι ἦγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι. Ὅποτε μὲν δὴ τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδόν, ἦντινα ἀνύσαι 6 ἐχρῆν, ἔωθεν πρὸς ὕδωρ ἔλθοιεν, οὐ πάντῃ ἐταλαιπωροῦντο· προχωρούσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ, εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν, ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουν πρὸς τοῦ καύματός τε καὶ ἄμα δίψει ἀπαύστῳ ζυνεχόμενοι.

XXV. Τῶν δὲ δὴ ὑποζυγίων πολὺς ὁ φθόρος καὶ ἐκούσιος τῇ στρατιᾷ ἐγίνετο· ζυνιόντες γάρ, ὅποτε ἐπιλείποι σφᾶς τὰ σιτία, καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες καὶ τῶν ἡμιόνων τὰ κρέα ἐσιτοῦντο καὶ ἔλεγον δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ καμάτου ἐκλιπόντας· καὶ ὁ τὴν ἀτρέκειαν τοῦ ἔργου ἐξελέγξων ὑπὸ τε τοῦ πόνου οὐδεὶς ἦν, καὶ ὅτι ζύμπαντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. Καὶ Ἀλέξανδρον μὲν οὐκ ἐλελήθει τὰ γιγνόμενα, ἴασιν δὲ τῶν παρόντων ἑώρα τὴν τῆς ἀγνοίας προσποίησιν μᾶλλον τι ἢ τὴν ὡς γιγνωσκομένων ἐπιχώρησιν.

Οὐκουν οὐδὲ τοὺς νόσῳ κάμνοντας τῆς στρατιᾶς οὐδὲ 2 τοὺς διὰ κάματον ὑπολειπομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἄγειν ἔτι

ἦν εὐμαρῶς ἀπορία τε τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι τὰς ἀμάξας αὐτοὶ κατέκοπτον, ἀπόρους οὐσας αὐτοῖς ὑπὸ βάρους τῆς ψάμμου ἄγεσθαι, καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθμοῖς διὰ ταῦτα ἐξηναγκάζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας ἵεναι τῶν ὁδῶν, 3 ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσι. Καὶ οὕτως οἱ μὲν νόσφω κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμάτου ἢ καύματος ἢ τῷ δίψει οὐκ ἀντέχοντες, καὶ οὔτε οἱ ἄξοντες ἦσαν οὔτε οἱ μένοντες θεραπεύσοντες· σπουδῆ γὰρ πολλῇ ἐγίγνετο ὁ στόλος, καὶ τῷ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῳ τὸ καθ' ἑκάστους ξὺν ἀνάγκῃ ἡμελεῖτο· οἱ δὲ καὶ ὑπὸν κάτοχοι κατὰ τὰς ὁδοὺς γενόμενοι, οἷα δὴ νυκτὸς τὸ πολὺ τὰς πορείας ποιούμενοι, ἔπειτα ἐξαναστάντες, οἷς μὲν δύναιμις ἔτι ἦν, κατὰ τὰ ἔχνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρτήσαντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ ὥσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες ἐν τῇ ψάμμῳ ἀπώλλυντο.

4 Εὐνηνέχθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ δὴ οὐχ ἠκιστα ἐπίεσεν αὐτοὺς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. Ἔεται γὰρ ἡ Γαδρωσίων γῆ ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῆ, οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίων, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵνα περ προσφέρονται τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται, οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῶν ὀρῶν τὰς 5 κορυφάς. Ὡς δ' ἠγλίσθη ἡ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλίγου ὕδατος, αὐτοῦ δὴ ἔνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς, ἐμπλησθεὶς ὑπὸ τῶν ὄμβρων ὁ χειμάρρους ὁ ταύτη βέων ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γεγενημένων τῶν ὄμβρων τοσοῦτῳ ἐπῆλθε τῷ ὕδατι, ὡς γύναια καὶ παιδάρια τὰ πολλὰ τῶν ἐπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ζύμπασαν ἀφανίσαι καὶ τῶν ὑποζυγίων, ὅσα ἀπελείπετο, αὐτοὺς δὲ μόλις καὶ χαλεπῶς ξὺν τοῖς ὄπλοις καὶ οὐδὲ τούτοις πᾶσιν ἀποσωθῆναι.

6 Οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες, ὁπότε ἐκ καύματός τε καὶ δί-

ψους ὕδατι ἀθρόω ἐπιτύχοιεν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποτοῦ ἀπώλλυντο. Καὶ τούτων ἔνεκα Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς τοῖς ὕδασι αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ὡς μὴ ἀθρόους ἐμπίπτοντας τῷ ὕδατι αὐτούς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς ἢ τὰ ρεύματα διαφθεῖρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

XXVI. Ἐνθα δὴ ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξάνδρου οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθὲν ἢ ἐμπροσθεν ἐν Παραπαμισάδαις, ὡς μετεξέτεροι ἀνέγραψαν. Ἰέναι μὲν τὴν στρατιὰν διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἤδη ἐπιφλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ ἐχρῆν ἐξανύσαι· τὸ δ' ἦν πρόσθεν τῆς ὁδοῦ· καὶ αὐτὸν τ' Ἀλέξανδρον δίψει κατεχόμενον μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, πεζὸν δὲ ὅμως ἡγεῖσθαι· ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, οἷάπερ φιλεῖ ἐν τῷ τοιῷδε, κουφοτέρως φέρειν τοὺς πόνους ἐν ἰσότητι τῆς ταλαιπωρήσεως. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν ψιλῶν τινὰς κατὰ 2 ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εὐρεῖν ὕδωρ ξυλλελεγμένον ἐν τινι χαράδρᾳ οὐ βαθείᾳ, ὀλίγην καὶ φαύλην πίδακα· καὶ τοῦτο οὖν χαλεπῶς ξυλλέξαντας σπουδῇ ἰέναι παρ' Ἀλέξανδρον, ὡς μέγα δὴ τι ἀγαθὸν φέροντας· ὡς δ' ἐπέλαζον ἤδη, ἐμβalόντας ἐς κράνος τὸ ὕδωρ προσε- νεγκεῖν τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ λαβεῖν μὲν καὶ ἐπαινεῖσαι τοὺς 3 κομίσαντας, λαβόντα δ' ἐν ὄψει πάντων ἐκχεῖαι· καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ ἐς τοσόνδε ἐπιρρωσθῆναι τὴν στρατιὰν ξύμπασαν, ὥστε εἰκάσαι ἂν τινὰ πότον γενέσθαι πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκχυθὲν. Τοῦτο ἐγώ, εἶπερ τι ἄλλο, τὸ ἔργον ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν ἐπαινῶ Ἀλεξάνδρου.

Εὐνηγέχθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῆ ἐκει- 4

νη. Οἱ γὰρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευτῶντες οὐκέτι μεμνησθαι ἔφασκον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα αὐτῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος· καὶ οὐ γὰρ εἶναι ἐν τῇ ψάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὁμοίᾳ πάντῃ νενημένη, ὅτῳ τεκμηριώσονται τὴν ὁδόν, οὔτ' οὖν δένδρα ξυνήθη παρ' αὐτὴν πεφυκότα, οὔτε τινὰ γήλοφον βέβαιον ἀνεστηκότα· οὐδὲ πρὸς τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελετῆσθαι σφισι τὰς πορείας καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τῶν ἄρκτων τὴν μὲν Φοίνιξι, τὴν ὀλίγην, τὴν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, τὴν μείζονα. Ἐνθα δὲ Ἀλέξανδρον ξυνέντα, ὅτι ἐν ἀριστερᾷ δεῖ ἀποκλίναντα, ἄγειν, ἀναλαβόντα ὀλίγους ἅμα οἱ ἱππέας προχωρῆσαι· ὡς δὲ καὶ τούτων οἱ ἵπποι ἐξέκαμνον ὑπὸ τοῦ καύματος, ἀπολιπεῖν καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς, αὐτὸν δὲ ξὺν πέντε τοῖς πᾶσιν ἀφιππάσασθαι καὶ εὐρεῖν τὴν θάλασσαν, διαμησάμενόν τ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τὸν κάχληκα ἐπιτυχεῖν ὕδατι γλυκεῖ καὶ καθαρῷ καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρατιάν πᾶσαν· καὶ ἐς ἑπτὰ ἡμέρας ἵεναι παρὰ τὴν θάλασσαν ὑδρευομένους ἐκ τῆς ἡμόνος. Ἐνθεν δέ, ἤδη γὰρ γινώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ τῆς μεσογαίας ποιεῖσθαι τὸν στόλον.

(Ὁ Ἀλέξανδρος ἔπειτα φθάνει εἰς Καρμανίαν μὲ πολλὰς ἀπώλειας. Ἐκεῖ συναντᾶται μὲ τὸν Κράτερον, ὁ ὁποῖος εἶχε διέλθει ἐπιτυχῶς διὰ τῆς Ἀραχωσίας καὶ τῆς Δραγγιανῆς. Ἐπίσης καὶ ὁ Νέαρχος μὲ τὸν στόλον καταφθάνει εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Καρμανίας. Καὶ τὸν μὲν Νέαρχον ὁ Ἀλέξανδρος διατάσσει νὰ συνεχίσῃ τὸν πλοῦν, τὸν δὲ Ἡφαιστῖωνα μὲ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στρατεύματος ἀπέστειλεν εἰς τὴν Περσίδα διὰ τῆς παραθαλασσίας ὁδοῦ. Αὐτὸς δὲ πορεύεται εἰς Πασαργάδας, ὅπου ἐπισκέπτεται τὸν τάφον Κύρου τοῦ μεγάλου)

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν τάφον Κύρου τοῦ Μεγάλου.

(Κεφ. 29)

4 XXIX. Ἐλύπησε δ' Ἀλέξανδρον ἡ παρανομία ἢ ἐς τὸν

Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. Εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἐκείνου τάφον καὶ περὶ αὐτὸν ἄλλος πεφυτεῦσθαι δένδρων παντοίων καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον καὶ πῶαν βαθεῖαν πεφυκέναι ἐν τῷ λειμῶνι.

Αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω λίθου τετραπέδου ἐς 5 τετράγωνον σχῆμα πεποιῆσθαι, ἄνωθεν δὲ οἶκημα ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἰσω στενήν, ὡς μάλιστα ἂν εἶναι ἐνὶ ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν. Ἐν δὲ τῷ οἰκήματι πύελον χρυσοῦν κεῖσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθαπτο, καὶ κλίνην ὑπὸ τῇ πυέλῳ· πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους καὶ τάπητα ἐπίβλημα τῶν Βαβυλωνίων καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑποστρώματα. Ἐπεῖναι δὲ καὶ κἀνδύς καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς 6 Βαβυλωνίου ἐργασίας. Καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ ὑακινθινοβαφεῖς λέγει, ὅτι ἔκειντο. αἱ μὲν πορφύρας, αἱ δὲ ἄλλης καὶ ἄλλης χροῆς, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητὰ, καὶ τράπεζα ἔκειτο. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἢ πύελος ἔκειτο ἢ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα.

Εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ 7 τὸν τάφον φερούσῃ οἶκημα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημένον, οἳ δὴ ἐφύλασσαν τὸν Κύρου τάφον ἐτι ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρός ἐκδεχόμενος τὴν φυλακὴν. Καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασιλέως καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος κατὰ μῆνα ἐς θυσίαν. Ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμμασι· καὶ ἐδήλου περσιστὶ τάδε· ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κῦρός εἰμι ὁ Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσαις καταστησάμενος καὶ τῆς Ἀ-

σίας βασιλεύσας· μὴ οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνήματος.

- 9 Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὅποτε ἔλοι Πέρσας, παριέναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλωβήσαντο ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πυέλον ἐπειρῶντο εὐογκόν σφισι ποιήσασθαι καὶ ταύτῃ εὐφορον τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυθλῶντες αὐτῆς. Ὡς δὲ οὐ προὔχῳρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν πυέλον ἀπῆλθον.
- 10 Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλεξάνδρου κοσμηῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον. Καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσαπερ ἔτι σῶα ἦν καταθεῖναι ἐς τὴν πυέλον καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι, ὅσα δὲ λελώβητο αὐτῆς, κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντεῖναι ταινίαις καὶ τᾶλλα, ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο, κατὰ ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια ἀποθεῖναι καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσει τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα. καὶ ἐπιβαλεῖν
- 11 τῷ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν. Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβῶν τοὺς Μάγους τοὺς φύλακας τοῦ τάφου ἐστρέβλωσεν, ὡς κατεπιεῖν τοὺς δράσαντας· οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον στρεβλούμενοι, οὐδὲ ἄλλη πη ἐξηλέγχοντο ξυνειδότες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.

[Ἐκ τῆς Πασαργάδας ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται εἰς Περσέπολιν καὶ τέλος εἰς τὰ Σοῦσα (Φεβρ. 324). Μετ' ὀλίγον καταπλεῖ ἐκεῖ καὶ ὁ Νέαρχος μὲ τὸν στόλον του. Εἰς τὰ Σοῦσα ὁ Ἀλέξανδρος ἠσχολήθη εἰς τὸ δυσχερὲς ἔργον τῆς ἐνώσεως τῶν ἐλληνικῶν καὶ ἀσιατικῶν στοιχείων, διὰ τὴν καταστήσῃ ὁμοιογενέστερον τὸ ἀπέραντον κράτος του. Δίδων πρῶτος τὸ παράδειγμα τῆς ἐνώσεως ταύτης νυμφεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ Δαρείου Στάτειαν, πείθει δὲ καὶ ὀγδοήκοντα ἐπιφα-

νεῖς στρατηγοὺς καὶ φίλους του νὰ νυμφευθοῦν Περσίδας εὐγενῶν οἰκογενειῶν. Οἱ γάμοι οὗτοι ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς. Ἐπίσης δέχεται 30.000 Πέρσας ὀπλίτας εἰς τὸν Μακεδονικὸν στρατόν, τοὺς ὁποίους ὠπλισεν ἑλληνικῶς καὶ ὠνόμασεν Ἐπιγόρους. Ἀπὸ τὰ Σοῦσα καταπλέει διὰ τοῦ Εὐλαίου ποταμοῦ εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ Τίγρητος φθάνει εἰς τὴν πόλιν Ὀπιν. Ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος δοκιμάζει μεγάλην πικρίαν, διότι οἱ στρατιῶταί του στασιάζουν, παραπονούμενοι διὰ τὴν εὐνοίαν, τὴν ὁποίαν δεικνύει πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐκφωνεῖ δριμύνην λόγον ὑπερθυμίζων ὅσα ὁ πατήρ του καὶ αὐτὸς ἔπραξαν ὑπὲρ τῶν Μακεδόνων καὶ ἐν τέλει μὲ τὴν σθεναρὰν στάσιν του ἀναγκάζει τοὺς Μακεδόνας νὰ ζητήσουν δακρύνοντες συγγνώμην. Ὁ βασιλεὺς μεγαλοψύχως φερόμενος συγχωρεῖ ὅλους. Τέλος δὲ μὲ θυσίαν καὶ κοινήν ἐστίασιν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐορτάζεται ἡ συμφιλίωσις. Μετὰ τοῦτο 10 χιλ. Μακεδόνας, ἀνίκανοι διὰ πόλεμον, δέχονται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των. Ἀποστέλλει δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ πιστοῦ εἰς αὐτὸν στρατηγοῦ Κρατέρου, ἀφοῦ τοὺς ἔδωσε μισθὸν μέχρι τῆς ἀφίξεώς των καὶ ἀνὰ ἑν τάλαντον ὡς δῶρον.

Ἐπειτα ὁ Ἀλέξανδρος συνεχίζει τὴν πορείαν του καὶ φθάνει εἰς τὰ Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας, ὅπου ἐτέλεσε μεγαλοπρεπεῖς ἀγῶνας καὶ ἐορτάς. Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἀποθνήσκει ὁ στρατηγὸς Ἡφαιστίων, ἐπιστήθιος καὶ ἀγαπητότατος φίλος του. Ὁ θάνατος τούτου κατέθλιψε βαθύτατα τὸν βασιλέα. Ὁ νεκρὸς μετεκομίσθη εἰς Βαβυλῶνα καὶ ἐτάφη ἐκεῖ μὲ μεγαλοπρέπειαν. Μετ' ὀλίγον ἦλθεν εἰς Βαβυλῶνα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ὅπου ἐδέχθη πρεσβείας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, διὰ νὰ τὸν συγχαροῦν διὰ τὰ κατορθώματά του. Εἶχε πλέον φθάσει εἰς τὸ ὑψιστον σημεῖον δόξης καὶ δυνάμεως. Ἐπεδόθη εἰς τὴν διαγρῦθμισιν τοῦ ἀχανοῦς κράτους του καὶ ἐσχεδίαζε νὰ περιπλεύσῃ τὴν Ἀραβίαν καὶ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν θαλασσίαν ὁδόν, ἡ ὁποία συνενώνει τὸν Ἰνδὸν μὲ τὸν Εὐφράτην. Ἄλλ' ἐνῶ ἤρχισε τὰς μεγάλας παρασκευὰς διὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ἦλθεν ἡ μοιραία ὥρα. Ὁ Ἀλέξανδρος ἠσθένησε βαρέως καὶ τὴν ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀσθενείας του ἀπέθανε (323)].

BIBAIION EBΔOMON

Χαρακτηρισμός τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Ἐπίλογος τοῦ συγγραφέως. Κεφ. 28 - 30)

XXVIII. Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι ἐφ' Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθήνησιν· ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς ὀκτῶ τούτους μῆνας, τό τε σῶμα κάλλιστος καὶ φιλοπονώτατος καὶ ὀξύτατος τὴν γνώμην γενόμενος καὶ ἀνδρειότατος καὶ φιλοτιμότατος καὶ φιλικινδυνότατος καὶ τοῦ θεοῦ ἐπιμελέστατος· ἡδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ σώματος ἐγκρατέστατος, τῶν δὲ τῆς γνώμης ἀπληστότατος· ξυνιδεῖν δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν δεινότατος, καὶ ἐκ τῶν φαινομένων τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν ἐπιτυχέστατος, καὶ τάξαι στρατιάν καὶ ὀπλίσαι τε καὶ κοσμηῆσαι δαημονέστατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρατιώταις ἐπᾶραι καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν ἐμπλῆσαι καὶ τὸ δεῖμα ἐν τοῖς κινδύνοις τῷ ἀδεεῖ τῷ αὐτοῦ ἀφανίσαι, ξύμπαντα ταῦτα γενναιοτάτος. Καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πράξει, ξὺν μεγίστῳ θάρσει ἐπραξεν· ὅσα τε φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖσάι τινα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινότατος· καὶ τὰ μὲν ξυντεθέντα ἢ ὁμολογηθέντα φυλάξαι βεβαιοτάτος, πρὸς δὲ τῶν ἑξαπατώντων μὴ ἀλῶναι ἀσφαλέστατος· χρημάτων τ' ἐς μὲν ἡδονὰς τὰς αὐτοῦ φειδωλότατος, ἐς δ' εὐποιίαν τῶν πέλας ἀφθονώτατος.

XXIX. Εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι' ὀξύτητα ἢ ὑπ' ὀργῆς, ἢ εἴ τι ἐς τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβαρίσαι, οὐ μέγала τίθεμαι ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ τις τὴν Ἀλεξάνδρου μὴ ἀνεπιεικῶς ἐνθυμηθεῖη καὶ τὸ διηνεκές τῆς εὐτυχίας καὶ

τούς πρὸς ἡδονήν, οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ, τοῖς βασιλεῦσι ξυνόν-
 τας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ξυνεσομένους· ἀλλὰ μεταγνῶναι γε, ἐφ'
 οἷς ἐπλημμέλησε, μόνῳ οἶδα τῶν πάλαι βασιλέων Ἀλεξάνδρῳ
 ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος. Οἱ δὲ πολλοί, εἰ καὶ τι ἔγνωσαν 2
 πλημμελήσαντες, οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ, ὡς καλῶς δὴ
 πραχθέντος, ἐπικρύψειν οἴονται τὴν ἁμαρτίαν, κακῶς γινώ-
 σκοντες. Μόνη γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ ἴσας ἁμαρτίας ὁμολογεῖν τε
 ἁμαρτόντα καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγιγνώσκοντα, ὡς
 τοῖς παθοῦσί τι ἄχαρι οὐ πάντῃ χαλεπὰ τὰ παθήματα φαινόμε-
 να, εἰ ὁ δράσας αὐτὰ ξυγχωροίη, ὅτι οὐ καλὰ ἔδρασεν, αὐτῷ
 τέ τιτι ἐς τὸ μέλλον ταύτην ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μὴ
 ποτε ἂν παραπλήσιόν τι ἁμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν πλημμελη-
 θεῖσιν ἀχθόμενος φαίνοιτο.

“Ὅτι δ' ἐς θεὸν τὴν γένεσιν τὴν αὐτοῦ ἀνέφερον, οὐδὲ 3
 τοῦτο ἐμοὶ δοκεῖ μέγα εἶναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, εἰ μὴ
 καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμνοῦ ἔνεκα·
 οὐκ οὐκ δοκεῖ ἔμοιγε ἢ Μίνως γενέσθαι βασιλεὺς ἀφανέστε-
 ρος ἢ Αἰακοῦ ἢ Ῥαδαμάνθυος· οἷς δὴ ἐς Δία ἀνεσχεθεῖσα ἡ
 γένεσις πρὸς τῶν πάλαι ἀνθρώπων οὐδεμιᾶ αὐτῶν ὕβρει προσ-
 τίθεται· οὐδὲ Θησέως τοῦ Ποσειδῶνος οὐδὲ Ἴωνος τοῦ Ἀ-
 πόλλωνος. Ὡς ἔμοιγε καὶ ἡ Περσικὴ σκευὴ σόφισμα δοκεῖ 4
 εἶναι πρὸς τε τοὺς βαρβάρους, ὡς μὴ πάντῃ ἀλλότριον αὐτῶν
 φαίνεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὡς ἀπο-
 στροφὴν τινα εἶναι αὐτῷ ἀπὸ τῆς ὀξύτητός τε καὶ ὕβρεως τῆς
 Μακεδονικῆς· ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ ἐγκαταμεῖξαί μοι δοκεῖ ταῖς τὰ-
 ξεσιν αὐτῶν τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους καὶ τοῖς ἀγῆμασι
 τοὺς ὁμοτίμους. Καὶ οἱ πότοι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, οὐ
 τοῦ οἴνου ἔνεκα μακροὶ αὐτῷ ἐγίγνοντο (οὐ γὰρ πίνειν πολὺν
 οἶνον Ἀλέξανδρον), ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς ἐς τοὺς ἐταίρους.

XXX. “Ὅστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον, ὅσα ἄξια
 κακίζεσθαι ἔστιν, προφερόμενος κακίζέτω, ἀλλὰ ξύμπαντα τὰ

Ἄλεξάνδρου ἐς ἐν χωρίον ξυναγαγῶν οὕτω δὴ ἐκλογιζέσθω, ὅστις τ' ὦν αὐτὸς καὶ ὁποῖα τύχη κεχρημένος, ὄντινα γενόμενον ἐκεῖνον καὶ ἐς ὅσον εὐτυχίας ἀνθρωπίνης ἐλθόντα, βασιλέα τ' ἀμφοῖν τοῖν ἡπείροιον ἀναμφιλογώτατα γενόμενον καὶ ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον τῷ αὐτοῦ ὀνόματι κακίζει, σμικρότερός τ' ὦν αὐτὸς καὶ ἐπὶ σμικροῖς πονούμενος καὶ οὐδὲ ταῦτα ἐν κόσμῳ τιθέμενος.

- 2 Ὡς ἔγωγε δοκῶ, ὅτι οὔτε τι ἔθνος ἀνθρώπων οὔτε τις πόλις ἐν τῷ τότε ἦν οὔτε τις εἷς ἀνθρώπος, ἐς δὲ οὐ πεφοιτῆται τὸ Ἄλεξάνδρου ὄνομα. Οὐκ οὐδ' ἐμοὶ ἔξω τοῦ θείου φῦναι δοκεῖ ἀνὴρ οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνθρώπων ἰσοκῶς. Καὶ ταῦτα χρησμοὶ τ' ἐπισημῆναι ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῇ Ἄλεξάνδρου λέγονται καὶ φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα καὶ ἐνύπνια φανέντα ἄλλα ἄλλοις καὶ ἢ ἐς τοῦτο ἐξ ἀνθρώπων τιμῇ τ' αὐτοῦ καὶ μνήμῃ οὐκ ἀνθρωπίνη οὔσα, καὶ νῦν δὲ διὰ τοσοῦτου ἄλλοι χρησμοὶ ἐπὶ τῇ
- 3 τιμῇ αὐτοῦ τῷ ἔθνει τῶν Μακεδόνων χρησθέντες. Ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐμεμψάμην ἔστιν ἃ ἐν τῇ ξυγγραφῇ τῶν Ἄλεξάνδρου ἔργων, ἀλλὰ αὐτὸν γ' Ἄλεξανδρον οὐκ αἰσχύνομαι θαυμάζων· τὰ δ' ἔργα ἐκεῖνα ἐκάκισα ἀληθείας τε ἕνεκα τῆς ἐμῆς καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους· ἐφ' ὅτῳ ὠρμήθη οὐδ' αὐτὸς ἀνευ θεοῦ ἐς τήνδε τὴν ξυγγραφὴν.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

BIBLION ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως.

1 - 3. Πτολεμαῖος, υἱὸς τοῦ Λάγου ἐξ Ἑορδαίας τῆς Μακεδονίας, στρατηγὸς καὶ φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Συνεξεστράτευσεν μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἔλαβεν ὡς μερίδιον τῆς μεγάλης κληρονομίας τὴν Αἴγυπτον, τῆς ὁποίας ἐβασίλευσεν. Ἀνεδείχθη μέγας προστάτης τῶν γραμμάτων καὶ συνέγραψεν ἀπομνημονεύματα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τὰ ὁποῖα ὁ Ἀρριανὸς θεωρεῖ ὡς πηγὴν λίαν ἀξιόπιστον. Ἐκ τούτων διεσώθησαν μόνον ἀποσπάσματα.— **Ἀριστόβουλος**, υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου ἐκ Κασσάνδρας τῆς Χαλκιδικῆς, συνεξεστράτευσεν καὶ οὗτος μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, συνέγραψε δὲ ἱστορίαν τῶν πολέμων αὐτοῦ, τῆς ὁποίας ἐπίσης μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν.— **ταῦτά**, δηλ. συμφωνοῦντες μεταξύ των.— **ἀναγράφω** ἐκθέτω, ἀναφέρω εἰς τὸ παρὸν ἔργον μου.— **ἐπιλεξάμενος** (ἐκλέξας), ἔνν. **ἀναγράφω**.— **ὑπὲρ** = **περί**.— **οὐδὲ** = **καὶ οὐ**. **οὐδ'** ἔστι (τις) **ὑπὲρ ὄτου** (= **περί οὔτινος**), ἔνν. **ἀνέγραψαν** καὶ δὲν ὑπάρχει κανεὶς (ἄλλος) **περί** τοῦ ὁποίου συνέγραψαν (καὶ **περί** οὐδενὸς ἄλλου συνέγραψαν).— **ὄτι**, αἰτιολ.— **Ἀριστόβουλος**, ἐπεξηγήσεις τοῦ ὁ μὲν.— **πρὸς τῷ ξυστρατεῦσαι**, ὄτι διότι ἐκτὸς τοῦ ὄτι ὁ ἴδιος μετέσχε τῆς ἐκστρατείας.— **αἰσχροτέρον**. ἄττ. **αἰσχιον**.— **τῷ ἄλλῳ** = **ἄλλῳ τινί**.— **ἄμφω δέ**, ἔνν. **πιστότεροι ἔδοξαν**.— **ὄτι ξυγγράφουσι** (μτχ.) **αὐτοῖς**... **ἀπῆν** διότι εἰς αὐτοὺς, ὅτε συνέγραφον, δὲν ὑπῆρχεν.— **ἀνάγκη φόβος**.— **μισθὸς ἐλπίς ἀμοιβῆς**.— **τοῦ ἄλλως τι ξυγγράψαι** ὥστε νὰ συγγράψουν κάτι κατ' ἄλλον τρόπον.— **ἢ ὡς ξυνηνέχθη** (= **συνέβη**) ἢ ὅπως πράγματι συνέβη.— **ἔστι δὲ ἄ** = **τινὰ δέ**, ἔνν. **ἀνέγραψα**.— **πρὸς μὲ γεν.** = **ὑπὸ** (ποιητ. αἶτ.).— **ὡς λεγόμενα ὡς φήμας**.— **ἀνθ' ὄτου** διὰ ποῖον λόγον.— **ἐπὶ τοσοῦτοις συγγραφεῦσι** μετὰ τοσοῦτους συγγραφεῖς.— **ἀναλέγω ἀναγιγνώσκω**.— **ἐντυγχάνω τινί** συναντῶ, συναναστρέφομαι κάποιον ἐπὶ βιβλίῳ (ὅπως ἐδῶ) = **ἀναγιγνώσκω**, μελετῶ.— **οὕτω** = **τότε**.

Κεφάλαιον 1.

1 - 3. Λέγεται, ἐδῶ ἐν προσωπ. συντάξει.— **ἐπ' ἄρχοντος Πυ**.

θοδήμου, ἤτοι τὸ 336 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα ἐχρονολογοῦντο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο **ἐπώνυμος**).— **παραλαβόντα... Ἀλέξανδρον... παρελθεῖν** τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ **λέγεται** (ἐδῶ ἢ σύνταξις τρέπεται εἰς ἀπρόσωπον, ὅλα δὲ τ' ἀπαρέμφ. μέχρι τέλους τῆς § 3 ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ **λέγεται** κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ν' ἀποδοθοῦν διὰ ῥημάτων ἀορ. ἢ παρατ.).— **ἐς Πελοπόννησον**, δηλ. εἰς Κόρινθον.— **παρέρχομαι** πορεύομαι— **Φιλίππῳ ἔδωσαν** (= εἶχον δώσει), τὸ 337 π.Χ. κατὰ τὴν τότε κοινὴν σύνοδον τῶν Ἑλλήνων ἐν Κορίνθῳ.— **παρ' ἐκάστων** παρ' ἑνὸς ἐκάστου, παρὰ πάντων (τῶν ἐκπροσώπων τῶν πόλεων).— **πλὴν Λακεδαιμονίων**, οὗτοι καὶ εἰς τὸν Φίλιππον ἐπίσης εἶχον ἀρνηθῆ τὴν ἡγεμονίαν.— **ἐξηγοῦμαι** τινος προηγοῦμαι, εἶμαι ἡγεμῶν τινος.— **νεωτερίζω** στασιάζω, δεικνύω στασιαστικὴν διάθεσιν.— **ἄττα = τινὰ** (= **νεωτερίσαι ἄττα** ὅτι ἔδειξε κάποιαν στασιαστικὴν διάθεσιν, ἐφάνη κάπως ἐχθρική).— **ἔφοδος** ἐμφάνισις.— **ἐκπλήττομαι** φοβοῦμαι.— **ἐς τιμὴν ξυγχωρῶ** τινί **τι** παραχωρῶ τιμητικῶς εἰς κάποιον κάτι. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀπονείμει μεγάλας τιμὰς εἰς τὸν Φίλιππον (ἔδωσαν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, ἀνήγειραν ἀνδριάντα αὐτοῦ «ὡς εὐεργέτου τῆς πόλεως» καὶ ἄλλα) ἤδη ψηφίζουσαν ὑπὲρ τοῦ Ἀλεξάνδρου δύο χρυσοῦς στεφάνους καὶ ἀπονέμουσαν εἰς αὐτὸν θείας τιμὰς.— **στόλος** ἐκστρατεία.

Κεφάλαιον 11.

3 - 5. **ἐξελαύνω** ἐκκινῶ, ἐξορμῶ.— **ἐπιτρέπω** τινί **τι** ἀναθέτω εἰς κάποιον κάτι.— **Ἀντίπατρος**, υἱὸς τοῦ Ἰόλα, ἐπιφανὴς στρατηγὸς καὶ ἔμπιστος τοῦ Φιλίππου· οὗτος ἀνέλαβε τὴν ἀντιβασιλείαν τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου.— **πεζοὺς μὲν ξὺν φιλοῖς τε καὶ τοξόταις** βλ. εἰς εἰσαγ. σελ. 11.— **ὁ στόλος** ἡ πορεία.— **Κερκινίτις**, λίμνη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος (ἔχουσα μῆκος 35 χιλιομ. καὶ βάθος 1 - 3 μ.).— **ὡς ἐπὶ = πρὸς**.— **Ἀμφίπολις**, πόλις τῆς Μακεδονίας παρὰ τὸν Στρυμόνα, ὄχι μακρὰν τῆς παραλίας, ἀποικία τῶν Ἀθηναίων· ὁ **Στρυμὼν** ποταμὸς διαρρέει ὅλην τὴν Μακεδονίαν καὶ μετὰ ῥοῦν 430 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον.— **παρήμειβε τὸ Πάγγαιον ὄρος τὴν (ὄδον) ὡς ἐπ' Ἀβδῆρα** παρακάμψας τὸ Πάγγαιον ὄρος ἐβάδιζε τὴν ὄδον τὴν φέρουσαν εἰς Ἀβδῆρα.— **Πάγγαιον**, ὄρος τῆς Ἀνατ. Μακεδονίας μεταξὺ Στρυμό-

νος καὶ Νέστου.—**Ἄβδηρα**, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου (οἱ κάτοικοι αὐτῆς **Ἄβδηρίται** εἶχον φήμην ἀνθρώπων ἀνοήτων)· **Μαρώνεια**, πόλις πλησίον τῶν Ἄβδῆρων.—**ἐπὶ θαλάσση ὦμισμένας** παραθαλασσίους.—**ἔνθεν** = **έντεῦθεν**.—**Ἔβρος**, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἑλλην. Χερσονήσου, πηγάζει ἐκ τοῦ ὄρους Ἐπίλου (ἀρχ. Σκόμιον), διαρρέει τὴν Ἀνατολ. Ῥωμυλίαν καὶ Θράκην καὶ μετὰ ῥοῦν 490 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος.—**εὐπετῶς** εὐκόλως.—**Παιτική**, χώρα τῆς Β. Θράκης, μεταξὺ Ἐβρου καὶ **Μέλανος** ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον (νῦν Σάρον).—**Σηστός**, πόλις τῆς Θρακ. Χερσονήσου ἔναντι τῆς Ἀβύδου, ἀποικία τῶν Μυτιληναίων (παρ' αὐτὴν ὁ Ἐερέξης ἔζησε τὸ 480 π.Χ. τὸν Ἑλλήσποντον διὰ τὴν εἰς Εὐρώπην διαπεραίωσιν τῶν στρατευμάτων του).—**Ἐλαιοῦς**, πόλις τῆς Θρακ. Χερσονήσου εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου.—**Πρωτεσίλαος**, ἥρως τοῦ Τρωικοῦ πολέμου· οὗτος πρῶτος ἐξέπηδησε κατὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἀσιατικὴν ἀκτὴν καὶ ἐφονεύθη παρευθὺς ὑπὸ τοῦ Ἑκτορος.—**τῶν Ἑλλήνων**, ἡ γεν. ἐκ τοῦ **πρῶτος**.—**τῶν ἄμ' Ἀγαμέμνονι** τῶν μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος (ὅστις ἦτο ἀρχηγὸς τῆς εἰς Τροίαν ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων).—**Ἴλιον**, ἡ Τροία, πρωτεύουσα τῆς Τρωάδος (ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῆς Ἴλου).—**ὁ νοῦς** ὁ σκοπός.—**οἱ** = **ἑαυτῶ** (τῶ Ἀλεξάνδρῳ).

6. Παρμενίων, διακεκριμένος Μακεδὼν στρατηγὸς τοῦ Φιλίππου Β' καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου· οὗτος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ὡς ἀρχηγὸς τοῦ πεζικοῦ.—**ἡ ἵππος** τὸ ἵππικόν.—**Ἄβυδος**, πόλις τῆς Τρωάδος ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἔναντι τῆς Σηστοῦ.—**τριήρεσι**, ἡ τριήρης ἦτο τὸ κυριώτερον πολεμικὸν πλοῖον τῶν ἀρχαίων, φέρον εἰς ἐκάστην πλευρὰν τρεῖς ἐπαλλήλους σειρὰς κωπῶν (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα).—**πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις** πρὸς τούτοις δὲ (= ἄλλοις) καὶ μετὰ πολλὰ φορτηγὰ πλοῖα (τὰ ὅποια εἶχον στρογγύλον σχῆμα).—**ἐς τῶν Ἀχαιῶν λιμένα**, οὗτος ἦτο κολπίσκος ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Τρωάδος, πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου, ὠνομάσθη δὲ οὕτως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.—**κατάραι**, τοῦ ρ. **καταίρω** καταπλέω, προσορμίζομαι.—**ὁ πλείων λόγος κατέχει** ἡ κοινὴ παράδοσις ἀναφέρει (κοινῶς λέγεται).—**αὐτὸν αὐτοπροσώπως**, διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρός.—**διαβάλλω** διαβαίνω, διαπεραῖομαι.—**ἡ στρατηγίς ναῦς ἡ ναυαρχίς**.—**τῶ Ποσειδῶνι καὶ**

Νηρηῖσι, ἵνα ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης Ποσειδῶν καὶ αἱ Νηρηίδες (θαλάσσιαι νύμφαι) προστατεύουν αὐτὸν κατὰ τὴν διάβασιν.— **σπένδω** κάμνω σπονδὴν (διὰ χύσεως οἴνου).— **φιάλη**, ἦτο πλατὺ καὶ ἀβαθεὲς δοχεῖον μὲ δύο λαβάς.— **πόντος** θάλασσα.

7. βωμός, θυσιαστήριον (ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐτελοῦντο αἱ θυσίαι).— **στέλλομαι** ἐκπλέω.— **ἐκ τῆς Εὐρώπης**, δηλ. ἐν Σηστῶ.— **τῆς Ἀσίας**, δηλ. ἐν Ἀβύδῳ.— **ἀποβατήριος** καλεῖται ὁ Ζεὺς ὡς προστάτης τῆς ἀποβάσεως.— **τῇ Ἀθηνᾶ τῇ Ἰλιάδι**, ἢ Ἀθηνᾶ ὀνομάζεται Ἰλιάς (Ἰλιακή), διότι ἐτιμᾶτο εἰς τὸ Ἴλιον.— **θῦσαι** ἐκ τοῦ λέγουσι (ὡς καὶ τὰ κατωτέρω ἀπαρ. ἀναθεῖναι, καθελεῖν).— **καθαίρω** καταβιβάζω καὶ λαμβάνω.— **ὕπασπισται**, ἐδῶ: οἱ ἀσπιδοφόροι.— **θῦσαι δ' αὐτόν**, ἐκ τοῦ κατωτέρω **λόγος κατέχει**.— **Πρίαμος**, ὁ ἐπὶ Τρωικοῦ πολέμου βασιλεὺς τῆς Τροίας.— **τοῦ Ἐρκείου** ὁ Ζεὺς καλεῖται **Ἐρκεῖος**, διότι εἰς τὸ προαύλιον τῶν οἰκιῶν (= ἔρκος) ὑπῆρχε βωμὸς αὐτοῦ ὡς προστάτου τῆς οἰκίας.— **παραιτοῦμαι** ζητῶ ν' ἀποτρέψω (**παραιτούμενον**, διότι ἐζήτει νὰ ἐξιλεώσῃ).— **ἡ μῆνις** (γεν. **μήνιος**) ἡ ὀργή.— **μῆνιν Πριάμου... Νεοπτ. γένει**, ὁ Νεοπτόλεμος, υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως, εἶχε φονεῦσει τὸν γηραιὸν Πρίαμον πλησίον τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἐρκείου Διός· διὰ τοῦτο τῶρα ὁ Ἀλέξανδρος ἠθέλε νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν ὀργήν, τὴν ὁποίαν ἤσθαινετο ἡ ψυχὴ τοῦ Πριάμου ἐναντίον τοῦ γένους τοῦ Νεοπτολέμου.— **καθῆκε**, τοῦ **καθήμι** κατέρχομαι· **δὲ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν** εἰς τὸ ὁποῖον (γένος), ὡς γνωστόν, ἀνῆκεν αὐτός· (ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς πατρός μὲν ἀνῆγε τὸ γένος εἰς τὸν Ἡρακλέα, πρὸς μητρός δὲ κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Αἰακιδῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκεν καὶ ὁ Ἀχιλλεύς καὶ ὁ Νεοπτόλεμος).

Κεφάλαιον 12.

1. ἀνιόντα (μτχ. χρον.), τοῦ **ἀνέρχομαι**.—**ἐπὶ τούτῳ** μετὰ τοῦτον.—**ἐκ Σιγείου**, τὸ Σίγειον ἦτο πόλις τῆς Τρωάδος, παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπου καὶ τὸ ὀμῶνυμον ἀκρωτήριον.—**ἄρα** κατόπιν.—**Ἡφαιστίων**, ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου μετασχῶν πασῶν τῶν ἐκστρατειῶν αὐτοῦ καὶ ἀποθανὼν τὸ 324 π.Χ.—**Πάτροκλος**, ὁ πιστὸς φίλος τοῦ Ἀχιλλέως. (Ποῖον νόημα ἐνεῖχεν ἡ πράξις τοῦ Ἡφαιστίωνος;).—**εὐδαιμονίζω** μακαρίζω.—**κῆρυκος**, κτγ.—

ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην διὰ τὰ ἐνθυμοῦνται οἱ μεταγενέστεροι, διὰ τὰ δοξάζεται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων.

6 - 7. Ἄρισβη, πόλις τῆς Τρωάδος πλησίον τῆς Ἀβύδου.—**οὔ**, ὄπου.—**Περκώτη**, πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τὸν Ἑλλησποντον μεταξὺ Ἀβύδου καὶ Λαμψάκου ἢ Λάμφακος, πόλις παρελλησπόντιος καὶ αὐτὴ (ἐναντι τῆς Καλλιπόλεως), ἐξ ἧς ὀρμώμενος τὸ 405 π.Χ. ὁ Σπαρτιάτης Λύσανδρος κατέστρεψεν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων.—**παραμείβω** παρακάμπτω, προσπερνῶ.—**πρός**, με δοτ.=πλησίον.—**Πράκτιος**, μικρὸς ποταμὸς ἐν Τρωάδι.—**ἐκ τῶν ὄρων τῶν Ἰδαίων** ἐκ τοῦ ὄρους Ἰδης.—**ἐκδιδοῖ** (= ἐκδίδωσι) ἐκβάλλει.—**ἐς θάλασσαν**, δηλ. εἰς τὴν Προποντίδα.—**Ἐρμωτος**, κόμη μεταξὺ Λαμψάκου καὶ Κολωνῶν.—**αἱ Κολωναί**, πόλις τῆς Μυσίας ἄνωθεν τῆς Λαμψάκου.—**σκοποί**, στρατιῶται προπορευόμενοι πρὸς κατόπτεισιν, ἀνιχνευταί.—**αὐτῷ** ὑπ' αὐτοῦ.—**τῶν ἐταίρων**, βλ. εἰσαγωγὴν.—**ἐξ Ἀπολλωνίας**, αὕτη ἦτο πόλις τῆς Μυθρονίας, χώρας τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὴν Βόλβην λίμνην.—**πρόδρομοι** οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι ἵππεις, πρόσκοποι (βλ. εἰσαγ.).—**πάροδος** δίοδος, διέλευσις.—**Πρίαπος**, πόλις παρὰ τὴν Προποντίδα, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ, ἀποικία τῶν Μιλησίων.—**ἐνδίδομαι** παραδίδομαι.

8. τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας, δηλ. τῆς λεγομένης Μικρᾶς Φρυγίας (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν, ἢ ὅποια ἔκειτο εἰς τὸ ἐσωτερικόν).—**ὑπαρχος** ὑποσατράπης.—**Ζέλεια**, πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἰδης.—**τοῖς Ἑλλήσι τοῖς μισθοφόροις**, εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν ὑπηρετοῦν Ἕλληνες μισθοφόροι ἀπαρτίζοντες ἴδιον σῶμα.

9 - 10. ὑπὲρ (= περὶ) **τῶν παρόντων** (δηλ. πραγμάτων) περὶ τῆς παρουσίας καταστάσεως τῶν πραγμάτων.—**Μέμων** ὁ Ῥόδιος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς ὑπηρετῶν εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν.—**διὰ κινδύνου ἔρχομαι πρὸς τινα** διακινδυνεύω μαχόμενος ἐναντίον κάποιου.—**περιόντας** (αἰτιολ. μτχ.), τοῦ περιέειμι ὑπερέχω.—**προϊόντας** (αἰτιολ.) τοῦ προέρχομαι βαδίζω ὑποχωρῶν, ὑποχωρῶ,—**χιλὸς** ὁ χόρτος (τὸ χορτάρι).—**ἀφανίζω** καταστρέφω.—**ἐμπίπρημι** καίω (τὰ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀνωτέρω παρήνει).—**τῶν πόλεων αὐτῶν τῶν ἰδίων** τῶν πόλεων.—**μενεῖν**, ἐκ τοῦ νοουμένου ἔλεγε.—**Ἀρσίτην** δὲ τού-

ναντίον ὁ Ἄρσίτης (ὁ τῆς πρὸς Ἑλλησποντον Φρυγίας ὕπαρχος).— ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι=ὅτι οὐ περιόψεται· περιορῶ ἀδιαφορῶ, ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω.— τῶν ὑφ' οἱ (=τῶν ὑφ' ἑαυτῶ) τεταγμένων ἀνθρώπων, τῶν ὑπηκόων του.— Ἄρσίτη=τῆ Ἄρσίτου γνώμη.— προσθέσθαι (ἐκ τοῦ λέγεται)· προστίθεμαί τινα συμφωνῶ με κάποιον.— ὅτι καὶ καὶ διότι (δηλ. πλὴν τῶν ἄλλων λόγων).— Ὑποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα ὑπόπτειον κάπως ὅτι ὁ Μέμνων.— τριβὰς ἐμποῖω τινα ἀναβάλλω κάτι.— ἐκόντα ἐπίτηδες.— τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὐνεκα ἵνα διατηρῆ τὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ ὑπόληψίν του.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. Γρανικός, μικρὸς ποταμὸς τῆς ΒΔ. Μικρᾶς Ἀσίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μυσίᾳ· πηγάζει ἀπὸ τὰς κλιτύς τῆς Ἰδης καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Προποντίδα.— διπλῆν, διότι τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἀνάπτυξιν εἰς μίαν φάλαγγα.— ἐπιττάσσω διατάσσω.— σκευοφόρα τὰ φορτηγὰ ζῶα, τὰ μεταγωγικά.— τοὺς προκατασκευασμένους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔμελλον ν' ἀνιχνεύσουν.— τὰ τῶν πολεμίων τὰς ἐχθρικός θέσεις.— αὐτῷ, δοτ. ἠθική (εἰς τὴν ἐρμην. δύναται νὰ παραλειφθῆ).— σαρισσοφόροι οἱ φέροντες σάρισσαν, δηλ. τὸ μακεδονικὸν μακρὸν δόρυ (βλ. εἰσαγ.).— οἱ ἀπὸ (= ὑπὸ) τῶν σκοπῶν, δηλ. προπεμφθέντες οἱ προηγηθέντες ἐκ τῶν προσκόπων.— ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης τοῦ Γρανικοῦ.— ἐφεστάναι (ἐκ τοῦ ἀπήγγελλον) ὅτι οἱ Πέρσαι εἶχον σταθῆ.— ὡς μαχομένους (ἀντὶ ὡς μαχομένην, κατὰ τὸ νοούμενον), μτχ. τελική.

3 - 5. ὡς ἔχομεν, δηλ. ἐνοπλοι.— αὐλισθῆναι, ἐκ τοῦ τολμήσειν· αὐλίζομαι στρατοπεδεύω.— ταύτη (ἐπίρ.) = οὕτω, ἕνεκα τούτου.— παρέξειν, τοῦ ἀπροσ. παρέχει εἶναι δυνατὸν (τὸ παρέξειν ἐκ τοῦ δοκῶ).— ἔωθεν τὸ πρῶν (πρῶν - πρῶν).— τῷ στρατῷ, ἐκ τοῦ παρέξειν (θὰ εἶναι δυνατὸν εἰς τὸν στρατόν).— διαβάλλω διαβαίνω.— πόρος τὸ πέρασμα, ὁ ποταμὸς.— εὐπετῶς εὐκόλως, χωρὶς κόπον.— ὑποφθάνω (μὲ μτχ.) = προφθάνω νά...— ἐς τάξιν καθίσταμαι παρατάσσομαι πρὸς μάχην.— ἐπιχειρῶ τῷ ἔργῳ ἀρχίζω τὴν μάχην.— ἐν μετώπῳ (= φάλαγγι) εἰς ἐκτεταμένην (εὐρεῖαν) γραμμὴν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον μεγαλύτερον τοῦ βάρους). Ἀντιθέτως: κατὰ κέρας ἢ ἐπὶ κέρως (πρβλ. κατωτέρω § 5) = εἰς μακρὰν (βαθεῖαν)

σειράν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον 2 - 4 ἀνδρῶν καὶ βάθος πολλῶν).—**πολλά** (μέρη) αὐτοῦ, δηλ. τοῦ ποταμοῦ.—**εἰσὶν αἶ=τινές**.—**ἀτάκτως καὶ κατὰ κέρας ἐκβαίνουσι** (μτχ. ὑποθ.), ἔνν. ἡμῖν ἐὰν ἐκβαίνωμεν ἀτάκτως καὶ εἰς μακρὰν σειράν.—**ἐπικεῖσονται**, τοῦ ἐπιτίθεμαι.—**ἤπερ ἀσθενέστατον**, ἔνν. ἐστὶ ἐκεῖ ὅπου θὰ εἶναι τὸ ἀσθενέστερον σημεῖον τῆς παρατάξεώς μας.—**σφάλμα ἀτυχία**.—**χαλεπὸν ἐπιζήμιον**.—**ἐς τὴν ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν διὰ τὴν ἐκβασιν τοῦ ὄλου ἀγῶνος**.—**σφαλερὸν ἐπικίνδυνον**.

6 - 7. οὕτω τῷ ὀνόματι διὰ τοιαύτης ἐκφράσεως.—**ἐκφραυλίζω** τινὰ ὀμιλῶ περιφρονητικῶς διὰ κάποιον.—**εἶργω** τινὰ τοῦ οὐ μὴ ποιεῖν τι=**κωλύω** τινὰ ποιεῖν τι.—**πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης ἀρμόζον** εἰς τὴν δόξαν τῶν Μακεδόνων.—**οὔτε πρὸς τῆς ἐμῆς...** **ὀξύτητος** οὔτε ἀρμόζον εἰς τὴν ἰδικὴν μου ἀποφασιστικότητα.—**ποιοῦμαι = ἡγοῦμαι**.—**ὅτι**, αἰτιολ.—**ἄξιον τοῦ σφῶν δέους** τὸ ὅποιον νὰ δικαιολογῇ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον των.—**ἐν τῷ παραυτίκα ἀμέσως**.—**ἔπαθον**, ὑποκ. οἱ Πέρσαι.

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. **ἡγησόμενον** (μτχ. τελ.) ἔνν. αὐτοῦ τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος. **ἡγοῦμαι**, ἐδῶ=ἀναλαμβάνω τὴν διοίκησιν.—**παράγω** (ἀμεταβ.) πορεύομαι, προχωρῶ.—**προετάχθησαν τοῦ δεξιοῦ** ἐτάχθησαν πρῶτοι εἰς τὸ δεξιόν, ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας.—**αὐτῷ=ὑπ' αὐτοῦ**.—**τούς ἐταίρους τούς ἰππέας** τὸ βαρὺ ἰππικὸν (πρβλ. κεφ. 12, § 7).—**τούς Ἀγριαῖνας**, λαὸς πολεμικώτατος οἰκῶν παρὰ τὴν Ῥοδόπην καὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος· οὗτοι εἶχον ὑποταχθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸν ὅποιον ἠκολούθησαν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.—**σαρισσοφόρος**, βλ. κεφ. 13, § 1.—**Φιλῶτα ἐπετάχθη** ἐτάχθη πλησίον τοῦ Φιλῶτα.—**τούς Παίονας**, οὗτοι ἦσαν ἀρχαῖος λαὸς ἐν Παιονίᾳ, χώρα τῆς βορείου Μακεδονίας μεταξὺ Ἀξιῶ καὶ Στρυμόνος.—**τὴν ἴλην τοῦ Σωκράτους**, τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας (βλ. κεφ. 12 § 7).—**ἐχόμενοι δὲ τούτων** πλησίον δὲ τούτων.—**οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων**, σῶμα ἐλαφροῦ πεζικοῦ (βλ. εἰσαγ. σελ. 11).—**ἐπὶ τούτοις** (ἔνν. ἐτάχθη) πλησίον τούτων.—**ἡ φάλαγξ**, ἐδῶ=ἡ τάξις, τὸ τάγμα (ὁμοίως κατωτέρω).—**ἐπὶ δὲ** (μὲ ἐπιρ. σημ.) = πλησίον δέ.—**ἐπὶ δὲ ὦν=ἐπὶ δὲ** (τούτοις ἐτάχθησαν οὗτοι), ὦν.—**ἡ Κρατέρου φάλαγξ**, ὁ Κρά-

τερος ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἀρχηγίαν σύμπαντος τοῦ πεζικοῦ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἐν τῇ παρούσῃ μάχῃ (ὡς καὶ ἐν Ἰσσω καὶ ἐν Ἀρβήλοις).—**ἔστ(ε)** **ἐπὶ τὸ μέσον** μέχρι τοῦ μέσου (τῆς ὅλης παρατάξεως)· ἡ φάλαγγ τῶν Μακεδόνων διηρεῖτο συνήθως εἰς 6 τάξεις· ἐδῶ ὁμως διαιρεῖται εἰς 8.

4. ὀλίγον ἀποδέοντες ὀλίγον ὑπολειπόμενοι τῶν..., σχεδόν.—**ἡ ἵππος** τὸ ἵππικόν.—**παρατείνω** ἐκτείνω.—**τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην** κατὰ μῆκος τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ.—**ὑπερδέξιος** ὑπερῶψηλος.—**τὰ χωρία τὰ μέρη**, τὸ ἔδαφος.—**ἦ... ταύτη ὅπου... ἐκεῖ**.—**καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξὺν ἐκπλήξει** **θεραπεία** καὶ ἐκ τῆς μετ' ἀπίρου σεβασμοῦ προθυμίας τῶν περὶ αὐτόν.—**ἐπέχοντα**, ἐκ τοῦ αἰσθήσεως σημαντικοῦ **καθεώρων**· **ἐπέχω**=ἔχω θέσιν.—**κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν** ἀπέναντι τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος αὐτῶν.

5 - 7. χρόνον ἐπὶ τινὰ χρόνον.—**τὰ στρατεύματα** (=οἱ στρατοὶ) ἐφεστῶτες ἰστάμενοι (σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον).—**ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν** (= ἔνεκα τοῦ ὀκνεῖν τὸ μέλλον) ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο τὸ ἀδηλον μέλλον τοῦ ἀγῶνος.—**ὡς ἐπικεισόμενοι** (μετ. τελική), τοῦ ἐπιτίθεμαι.—(αὐτοῖς) **ἐκβαίνουσιν**, μετχ. χρονική.—**ἀγαθὸς γενναῖος**.—**καὶ μὴν** καὶ μάλιστα.—**προεμβάλλω** ῥίπτομαι πρῶτος.—**ἔταξε** διέταξε· ἡ σειρά: Ἀλέξανδρος... ἔταξε Ἀμύνταν τὸν Ἄρρ. ἔχοντα τοὺς προδρόμους ἵππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας καὶ μίαν τάξιν τῶν πεζῶν προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμόν, καὶ Πτολεμαῖον τὸν Φιλ. ἄγοντα πρὸ τούτων (= ἐμπροσθεν τούτων) τὴν Σωκράτους Ἰλην (ἐνν. ἔταξε προεμβαλεῖν).—**τὴν ἡγεμονίαν** τὴν πρώτην θέσιν (τὴν ὁποίαν διαδοχικῶς ἐλάμβανον καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὰ διάφορα σώματα).—**ὑπὸ σαλπίγγων** ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων.—**καὶ ... ἀλαλάζοντας** (κατὰ τὸ νοούμενον ἀντί: ἀλαλάζον τὸ δεξιὸν κέρασ) καὶ μὲ πολεμικὰς κραυγὰς.—**τῷ Ἐνυαλίῳ** πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐνυαλίου (θεοῦ τοῦ πολέμου)· καὶ εἰς τὴν «Κύρου Ἀνάβασιν» Ξενοφ. εἶδομεν: «τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι» (βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 8, § 17).—**παρατείνω** ἐκτείνω.—**λοξὴν** πλαγίαν.—**ἦ παρεῖλκε τὸ ρεῦμα** ἐκεῖ ὅπου παρέσυρε τὸ ρεῦμα, δηλ. κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος.—**κατὰ κέρασ** ἐκ τῶν πλαγίων.—**ὡς ἀνυστὸν ὅσον** ἦτο δυνατὸν (ἐκ τοῦ ἀνύω καὶ ἀνύτω ἐκτελῶ, κατορθῶ-

νω).—**τῆ φάλαγγι** ἐν μετώπῳ, εἰς ἐκτεταμένην γραμμὴν.—**προσμείγνυμί τινι** συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.

Κεφάλαιον 15.

1 - 2. ἢ... **ταύτη**, βλ. κεφ. 14, § 4.—**προσέχω τινί** πλησιάζω κάποιον (ἢ κάτι).—**βάλλω** ρίπτω ἀκόντια.—**ἐξ ὑπερδεξίου** ἐξ ὑψηλῶν θέσεων.—**χθαμαλὸς χαμηλός**.—**ἔστ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ** μέχρι τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ.—**καὶ ἦν ὠθισμὸς τῶν ἰππέων** (γεν. ὑποκ.) = **καὶ ἐωθοῦντο οἱ ἰππεῖς**.—**τῶν μὲν ἐκβαίνειν... τῶν δ' εἴργειν**, ἐνν. **πειρωμένων** (αἰτιολ. μτχ.).—**πολλῶν παλτῶν ἄφρσεις**, ἐνν. **ἦν πολλὰ παλτὰ ἀφίετο· παλτὸν ἀκόντιον**.—**ἐλαττούμενοι** ἐπειδὴ ἦσαν ὀλιγώτεροι.—**ἐξ οὐ βεβαίου** ἐξ ἐδάφους ἐπισηφαλοῦς (διότι ἐκεῖ ἦτο λασπῶδες καὶ ὀλισθηρὸν).—**οἱ δὲ Πέρσαι...=οἱ δὲ Πέρσαι οὐκ ἐκακοπάθουν μαχόμενοι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης** (ἐξ ὑψηλῶν θέσεων ὑπεράνω τῆς ὄχθης).—**ἄλλως τε καὶ καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμη**.—**ταύτη** εἰς τὴν θέσιν ταύτην.—**κινδυνεύω μάχομαι**.

3 - 5. **ξυμμείγνυμί τινι** συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.—**πρὸς αὐτῶν**, ποιητ. αἰτιον.—**γενόμενος**, μτχ. ἐναντιωμ.—**ἴσσοι γε μὴ ἐξαιρέσει βεβαίως ἐκείνων**, οἱ ὅποιοι.—**ἀποκλίνω** καταφεύγω.—**ἄμα οἱ=σὺν ἑαυτῷ**.—**ἴνα ὅπου**.—**τὸ πᾶν στίφος** τὸ πυκνότερον πλῆθος.—**ξυνειστήκει** εἶχε συναφθῆ.—**ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης**.—**τοῖς Μακεδόσι=τῶν Μακεδόνων**.—**ἐψῆκει**, τοῦ ἔοικα ὁμοιάζω.—**ξυνέχομαι** συναθοῦμαι.—**οἱ μὲν... οἱ δέ**, ἐνν. **πειρώμενοι**.—**ἐξῶσαι τοῦ ἐξωθῶ**.—**ἐς ἅπαν παντελῶς**.—**βιάζομαι** τινα ἐξωθῶ κάποιον βιαίως.—**οἱ Μακεδόνες**, ἐπεξήγησις τοῦ **οἱ μὲν**.—**ξυστοῖς** διὰ δοράτων (τὰ ὅποια μετεχειρίζοντο οἱ ἰππεῖς ὡς δόρου ἢ ἀκόντιον).—**κρανέινος** κατεσκευασμένος ἐξ ξύλου κρανειᾶς (διὰ ν' ἀντέχη ὡς στερεόν).

6. **ἔνθα δὴ τότε ἀκριβῶς**.—**ἦται** (τοῦ αἰτῶ), μὲ διπλῆν αἰτ.—**ἀναβολέα**, παράθ. εἰς τὸ Ἄρετην, ὁ ὅποιος ἦτο ἀναβολεύς, ἵπποκόμος, εἰδικὸς εἰς τὸ νὰ ὑποβοηθῇ τὸν ἵππεύοντα, ἵνα ἀναβῆ εἰς τὸν ἵππον.—**τῶν βασιλικῶν (ἀναβολέων)**, γεν. διαίρ.—**πονοῦμαι** μετὰ κόπου ἀγωνίζομαι.—**κεκλασμένου**, τοῦ **κλάομαι - ὦμαι** θραυομαι.—**οὐκ ἀφανῶς** λαμπρῶς, γενναίως.

7 - 8. και δε και οὔτος (ὁ Ἄλέξ).—ἐπάγω ὡσπερ ἔμβολον τῶν ἵππέων ὀδηγῶ τοὺς ἵππεῖς εἰς σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παράταξιν.—ἄμα οἱ, βλ. § 3.—ἐξελαύνω ἐξορμῶ.—παίω κτυπῶ.—καταβάλλει ρίπτει κάτω (νεκρόν),—ἐν τούτῳ αὐτὴν τὴν στιγμήν.—Ῥοισάκης, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μιθριδάτου.—ἐπελαύνω ἐπέρχομαι (ἐπιπτος).—κοπίς, ξίφος (χαμπύλον).—τὴν πληγὴν ἔσχε ἐσταμάτησε, ἔματαιώσε τὸ κτύπημα.—Σπιθριδάτης, βλ. κεφ. 12, § 8.—ἀνετέτατο, τοῦ ἀνατείνομαι ὑψώνω.—ὑποφθάνω προφθάνω.—τὸν ὦμον, ἐδῶ = τὸν βραχίονα.—ἐπεκβαίνω ἐξέρχομαι κατόπιν.—προχωρεῖ (ἐδῶ ἀπρόσ.) = εἶναι δυνατὸν.—προσγίνομαί τινι συνενώνομαι με κάποιον.

Κεφάλαιον 16.

1 - 3. αὐτοὶ τε καὶ ἵπποι καὶ οἱ ἵππεῖς καὶ οἱ ἵπποι.—πολλά, σύστ. ἀντικ. τοῦ βλαπτόμενοι.—ἐγκλίνω τρέπομαι εἰς φυγὴν.—προκινδυνεύω μάχομαι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.—ἐνδίδωμι ὑποχωρῶ.—τὸ μέσον... αὐτοῖς τὸ κέντρον αὐτῶν.—παραρρήγνυμαι ἀποσπῶμαι (ἀπὸ τῆς γραμμῆς τῆς παρατάξεως).—τὰ ἐφ' ἐκάτερα ἀμφοτέραι αἱ πτέρυγες τῆς παρατάξεως.—καρτερὰ γενική.—ἐκτρέπομαι στρέφομαι.—ὦν = τούτων δέ.—ἧ ἐκεῖ ὅπου.—ἐκπλήξει τοῦ παραλόγου ἐξ ἐκπλήξεως διὰ τὸ ἀπροσδόκητον (τόλμημα τῶν Μακεδόνων).—βέβαιος λογισμὸς σταθερὰ ἀπόφασις.—ἐπάγω τινὶ τὴν φάλαγγα ὀδηγῶ τὴν φάλαγγα ἐναντίον κάποιου.—πάντῃ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη.—ἐν μέσῳ (συλληφθέντας) εἰς τὸ μέσον.—δι' ὀλίγου, ἐνν. χρόνου.—ὅτι μὴ... τις ἐκτὸς ἐὰν κανεῖς.—ζωγρῶ συλλαμβάνω ζωντανόν, αἰχμαλωτίζω.—διαλανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχὴν.—πταῖσμα ἀποτυχία, ἧττα.

4 - 5. εἰκὼν ἀνδριάς.—ἐν Δίῳ· τὸ Δῖον ἦτο πόλις τῆς Ν. Μακεδονίας (Πιερίας) παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου ἔχουσα ὀνομαστὸν ναὸν τοῦ Διὸς καὶ ἀνδριάντας τῶν Μακεδόνων βασιλέων· ἐκεῖ ἰδρύθησαν καὶ 25 ἀνδριάντες τῶν ἐν Γρανικῷ πεσόντων ἐταίρων. Οἱ ἀνδριάντες οὗτοι ἀπήχθησαν βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Μετέλλου εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 146 π.Χ.—Λύσιππος, περίφημος γλύπτης ἐκ Σικυῶνος, ἀκμάσας τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος.—Ἄλέξανδρον ἐποίει

κατεσκευάζεν ἀνδριάντας τοῦ Ἀλεξάνδρου.—**προκρίνομαι** προτιμῶμαι.—**καὶ ἄλλω κόσμῳ** καὶ μὲ ἄλλας στρατιωτικὰς τιμὰς.—**ἀτέλεια τῶν κατὰ τὴν χώραν** (δηλ. γιγνομένων) ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ φόρου τῶν γεωργικῶν προϊόντων.—**τῷ σώματι λειτουργίαι** σωματικαὶ ὑπηρεσίαι (ἀγγαρεῖαι).—**κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφοραὶ** συνεισφοραὶ ἀνάλογοι πρὸς τὴν περιουσίαν ἐκάστου.—**ἐπέρχομαι** ἐπισκέπτομαι.—**ἐρόμενος**, τοῦ ἐρωτῶ.—**ὅπως τις ἐτρώθη καὶ ὅτι πράττων (ἐτρώθη)**, ἐκ τοῦ ἐρόμενος.—**παρασχῶν οἱ ἐπιτρέψας** εἰς αὐτὸν (δηλ. εἰς ἕκαστον τῶν τετρωμένων).—**εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαι**, ἐκ τοῦ παρασχῶν.—**ἀλαζονεύομαι** ὑπερηφανεύομαι διὰ κάποιο κατόρθωμα.

[Πῶς τιμᾷ ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς πεσόντας; Ποία ἢ διαγωγὴ τοῦ πρὸς τοὺς οἰκείους αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς τραυματίας; Πῶς δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ τῶν πράξεων τούτων;]

6 - 7. ἔθαψε διέταξε νὰ θάψουν.—**δήσας**, τοῦ δέω - δῶ δένω.—**ἐν πέδαις** μὲ χειροπέδας.—**ἐργάζεσθαι** (καθαρῶς τελ. ἀπαρέμφ.) ἐνν. τὴν γῆν.—**παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἕλλησιν** παρὰ τὴν κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Ἑλλήνων (τὴν ληφθεῖσαν ἐν Κορίνθῳ· δηλαδῆ;).—**ἀνάθημα** (κτγρμ.) ἀφιέρωμα.

[Ποία ἢ συμπεριφορὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔναντι τῶν νεκρῶν ἀντιπάλων του; Πῶς συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς νεκροὺς Ἕλληνας μισθοφόρους καὶ πῶς πρὸς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἐξ αὐτῶν; Διαιτί; Ποῖον τὸ νόημα τῆς ἐπιγραφῆς;]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κεφάλαιον 3.

1. ἐς Γόρδιον. τὸ Γόρδιον ἦτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Σαγγαρίου.—**παρέρχομαι** εἰσέρχομαι.—**ἄκρα** ἀκρόπολις.—**ὁ Γόρδιος**, ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Μεγ. Φρυγίας καὶ ἰδρυτὴς τῆς πόλεως Γορδίου.—**καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου**, ὁ υἱὸς τοῦ Γορδίου. Μίδαο εἶναι ὁ γνωστὸς βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, περίφημος διὰ τὰ πλοῦτη του· τὸ ὄνομά του συνεδέθη μὲ διαφόρους παραδόσεις καὶ διὰ τοῦτο ὁ Μίδαο μετέπεσε κατόπιν εἰς μυθικὸν πρόσωπον.—**καὶ τοῦ ζυγοῦ**, ζυγὸς τῆς ἀμάξης εἶναι τὸ ξύλον, τὸ ὁποῖον δένεται σταυροειδῶς ἐπὶ τοῦ ῥυμοῦ (δηλ. τοῦ μακροῦ ξύλου, ἐκατέρωθεν τοῦ ὁποίου ζευγνύονται τὰ ζῶα).

2 - 6. λόγος πολὺς κατεῖχεν ὑπῆρχε παράδοσις πολὺ διαδεδομένη.—**πρόσχωρος** πλησιόχωρος, γείτων.—**τῷ μὲν. . . τῷ δέ**, δοτ. ὄργ.—**ἀροτριᾶν** κτλ., τὰ ἀπαρέμφατα μέχρι τῆς παραγράφου 6 ἐκ τοῦ λόγος... **κατεῖχεν** (εἰς τὴν ἐρμηνείαν δύνανται ν' ἀποδοθοῦν μὲ ῥήματα ἱστορ. χρόνου).—**ἀμαξεύω** σύρω ἀμαξάν.—**ἀροῦντος** (χρον. μτχ.), τοῦ ἀρόω-ῶ ἀροτριῶ.—**ὁ βουλευτὸς** (ἐνν. καιρὸς) ἡ ὥρα τῆς ἀποζεύξεως τῶν βοῶν· ἡ ἐσπέρα.—**ὄψις** θέαμα.—**κοινῶ-ῶ** ἀνακοινῶν.—**ὑπὲρ τοῦ θεοῦ** περὶ τοῦ θεοῦ τούτου σημείου.—**παρὰ τοὺς Τελμισσέας**, Τελμισσεῖς ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ, πόλεως τῆς Καρίας, φημιζόμενοι διὰ τὴν μαντικὴν τῶν ἱκανότητά.—**σοφρὸς ἐξηγεῖται** ἱκανὸς εἰς τὸ νὰ ἐξηγῇ.—**ἀπὸ γένους** ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, κληρονομικῶς.—**μαντεία** μαντικὴ τέχνη.—**προσάγω τινὶ** πλησιάζω κάποιον.— **ἐντυγχάνω τινὶ** συναντῶ κάποιον.— **ὅπως οἱ ἔσχε** πῶς συνέβη εἰς αὐτόν.—**θύειν**, ἐκ τοῦ κελεῦσαι.—**δεηθῆναι γὰρ** κλπ., ἡ σειρά· **δεηθῆναι γὰρ** (= ἐπεὶ) **Γόρδιον αὐτῆς ξυνεπισπομένην οἱ τὴν θυσίαν ἐξηγήσασθαι** ἐπειδὴ (ἐλέγετο ὅτι) ὁ Γόρδιος παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ τοῦ ὑποδείξῃ τὸν τρόπον τῆς θυσίας.—**ὑποτίθεμαι** ὑποδεικνύω.— **συγγίγνομαι ἐπὶ γάμῳ τινὶ** νυμφεύομαι.—**ἐν τούτῳ**, δηλ. τῷ χρόνῳ.—**στάσει πιέζεσθαι σφίσι** = **στασιάζειν ἀλλήλοις**.—**καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκ-**

κλησία και (ὅτι) παρουσιάσθη κατὰ τὴν συνέλευσιν.—**αὐτῇ ἀμάξει** μετὰ τῆς ἀμάξης του.—**ξυμβalόντας τὸ μαντεῖον** ἐπειδὴ συνεδύασαν τὸν χρησμὸν (μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀμάξης).—**φράζω** λέγω, ὑποδεικνύω.—**ἐν τῇ ἄκρᾳ** εἰς τὴν ἀκρόπολιν.—**χαριστήριον** (κτγρμ.) ὡς εὐχαριστήριον δῶρον.—**ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῇ πομπῇ** διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀετοῦ (δηλ. διότι ὁ Ζεὺς εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὸν πατέρα τοῦ Μίδου τὸν ἀετόν).—**μυθεύεται** ὑπάρχει παράδοσις.—**χρῆται** (τοῦ χρῆ) ὅτι πρέπει, ὅτι εἶναι πεπωρωμένον.

7 - 8. **ἀπόρως ἔχω** ἀπορῶ, δὲν δύναμαι.—**περιορῶ** ἀφήνω.—**μή τινα . . . κίνησιν ἐργάσεται** (φοβούμενος) μήπως προκαλέσῃ κακὴν ἀντύπωσιν.—**Ἀριστόβουλος**, περὶ τοῦ ὁποίου βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον § 1 - 3, σελ. 75.—**ἐξελόντα**, τοῦ **ἐξαιρῶ** ἀφαιρῶ.—**ὁ ἔστωρ** ὁ πασσαλίσκος (ὁ συνδέων τὸν ζυγὸν πρὸς τὸν ῥυμόν, βλ. § 1).—**τύλος** ξύλινον καρφίον.—**διαβάλλομαι** διαπερῶμαι.—**διαμπᾶξ** πέρα - πέρα.—**ξυνέχω** συγκρατῶ.—**ἐξελεύσαι**, ἐκ τοῦ λέγει· **ἐξελεύω** ἀποσύρω, ἀποσπῶ.—**ισχυρίζομαι** λέγω μετὰ βεβαιότητος.—**δ' οὖν** πάντως ὅμως (ἀπόδοσις τοῦ προηγηθέντος ὅπως μὲν).—**ἀπαλλάττομαι ἀπὸ τινος** ἀπομακρύνομαι ἀπὸ κάποιου.—**ὡς τοῦ λογιῶ** **ξυμβεβηκότος** μετὰ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ὁ χρησμὸς εἶχεν ἐκπληρωθῆ.—**καὶ γὰρ καὶ διότι καί...**—**σέλας** ἀστραπή.—**ἐπισημαίνω** ἐπιβεβαιώνω.—**ἐπὶ τούτοις** ἔνεκα τούτων.—**τοῖς φήνασι** τοῦ ῥ. **φαίνω** φανερώων.

Κεφάλαιον 4.

7 - 8. **Ἀριστοβούλω**, ποιητ. αἴτ. (βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον, § 1 - 3 σελ. 75).—**οἱ δὲ** = ἄλλοι δὲ) λέγουσιν, ἔνν. **νοῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον**.—**ρίψαντα**, ἔνν. ἑαυτὸν (μτχ. αἰτιολ.).—**νήχομαι** κολυμβῶ.—**καύματι ἔχομαι** κατέχομαι ὑπὸ ζέστης, ὑποφέρω ἀπὸ τὴν ζέστην.—**οἶα** (= ἄτε,) με αἰτιολ. μτχ. δηλοῦ ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματικὴ: **οἶα ἀνισχουσῶν τῶν πηγῶν οἱ** ἐπειδὴ αἱ πηγαὶ αὐτοῦ ἄρχονται, ἐπειδὴ οὗτος πηγάζει.—**ἔχεσθαι** ὅτι κατείχετο (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ λέγουσι).—**ξυνόντα** φίλον, ἀκόλουθον.—**τὰ ἀμφὶ ἰατρικὴν** ὡς πρὸς τὰ ἰατρικὰ ζητήματα.—**ἐς τὰ μάλιστα πιστεύομαι** ἀπολαύω μεγίστης ἐμπιστοσύνης.—**ἀδόκιμος** ἀσήμαντος, ἄνευ ὑπολήψεως.—**καθῆραι**, ἐκ τοῦ **ἐθέλειν** (τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ λέγουσι)· **καθαίρω** τινὰ

φαρμάκῳ παρέχῳ εἰς κάποιον καθαρτικὸν φάρμακον.—καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι καὶ (λέγουσιν ὅτι) παρεκάλει (ὁ Ἄλέξ.) τοῦτον (τὸν ἱατρὸν Φίλ.) νὰ τοῦ δώσῃ καθαρτικὸν φάρμακον.

9 - 11. ἡ κύλιξ τὸ ποτήριον.—**παρασκευάζειν**, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγουσι καὶ συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 11.—**δομῷ** συγχρόνως.—**ἐνδηλος γίγνομαι** φαίνομαι, φανερώνομαι.—**ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου** ὅτι οὐδεμίαν ἀνησυχίαν εἶχεν ὡς πρὸς τὸ φάρμακον.—**ἀκούω**, με ἀπαρ = ἔχω πληροφορίας (ὅτι...).—**καὶ ἐς τὰ ἄλλα καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα**.—**ἐπαγγέλλομαι** ὑπόσχομαι: ὅσα ἐπαγγέλλοιτο ὅσα (φάρμακα) ἤθελεν ὑποσχεθῆ (ὅτι θὰ τοῦ δώσῃ).—**ραίζω** καλυτερεύω.—**ὅτι βέβαιος ἐς τὸ ἀνύπτου τυγχάνει ὧν** ὅτι εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν εἰλικρίνειαν (αὐτῶν).—**ἐρρωμένους** θαρραλέους.

[Ἐκ τῶν ἀπαρεμφ. τῶν § 9 - 11 ποῖα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ προηγηθέντος λέγουσι τῆς § 7; Ποῖα ἢ συντακτικὴ θέσις ἐκάστου τῶν λοιπῶν ἀπαρ.; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ Ἄλέξανδρος ἐκ τῆς διαγωγῆς του πρὸς τὸν ἱατρὸν του; Ποῖα ἢ προκληθεῖσα εἰς τοὺς φίλους του ἐντύπωσις;]

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. **ὑπερβάλλω** διαβαίνω.—**τὸ ὄρος** τὸ Ἄμανόν ὄρος τῆς Μ. Ἀσίας ἐκτείνεται μεταξύ Καππαδοκίας, Κιλικίας καὶ Συρίας· βορείως μὲν ἐνώνεται μετὰ τὴν σειρὰν τοῦ Ταύρου, ἐκεῖθεν δὲ καμπτόμενον πρὸς νότον φθάνει μέχρι τοῦ Ἰσικοῦ κόλπου καὶ σχηματίζει πολλὰς στενοπορίας, τὰς καλουμένας **Ἀμανικὰς πύλας**, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν μεταξὺ Κιλικίας καὶ βορείας Συρίας δίοδον.—**προάγω** προχωρῶ.—**ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθῶν** (= ἔλαθε γενόμενος κατόπιν Ἀλεξάνδρου) χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς κατέλαβε τὰ νῦτα τοῦ Ἀλεξάνδρου (εὐρισκομένου ἐν Μυριάνδρῳ).—**χαλεπῶς αἰκίζομαι** τινα σκληρῶς βασανίζω κάποιον.—**Πίναρος**, μικρὸς ποταμὸς τῆς Κιλικίας πηγάζων ἐκ τοῦ Ἄμανου ὄρους καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰσικόν κόλπον (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**τριακόντορος** (ἐνν. ναῦς) τριακοντάκωπος (πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸς ἑκατέραν τῶν πλευρῶν 15 κώπας με ἰσαριθμούς κωπηλάτας εἰς μίαν μόνον σειρὰν).—**τῶν ἐταί-**

ρων (βλ. εἰσ. σ. 11).—κατασκεφομένους (τοῦ κατασκοποῦμαι) ἵνα μάθουν διὰ κατασκοπέυσεως.—εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται ἂν ὅσα ἐξαγγέλλονται εἶναι ἀληθῆ.—μᾶλλον τι εὐπετώσ κἀπως εὐκολα.

3 - 5. παρακαλῶ προτρέπω.—ἐκ τῶν ἤδη σφίσι (ποιητ. αἰτ.) καλῶς κεινδυνευμένων ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀγῶνων, οἱ ὅποιοι ἐν-δόξως εἶχον διεξαχθῆ ὑπ' αὐτῶν.—στρατηγῶ διευθύνω τὸν ἀγῶνα.—ἐπὶ νοῦν τινι ἄγω ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν κάποιου τὴν ιδέαν.—καθείργνυμι ἐγκλείω.—ἐκ τῆς εὐρυχωρίας, δηλ. ἐκ τῆς εὐρυτάτης πεδιάδος τῶν Σώχων, ὅπου ἀρχικῶς εἶχε στρατοπεδεύσει ὁ Δαρεῖος.—ἐς τὰ στενόπορα, δηλ. εἰς τὴν στενὴν παράλιον πεδιάδα τοῦ Πινάρου ποταμοῦ.—ἵνα ὅπου.—ξύμμετρον χωρίον κατάλληλος τοποθεσία.—τοῖς δέ, δηλ. Πέρσαις.—ἀχρεῖος ἀχρηστος.—παραπλήσιος ὅμοιος.—οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώμας παραπλησίσις (οὔσι) οἱ ὅποιοι οὔτε κατὰ τὰ σώματα οὔτε κατὰ τὸ φρόνημα εἶναι ὅμοιοι (πρὸς αὐτούς, δηλ. τοὺς Μακεδόνας).—Μακεδόνας. . . ἐς χεῖρας ἤξειν (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἔλεγεν· ἐπίσης καὶ τὰ ἐπόμενα ἀπαρέμφ. μαχεῖσθαι, ἀντιτάξεσθαι, ἀντιστρατηγεῖν).—τρυφῶσι (μτχ.) οἱ ὅποιοι ζοῦν βίον μαλθακόν. — ἄλλως τε καὶ καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμη.—ἐς χεῖρας ἦκω συμπλέκομαι.—ὅσοι τε Ἑλληνες Ἑλλησι, ἐνν. ἐς χεῖρας ἤξουσι.—ὑπὲρ τῶν αὐτῶν (οὐδ.). διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα, διὰ τὸν ἴδιον σκοπόν.—ἐπὶ μισθῶ καὶ τούτῳ οὐδὲ πολλῶ διὰ μισθὸν καὶ τοῦτον ὄχι πολύν.—ξὺν σφίσιν= σὺν ἑαυτοῖς (δηλ. τοῖς Μακεδόσιν).—ἄπονος ὀκνηρός.—μαλακός μαλθακός.—ἀντιτάξεσθαι (ἔλεγεν ὅτι) θὰ ἀντιταχθοῦν.—ἐπὶ δέ= πρὸς τούτοις δέ.—ἀντιστρατηγῶ τινι ὡς στρατηγὸς εἶμαι ἀντιμέτωπος πρὸς κάποιον.

[Τρέπατε τὸν πλάγιον λόγον τῶν § 3 - 5 εἰς εὐθύν. Διὰ ποίους λόγους πρέπει κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἔχουν θάρρος οἱ Μακεδόνας; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὁ Ἀλέξανδρος λέγων ὅτι «ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν στρατηγεῖ ἄμεινον;»]

6 - 7. ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος εἰς ἀπόδειξιν ὅτι (οἱ Μακεδόνας) ὑπερέχουν (τῶν Περσῶν) εἰς τὸν ἀγῶνα.—ἐπεξῆει, τοῦ ἐπεξέρχομαι διηγοῦμαι, λέγω.—τὰ ἄθλα τὰ ἐπαθλα, τὰ βραβεῖα (οἱ

καρποί τοῦ ἀγῶνος).—**κρατῶ** νικῶ.—**ἐν τῷ τότε**, ἔνν. **χρόνω**.—**ὅτι περ ὕφελός (ἔστι)** ὅ,τι ἀκριβῶς εἶναι χρήσιμον κατ' ἔννοιαν=τοὺς ἀρίστους, τὸ ἄνθος.—**καὶ ὡς**. . ., ἐκ τοῦ **ἐπεδεικνυεν** (μετάβασις ἐκ τοῦ εἰδ. ἀπαρ. **κρατήσιν** εἰς εἰδ. πρότασιν).—**ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι**, μετὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα.—**ὅτι μὴ εἰ μὴ**.—**τά ἐς τὸ κοινὸν ξὺν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένα** τὰ μέχρι τοῦδε λαμπρὰ κατορθώματα, τὰ ὅποια ἀπὸ κοινοῦ εἶχον συντελεσθῆ.—**καὶ εἰ δὴ καὶ εἰάν μάλιστα**.—**τω** (ποιητ. αἰτ.) ὑπὸ τινος.—**ἰδία** κατ' ἰδίαν, ἀτομικῶς.—**τι**. . . **τετολημμένον** (ἔνν. ἦν) εἶχε πραχθῆ τολημῆρόν τι ἔργον.—**διαπρεπὲς ἐς κάλλος** ἔξοχον εἰς ὠραιότητα: ἐξαιρετικῶς ἔνδοξον.—**ἐπὶ τῷ ἔργῳ** διὰ τὸ κατορθώματά του.—**ἀνακαλῶ** προσφωνῶ.—**τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον** τὸ βίβλοκίνδυνον αὐτοῦ.—**ὡς ἀνεπαχθέστατα** χωρὶς διόλου νὰ ἐνοχλῆ (διὰ τῆς καυχησιολογίας του), ἦτοι=μὲ μεγίστην μετριοφροσύνην.

8 - 9. ἐς μνήμην ἐλθεῖν=ἀναμνησθῆναι.—ὡς. . . (λέγων) ὅτι. . . (ἐκ τούτου συνδέεται τὸ β. **ἐτρέψαντο**).—**οὐδέν τι σφίσις ἐπεικότες** (ἐναντ. μτχ.): ἐνῶ οὐδόλως (οὔτοι) ὁμοίαζον (ἠδύναντο νὰ συγκριθοῦν) πρὸς αὐτοὺς (τοὺς Μακεδόνας) — **ἀξίωσις ἀξία**.—**ὅτι μὴ ἐκτός**.—**αὐτοσχεδιάζομαι** παρασκευάζομαι προχείρως.—**οἱ δὲ οὔτοι** παρ' ὅλα ταῦτα.—**ἐτρέψαντο** ἔτρεψαν εἰς φυγὴν.—**πρὸς Βαβυλῶνι** **αὐτῇ** πλησίον αὐτῆς τῆς Βαβυλῶνος (τοῦτο λέγεται μὲ κάποιαν ὑπερβολήν, διότι τὰ Κούναξα, ὅπου ἐγένεν ἡ μάχη, ἀπέχουν τῆς Βαβυλῶνος 500 στάδια περίπου). **κατιόντων** (μτχ. χρον.), τοῦ **κατέρχομαι** ἐπιστρέφω· **κατιόντων** (αὐτῶν) κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των.—**ἐπιγίγνομαι τινι** ἐπιπίπτω ἐναντίον κάποιου.—**ἐπῆλθον** διῆλθον.—**ὄσα τ(ε) ἄλλα εἰκός (ἔστι)**. . . **παραινεῖσθαι**, ἔνν. **παρῆναι** ἔλεγεν, ἀνέφερεν.—**ἐν τῷ τοιῷδε** εἰς τοιαύτην περίστασιν.—**πρὸ τῶν κινδύνων** (τῆς μάχης) πρὸ τῆς μάχης.—**παράκλησις** παρόρησις, ἐνθάρρυνσις.—**ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοι** πανταχόθεν (εἰσερχόμενοι καὶ) χαιρετίζοντες: κυρίως **δεξιούμαι**=**χαιρετίζω** λαμβάνων τὴν δεξιάν.—**τῷ λόγῳ ἐπαίροντες** (αὐτὸν) διὰ τῶν λόγων των (ἔτι μᾶλλον) ἐξάπτοντες αὐτόν.

[*Ποῖα τὰ νοήματα τῆς προσλαλιᾶς τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν στρατὸν του; (§ 3 - 9). Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερεν;]*

Κεφάλαιον 8.

1 - 4. δειπνοποιῶμαι δειπνῶ.— προκατασκεφομένους, τοῦ προκατασκοποῦμαι προανιχνεύω, κατασκοπεύω ἐκ τῶν προτέρων.— ὡς κατασχεῖν (=ὡς καθέξων)=ἵνα καταλάβῃ.—κρατῶ τινος γίνομαι κύριος.—τῶν παρόδων, δηλ. τῶν παραλίων στενωῶν (τοῦ Ἄμανοῦ ὄρους).—πέτρα βράχος.—ἀκριβεῖς (=ἀκριβῶς) μετὰ περισκέψεως.—ὑπὸ τὴν ἔω περὶ τὴν αὐγὴν.—κατὰ τὴν ὁδόν, δηλ. τὴν φέρουσαν πρὸς Ἴσσον.—ἕως ἐν ὄσῳ.—ἐπὶ κέρως ἤγεν ἐπορεύετο εἰς μακρὰν (βαθεῖαν) σειρὰν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον 2 - 4 μόνον ἀνδρῶν, βάθος δὲ πολλῶν ἀντίθ. ἄγω ἐπὶ φάλαγγος ἢ ἐν φάλαγγι, βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 13, § 4).—διεχώρει (τὰ χωρία) ἐς πλάτος ἠϋρύνετο ὁ τόπος.—ἄλλην καὶ ἄλλην τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην.—παράγω διατάσσω κάποιον νὰ βαδίση.—τῆ μὲν ἔνθεν μὲν.—ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἔνθεν δέ.—τέως μὲν ἐπὶ τινα χρόνον.—τῶν πεζῶν τὸ ἄγημα τὸ ἐκλεκτὸν τάγμα τῶν πεζῶν.—τοὺς ὑπασπιστάς τὸ εὐκίνητον πεζικὸν (βλ. εἰσαγ. σελ. 11).—ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξαμένῳ (τινὶ) ἐὰν ἀρχίσῃ κανεὶς νὰ ὑπολογίξῃ ἀπὸ τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κρέας.—ὡς μὴ ἵνα μὴ.—πάντη πανταχόθεν.

5 - 8. προσάγω προσέρχομαι.—τοῦ Πινάρου, βλ. κεφ. 7, § 1 - 2. μάλιστα περιπίου.—τῶν ψιλῶν, βλ. εἰσαγ. σελ. 11.—κατὰ τὴν φάλαγγα ἀπέναντι τῆς φάλαγγος.—τῶν Καρδάκων, οἱ Κάρδακες ἦσαν ἐπίλεκτον σῶμα τοῦ περσικοῦ στρατοῦ με βαρὺν ὄπλισμόν, τὸ ὅποιον ἐπεδίδετο εἰδικῶς εἰς τὰς ἀρπαγὰς καὶ λεηλασίας· λέγονται δὲ οὕτω οὐχὶ ἐξ ὀνόματος ἔθνους ἢ τόπου, ἀλλ' ἐκ τῆς λέξεως κάρδα, ἡ ὁποία παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐσήμαινε κάτι τὸ πολεμικὸν καὶ ἀνδρεῖον.—ἐπὶ φαλ. ἀπλῆς εἰς μίαν γραμμὴν.—ἵνα ὅπου.—ἐπέταξε τῷ ὄρει παρῆταξεν ἐπὶ τοῦ ὄρους.—ἔστιν οἱ τινές.—πῆ μὲν κάπου μὲν.—διαχωρῶ διαχωρίζομαι, διασχίζομαι.—ἐς ἐπικαμπὴν προῖον καταλῆγον εἰς καμπυλότητα.—ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον εἰς ἀνωφελές βάθος (διότι οἱ ὀπισθεν αὐτοῦ τεταγμένοι λόγῳ τῆς στενότητος τοῦ χώρου δὲν ἠδύναντο νὰ λάβουν μέρος ἀμέσως εἰς τὴν μάχην).

9. ὡς τὸ χωρίον διεῖχεν ὅτε ἠϋρύνετο ὁ χῶρος.—ἰόντι, χρονκ. μτχ.—παράγω, βλ. ἀνωτ. § 2.—τοὺς ἐταίρους, βλ. εἰσαγ. σελ. 11.—ἄμα οἱ=σὺν ἑαυτῷ πλησίον του.—ὡς πρὸς.

10 - 11. αὐτῷ, ποιητ. αἰτ.—ἐπὶ τῷδε διὰ τὸν ἐξῆς σκοπὸν (ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ὅπως ἀσφαλῶς κλπ).—**ἕκταξις** παράταξις.—**ἀπὸ ξυνθήματος** διὰ συνθήματος, δηλ. διὰ συμπεφωνημένου σημείου.—**κατὰ Παρμενίωνα** ἀπέναντι τοῦ Παρμενίωνος.—**ταύτη** ἐνταῦθα.—**ἰππασίμα ἦν (τὰ χωρία)** ὁ τόπος ἦτο καταλληλότερος διὰ τὸ ἰππικόν.—**ἀχρεῖοι**. . . **ἐφαίνοντο** ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθοῦν (οἱ ἰππεῖς).—**παριππεύω** ἔρχομαι (ἔφιππος).—**καθάπερ νόμος**, ἐνν. ἦν καθὼς ἦτο συνήθεια.—**τὸν νοῦν τὴν αἰτίαν**. 'Ο Ξενοφῶν εἰς «Κύρου Ἀνάβασιν» (βιβλ. Α', κεφ. 8 § 22) γράφει ὅτι κατὰ τὴν μάχην οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες πάντοτε κατέχουν τὸ μέσον τῆς παρατάξεως καὶ χάριν ἀσφαλείας καὶ ἵνα διαβιβάζουν ταχύτερον διαταγὰς εἰς τὸ στράτευμα.

Κεφάλαιον 9.

1 - 2. ὀλίγου (ἐνν. δεῖν) σχεδόν.—**μεταχωρῶ** μετακινουῖμαι.—**αὐτῷ** (ποιητ. αἰτ.) **δὲ**. . . **τεταγμένους** ἐνῶ αὐτὸς εἶχε παρατάξει.—**ταύτη** ἐνταῦθα (δηλ. εἰς τὸ εὐώνυμον).—**παριππεύω**, ἐδῶ=παραλύνω, διέρχομαι ἔφιππος.—**προέταξε τῶν ἰππέων**, ἐδῶ=ἔταξε πλησίον τῶν ἰππέων.—**πρόδρομοι** πρόσκοποι, τὸ ἑλαφρὸν ἰππικόν (βλ. εἰσαγ., σελ. 12).—**τούς Ἀγριᾶνας**, περὶ αὐτῶν βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1.—**ἔς ἐπικαμπὴν** εἰς σχῆμα γωνίας (πρὸς προφύλαξιν τῶν πλαγίων καὶ ἀποφυγὴν ὑπερφαλαγγήσεως).—**τὸ κατὰ γνώτου** τὸ εὐρισκόμενον ὕψισθεν αὐτῶν.—**αὐτῷ=αὐτοῦ**.—**διέχουσα** κεχωρισμένη.—**προετάχθησαν τῶν πεζῶν** ἐτάχθησαν πλησίον τῶν πεζῶν.—**ἐπιτάσσομαι** τάσσομαι τελευταίως: **πᾶσιν ἐπετάχθησαν** ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον μέρος (τῆς ἀριστερᾶς παρατάξεως).

3 - 4. ταύτη ἐνταῦθα (εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα).—**δύο ἴλας τῶν ἐταίρων**, βλ. εἰσαγ. σελ. 11.—**Ἀνθεμουσίαν**, ἐκ τοῦ Ἀνθεμουῦντος, πόλεως τῆς Μακεδονίας, βορ. τῆς Ὀλύμπου (τὰ τάγματα τοῦ ἰππικοῦ ὠνομάζοντο ἢ ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ των ἢ ἀπὸ τὸ ὄνομα τῶν πόλεων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐστρατολογούντο).—**Λευγαίαν** ἄδηλον πόθεν ὠνομάσθη.—**ἔστιν οὖς=τινάς**.—**παράγω**, ἐδῶ=ὀδηγῶ.—**ἐπεὶ**, αἰτιολ.—**ἐκδρομῆς**. . . **γενομένης**, ἢ σειρά: **γενομένης** (χρον. μτχ.) **ἐκδρομῆς ἐπ' αὐτοῦς τῶν Ἀγριάνων** καὶ ὀλίγων τῶν τοξοτῶν

κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου.—ἐκδρομή ἐπιδρομή.—ἀναστέλλομαι ἀποκρούομαι.—ἡ ὑπώρεια οἱ πρόποδες τοῦ ὄρους.—τὸ ἄκρον ἢ κορυφή.—ἔγνω. . . δυνατόν ὄν χρήσασθαι ἐσκέφθη ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιοῖσθαι.—τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους) τεταγμένους (δηλ. τοὺς Ἀγριαῖνας, τοὺς τοξότας κτλ.).—ἀναπλήρωσις ἀνάπτυξις, ἐπέκτασις.—ἐκείνοις δὲ κατ' ἐκείνων δὲ (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους).—ἐπιτάσσω ἀντιτάσσω.—ἰπέας τριακοσίους, δηλ. τὰς δύο Ἴλας τῶν ἐταίρων.

Κεφάλαιον 10.

1 - 2. προάγω ὁδηγῶ πρὸς τὰ ἐμπρός.—σχολαῖος βραδύς.—πρόσδος πορεία.—ἀντεπάγω ὁδηγῶ ἐναντίον τοῦ ἀντιπάλου.—ἔστι δὲ ὅπου εἰς μερικὰ δὲ μέρη.—καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς = καὶ χάρακι παρατεταμένῳ ὠχυρωμένοι αἱ ὁποῖαι ἦσαν ὠχυρωμένοι δι' ἐκτεταμένου χαρακώματος.—ἵνα ὅπου.—εὐεφοδῶτερος μᾶλλον εὐπρόσβλητος.—ταύτη=οὕτω.—τῇ γνώμῃ δεδολωμένος ὅτι εἶχε χάσει τὸ θάρρος του.—ὁμοῦ. . . ἦν ἐπλησίαζον.—παριππεύω τρέχω ἔφιππος.—Ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ μετὰ τῆς πρεπούσης διακρίσεως.—ἀνακαλῶ φωνάζω.—ἀξίωσις ἀξίωμα.

[Πῶς ἐνθαρρύνει ὁ Ἀλέξανδρος τὸν στρατὸν τοῦ ὀλίγας στιγμῆς πρὸ τῆς μάχης; Πῶς ἐκδηλοῦται καὶ πῶς χαρακτηρίζεται ἡ ἀνυπομονησία τοῦ στρατοῦ του;]

3. τὰ μὲν πρῶτα κατὰ πρῶτον μὲν.—ἐν ἀπόπτῳ ἔχω βλέπω ἀπὸ μακρᾶν.—ξύντονος ἐπίμονος, ἐδῶ=ταχύς.—κυμαίνω ἀποσπῶμαι ὡς κύμα, ἐξέρχομαι τῆς γραμμῆς.—ἐντὸς βέλους ἐντὸς βολῆς βέλους (ἕως ἐκεῖ ὅπου φθάνει τὸ βέλος).—ὡς ἐκπλήξαι ἵνα τρομάξουν.—καὶ τοῦ . . . ὀλίγα . . . βλάπτεσθαι καὶ ἵνα πάθουν ὀλίγας βλάβας.

4 - 5. εἰκάζω ὑποθέτω, προβλέπω.—ὡς ἐν χερσὶν ἢ μάχῃ ἐγένετο μόνις ἤρχισεν ἢ συμπλοκή.—ταύτη ἐναυῦθα.—ἦ διέσχε ὅπου διεχωρίσθη.—παρραραγεῖσα τοῦ παρραρήγνυμαι διασπῶμαι, ὑφίσταμαι ῥῆγμα.—ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐλθὼν εἰς συμπλοκήν.—ἄπτομαι τοῦ ἔργου μετέχω τῆς μάχης.—τὸ μέτωπον τῆς

φάλαγγος. . . ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι νὰ διατηρήσουν εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος.—ταύτη εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον (ἀπόδοσις εἰς τὸ ἦ διέσχε).—οἱ Ἕλληνες, δηλ. οἱ μισθοφόροι τοῦ Δαρείου.—ἦ ὅπου.

6 - 7. ἔργον μάχη.—καρτερός πεισματώδης.—τῶν μὲν (μισθοφόρων). . . ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας κτλ., τὸ ἀπαρέμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα, ἐκ τῆς παραλειπομένης μτχ. πειρωμένων (ἡ ὁποία νοεῖται ἐκ τοῦ ἔργον. . . ἦν).—ἀνασφύζομαι ἀνακτῶ.—τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν διὰ τοὺς φεύγοντας ἤδη ἐκ τῶν ἰδικῶν των.—φαινομένη εὐπραγία φανερά ἐπιτυχία.—λείπομαι ὑπολείπομαι.—διαβοῶμαι φημίζομαι.—καί τι φιλοτιμίας (γεν. διαίρ.)=καὶ κάποια φιλόδοξος ἀμιλλα.—οὐκ ἡμελημένος ἐπιφανής.

Κεφάλαιον 11.

1. αἱ... τάξεις, ὀρῶντες ἀντὶ ὀρῶσαι (κατὰ τὸ νοούμενον).—τετραμμένους ὅτι εἶχον τραπῆ εἰς φυγὴν.—κατὰ σφῶς ἀπέναντί των.—καὶ (ἐπὶ) τὸ πονούμενον σφῶν καὶ πρὸς τοὺς ἰδικούς των, οἱ ὅποιοι ἐπιέζοντο (ὑπὸ τῶν μισθοφόρων τοῦ Δαρείου).—ἐπικάμπω ἐπὶ τινὰ στρέφομαι πρὸς κάποιον.—ἀπέωσαντο αὐτούς, δηλ. τοὺς μισθοφόρους.—παρερρωγός, τοῦ παρρρήγνυμαι, βλ. ἀνωτέρω κεφ. 10, § 4.—κατὰ τὸ παρερρωγός, εἰς τὸ μέρος, τὸ ὅποιον εἶχεν ὑποστῆ ῥῆγμα.—κόπτω κτυπῶ.

2 - 3. ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ (Πινάρου).—ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς τῆς μάχης.—εὐρώστως πάσῃ δυνάμει.—ἀπορραγῆναι τοῦ ἀπορρήγνυμαι ἀποσπῶμαι.—ἐκ πάντων γενική.—ἀμβάτης ἀναβάτης.—πεφοβημένως ἐν πανικῷ.

4 - 5. ἐφοβήθη φοβηθὲν ἐτράπη εἰς φυγὴν.—ταύτη εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν.—ἀπορρήγνυμαι, βλ. ἀνωτέρω § 2.—ἔστε ἐφ' ὅσον.—δυσχωρία ἀνωμαλία τοῦ ἐδάφους.—ἐνέκυρσεν, τοῦ ποιητ. ῥ. ἐγκυρῶ=ἐντυγχάνω συναντῶ.—κάνδυσ μανδύας (περσικός).—ὁ δὲ ἐπίσης δέ.

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρεῖος ἐκ τῆς πράξεώς του ταύτης; Ἐκθέσατε ἐν ἀναπτύξει, ὅπως φαντάζεσθε, ὄλας τὰς λεπτομερείας τῶν κινήσεων του ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς φυγῆς μέχρι τῆς ἐπιβρασείας του ἐπὶ τοῦ ἵππου].

6 - 7. οὐ διὰ μακροῦ (ἐνν. χρόνου) = μετ' ὀλίγον. — ἀφείλετο αὐτὸν τὸ. . . ἀλῶναι ἀπήλλαξεν αὐτὸν τοῦ κινδύνου νὰ συλληφθῆ (ἀλῶναι ἀπαρέμφ. ἀορ. τοῦ ἀλίσκομαι). — φάος (ποιητ. ἀσυναίρ. τύπος) = φῶς. — συσκοτάζει ἀρχίζει νὰ σκοτεινιάζῃ. — ἐς τὸ ἔμπαλιν πρὸς τὰ ὀπίσω. — ἀποτρέπομαι στρέφομαι. — καὶ γὰρ καὶ διότι ἀκόμη καὶ — βραδυτέρα ἐγεγόνει εἶχεν ἐπιβραδυθῆ. — ἐς τὸ διώκειν, ἐνν. τὸν Δαρεῖον.

[Ποῖα αἷτια συνέτειναν, ὥστε ὁ Δαρεῖος νὰ διαφύγῃ τὴν σύλληψιν; Παρακολουθήσατε τὴν δίωξίν του ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὴν ἀγωνίαν του, τὴν διαφυγὴν του· ἐπίσης τὴν προσπάθειαν τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ τὸν συλλάβῃ, τὴν εὐρεσιν τῶν ἐγκαταλειφθέντων εἰδῶν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὸ στρατόπεδον].

8 - 10. ἐντιμος εὐγενής. — τὸ ἄλλο πλῆθος, αἷτ. τοῦ κατὰ τι κατ' ἐννοίαν = ἐκ τοῦ ἄλλου πλῆθους, — μάλιστα περίπου. — Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, βλ. προοίμιον § 1 - 3. — ξυνεπισπόμενος τοῦ ξυνεφέπομαι (τινι) παρὰ κολουθῶ κάποιον. — ὡς ἐγένοντο ὅτε ἐφθασαν. — ἐν τῇ διώξει κατὰ τὴν καταδίωξιν. — ἐάλω, ἐάλωσαν τοῦ ἀλίσκομαι, ἐπὶ πόλεων = κυριεύομαι· ἐπὶ προσώπων = αἰχμαλωτίζομαι. — νῆπιος, μικρὸς (ἦτο ἐξαιτής). — ὁμότιμοι εὐγενεῖς, μεγιστᾶνες. — ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ καὶ πρὸς τούτοις τὰ οἰκιακὰ σκευῆ των. — Δαμασκός, πόλις τῆς Συρίας πλησίον τῶν ὀρίων τῆς Παλαιστίνης (βλ. γεωγρ. χάρτην). — ἐς πολυτελεῆ δίαιταν πρὸς μεγαλοπρεπῆ τρόπον ζωῆς. — καὶ (= καίπερ) στρατευομένῳ ἂν καὶ εὐρίσκειται εἰς ἐκστρατείαν. — πεπόμφει = ἐπεπόμφει. — ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίους Νικοκράτους ἦτοι τὸ 333 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα χρονολογοῦνται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῶν Ἀθηναίων, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο λέγεται ἐπώνυμος). — μηνὸς Μαιμακτηριῶνος, ἦτοι τὸν πέμπτον ἀττικὸν μῆνα (15 Νοεμβρίου - 15 Δεκεμβρίου).

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρεῖος, ὁ ὁποῖος ἔφυγεν ἀφήνων πλὴν τῶν ἄλλων καὶ τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀντιπάλου του;]

Κεφάλαιον 12.

1 - 2. ὁ δέ. . ἐπῆλθεν ἐν τούτοις ἐπεσεκέφθη.—λόγῳ ἐπικοσμῶ ἐγκωμιάζω διὰ λόγου.—ᾧσοις ἐκείνους, τῶν ὁποίων,—συγγιγνώσκω=σύνοιδα ἔχω ἄμεσον γνῶσιν.—ξυμφωνούμενον ὁμοφώνως ἐπιβεβαιούμενον.—χρημάτων ἐπιδόσει διὰ χρηματικῆς ἀμοιβῆς.—Σολεύς, ὁ κάτοικος τῶν Σόλων οἱ Σόλοι ἦσαν ἀρχαία πόλις τῆς Κιλικίας.—ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν ὅσα ἀκόμη δὲν εἶχον πληρωθῆ.—ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων χρημάτων ἐκ τοῦ ἐπιβληθέντος εἰς αὐτοὺς χρηματ. προστίμου.—ἀνῆκεν ἐχάρισε.

3 - 4. ὁ δὲ πρὸς τούτοις δὲ οὗτος.—ἐπανῆκεν, ἐνν. εἰς τὸ στρατόπεδον.—παρέρχομαι εἰσέρχομαι.—ἐξηρημένη ἦν αὐτῷ εἶχε δοθῆ εἰς αὐτὸν ὡς ἐξαίρετον δῶρον.—πυθέσθαι, τοῦ πυνθάνομαι ἐρωτῶ (τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ λέγουσι).—αἵτινες (=τίνες) γυναῖκες, ἐνν. εἰσίν.—ἄνθ' ὅτου ἔνεκα τίνος.—καὶ τινα ἐξαγγεῖλαι καὶ (λέγουσιν) ὅτι κάποιος ἀπεκρίθη.—κάνδυς μανδύας (βλ. κεφ. 11, § 5).—ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι νομίζουσαι ὅτι ἔχει φονευθῆ.—ἀνοιμῶζω θρηγῶ μεγαλοφώνως.

5. ἐντέλλομαι παραγγέλλω.—φράζω λέγω.—θεραπεία βασιλικὴ βασιλικὴ ὑπηρεσία, ἀκολουθία.—καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ τὰς ἄλλας βασιλικὰς τιμὰς.—ξυγχωρῶ παραχωρῶ.—οὐδὲ γενέσθαι οἱ (=αὐτῷ) τὸν πόλεμον ὅτι ὁ πόλεμος δὲν ἔγινεν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἐπολέμησε.—κατ' ἐχθραν ἔνεκα (προσωπικῆς) ἐχθρας.—ἀρχὴ κυριαρχία.—διαπεπολέμηται ἐννόμως ἔχει διεξαχθῆ ὁ πόλεμος νομίμως.—Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος, βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον, § 1 - 3, σελ. 75.

6 - 8. λόγος ἔχει λέγεται.—ἐλθεῖν εἴσω=εἰσελθεῖν (εἰς τὴν σκηπὴν, ὅπου ἡ οἰκογένεια τοῦ Δαρεῖου).—ξὺν Ἡφαιστίωνι, περὶ αὐτοῦ βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 12, § 1.—ἀμφιγνοῶ ἀμφιβάλλω.—ᾧστις (=τις) αὐτοῖν (δυσκ.) ἐκ τῶν δύο τούτων.—ἐστάλθαι, τοῦ στέλλομαι στολίζομαι.—μείζων ὑψηλότερος.—καταιδουῖμαί τινα κατεν-

τροπιάζομαι διὰ κάτι.—**διαμαρτία** λάθος.—**καὶ γὰρ καὶ** διότι ἐπίσης καί.—**καὶ ἐκείνον εἶναι Ἄλεξανδρον** ποῖον τὸ νόημα τῶν λόγων τούτων τοῦ Ἄλεξάνδρου διὰ τὸν πεφλημένον του Ἡφαιστίωνα;—**πάντη** κατὰ πάντα, ὀλωσδιόλου.—**ἀναγράφω** ἐκθέτω, ἀναφέρω.—**κατοίκτισις** οἶκος.—**πιθανὸς πιστευτός**.—**πιθανὸς δοκεῖ** (προσωπ. σύντ. ἀντὶ ἀπροσ.)=φαίνεται πιστευτόν.—**ὡς ἂν πράξας καὶ εἰπὼν** ὅτι ἠδύνατο νὰ πράξῃ καὶ νὰ εἴπῃ.—**καὶ ἐπὶ τῷδε** καὶ διὰ τοῦτο ἀκόμη (διατὶ ἐπαινεῖ τὸν Ἄλεξανδρον καὶ διὰ τοῦτο;).

(*Πῶς χαρακτηρίζεται ἡ διαταγὴ τοῦ Ἄλεξάνδρου ἔναντι τῆς οἰκογενείας τοῦ Δαρείου; Τί θὰ ἔκαμινεν ὁ Δαρεῖος, ἐὰν ἦτο εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἄλεξάνδρου;*)

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐν Μαράθῳ, μεγάλη καὶ πλουσία πόλις τῆς Φοινίκης (βλ. γεωγρ. χάρτην). **ἀπὸ γλώσσης** προφορικῶς.—**πρὸς Ἀρταξέρξην**, τὸν ἐπονομαζόμενον Ὡχον, βασιλέα τῶν Περσῶν ἀπὸ τοῦ 362—339 π.Χ., τὸν ὁποῖον δολοφονηθέντα ὑπὸ τινος Αἰγυπτίου αὐλικοῦ Βαγῶου διεδέχθη ὁ νεαρὸς υἱὸς του Ἄρσης καὶ τοῦτον ὅμως ὑπὸ τοῦ Βαγῶου δολοφονηθέντα διεδέχθη ὁ Δαρεῖος (ὁ ἐπονομαζόμενος Κομμυδιανός).—**Φίλιππος ἀδικίας**. . . ἤρξε, διότι τὸ 336 π.Χ. ἀπέστειλε τὸν Ἀτταλον καὶ τὸν Παρμενίωνα εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἐλληνικῶν πόλεων ἀπὸ τοῦς Πέρσας.—**οὐδὲν ἄχαρι** κανὲν δυσάρεστον.—**ἐξ οὗ δέ** (ἐνν. χρόνου) ἀφ' ὅτου δέ.—**βεβαίως** διαπίστωσις.—**ἀμύνω** ἀποκρούω (τὴν ἐπίθεσιν).—**ἀνασώζω** διασώζω.—**θεῶν τῶ**=**θεῶν τινι** εἰς κάποιον ἐκ τῶν θεῶν.—**ὑπὲρ τούτων** περὶ τούτων.—**τὰ πιστὰ αἰ** ἐπίσημοι (ἔνορκοι) διαβεβαιώσεις.—**ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου** ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀλεξάνδρου.

4 - 6. ἀντιγράφω ἀπαντῶ ἐγγράφως (δι' ἐπιστολῆς).—**οὐδὲν προηδικημένοι** χωρὶς προηγουμένως νὰ ἔχουν ἀδικηθῆ.—**ὑπαρξάντων**, ἐνν. τῆς ἔχθρας ὑπάρχω κάμνω ἀρχήν.—**Περινήθιοις**, οὗτοι ἦσαν κάτοικοι τῆς Περινήθου, πόλεως τῆς Θράκης εἰς Προποντίδα· τὴν πόλιν ταύτην πολιορκηθεῖσαν τὸ 341 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἐβοήθησαν οἱ Πέρσαι.—**Ὡχος**, ὁ Ἀρταξέρξης· βλ. § 2.—**ὁμείψιν** συνετά-

Ξατε σεῖς ὠργανώσατε τὴν δολοφονίαν τοῦ Φιλίππου (γενομένην τὸ 336 π.Χ. ἐν Αἰγαῖς ὑπὸ τινος τῶν σωματοφυλάκων τοῦ ὀνόματι Παυσανίου) ὁ Ἀλέξανδρος θεωρεῖ ὡς ὀργανωθεῖσαν ὑπὸ τῶν Περσῶν).—**κομπάζω** διακηρύττω καυχώμενος.—**Βαγώας**: ὁ Αἰγύπτιος αὐλικός, ὁ ὁποῖος ἐδολοφόνησε τὸν Ἀρταξέρξην τὸν Ὀχον, ἔπειτα δὲ τὸν Ἀρσην καὶ ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον τὸν φίλον τοῦ Δαρεῖον (βλ. § 2).—**οὐκ ἐπιτήδεια** ἐχθρικά.

7-9. τῶν θεῶν μοι δόντων κατὰ θεῖαν παραχώρησιν.—**ἦκε**, προστ. τοῦ ἦκω.—**ἄχαρι**, βλ. § 2.—**τὰ πιστά**, βλ. § 3.—**ἐξ ἴσου** ὡς ἴσος πρὸς ἴσον.—**ἐπιστέλλω** στέλλω ἐπιστολήν, γράφω.—**εἶ του** (=τινος) **δέη** ἐὰν χρειάζεται τιποτε.—**οὐ** ὅπου.

Κεφάλαιον 25.

1. **ξυνέχομαι** ἐν τινι ἀπασχολοῦμαι εἰς κάτι.—**ἀπαγγέλλω** ἀνακοινῶν. **τάλαντον**, ὄχι νόμισμα, ἀλλὰ ποσὸν χρημάτων ἴσον πρὸς 6000 ἀττικὰς δραχμάς.—**ἄγομαι γυναῖκα** νυμφεύομαι.

2. **ξύλλογος** συνέλευσις.—ὅτι αὐτὸς ἂν κτλ., ἡ σειρά: ὅτι αὐτὸς Ἀλέξανδρος ὦν ἠγάπησεν ἂν μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν καταλύσας τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις.—**ἐπὶ τούτοις** μὲ τοὺς ὄρους τούτους.—**ἀγαπῶ** μένω εὐχαριστημένος.—**καταλύω** τελειῶν.—**τὸ πρόσω** περαιτέρω, εἰς τὸ ἐξῆς.

3. **εὐρέσθαι** λαβεῖν.—**τι . . . φιλάνθρωπον** κάποιον ἀπόδειξιν τῆς φιλανθρωπίας τοῦ (τῆς καλωσύνης τοῦ).—**ξύμβασις** συμφωνία.—**ἀπογιγνώσκω τι** ἀπελπίζομενος ἀφήνω κάτι, ἐγκαταλείπω.

(Πῶς ἐκ τῶν ἀνωτέρω χαρακτηρίζονται ὁ Δαρεῖος, ὁ Παρμενίων καὶ ὁ Ἀλέξανδρος;)

BIBLION TRITON

Κεφάλαιον 1.

1 - 2. στέλλομαι ἐπὶ τινα πορεύομαι ἐναντίον κάποιου.—**Ἰναπερ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου.—**τὸ πρῶτον ὠρμήθη** (ἐνν. στέλλεσθαι) ἀρχικῶς διενεήθη νὰ πορευθῇ.—**Γάζα**, πόλις τῆς Παλαιστίνης ὄχυρά, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κυριεύσει διὰ πολιορκίας.—**ἐς Πηλούσιον**, αὕτη ἦτο ὄχυρά πόλις εἰς τὸ Β.Δ. ἄκρον τοῦ Νείλου· λόγῳ τῆς θέσεώς της ἡ πόλις ἐθεωρεῖτο ἡ κλεῖς τῆς Αἰγύπτου.—**ὁ ναυτικὸς στόλος** (ἐλληνικὸς καὶ συμμαχικὸς) ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἡφαιστίωνος ὀρμηθεὶς ἐκ Φοινίκης ἔπλεε κατευθυνόμενος ὀλόκληρος πρὸς τὴν Αἴγυπτον.—**ὀρμέω - ὦ ἀγκυροβολῶ**.—**πεπυσμένος**, τοῦ **πυνθάνομαι** (μὲ κτγρμ. μτχ. ἢ μὲ εἰδ. πρότ.) πληροφοροῦμαι.—**ἐχόμενα** ἐκ τοῦ **πεπυσμένος**. — **δυνάμεως** στρατοῦ.

3 - 4. φυλακὴ φρουρά.—**ἀναπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν** πλέω ἀντιθέτως πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ (δηλ. ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου).—**ἔστ' ἐπὶ Μέμφιν** μέχρι τῆς Μέμφιδος· ἡ πόλις αὕτη ἦτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου πλησίον τῆς Δ. ὄχθης τοῦ Νείλου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ πρώτου Φαραὼ Μηνός.—**Ἡλιούπολις** ἀρχαία πόλις τῆς Κάτω Αἰγύπτου μεταξύ τοῦ Νείλου καὶ τῶν Ἀραβικῶν ὀρέων· ἦτο πόλις ἱερατικὴ ἔχουσα περίφημον ναὸν τοῦ θεοῦ Ῥᾶ (Ἡλίου).—**ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων** δι' ἐκουσίας παραδόσεως τῶν κατοίκων.—**τῷ Ἄπιδι**, ὁ Ἄπις ἦτο ἱερὸς ταῦρος λατρευόμενος ὡς θεὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἰδιαίτερος εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου ὑπῆρχε ναὸς αὐτοῦ (Ἄπιδιον)· εἰκονίζετο φέρων μεταξύ τῶν κεράτων του ἡλιακὸν δίσκον.—**οἱ ἀμφὶ ταῦτα** οἱ ἀσχολούμενοι εἰς αὐτὰ (δηλ. εἰς τὰ διάφορα εἶδη τοῦ γυμνικοῦ καὶ μουσικοῦ ἀγῶνος).—**δοκιμῶνται** ἱκανῶνται.—**καταπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν** πλέω κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ (ἐκ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκβολὰς).

5. ἐς **Κάνωβον** οὗτος ἦτο ἀρχαία πόλις τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ δυτικωτάτου στομίου τοῦ Νείλου, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε περίφημον Ἀσκληπιεῖον ἀφιερωμένον εἰς τὸν θεὸν Σάραπιν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**Μαρία** λίμνη ἢ **Μαρεῶτις** εἰς τὴν κάτω Αἴγυπτον παρὰ τὴν Ἀλε-

ζάνδρειαν.—τὰ σημεῖα τῆ πόλει ἔθηκε διέγραψε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως· (τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου ἀνέλαβεν ὁ περίφημος ἀρχιτέκτων Δεινοκράτης).—ἵνα ὅπου.—δείμασθαι, τοῦ (σπανίου κατ' ἐνεστ.) δέμω κτίζω (οἶκο-δόμος.—ὄσα πόσα.—ῶντινων τίνων.—) ἴσις, μεγάλη θεὰ Αἴγυπτία ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν Δήμητρα τῶν Ἑλλήνων.—καὶ τὸ τεῖχος ἦ περιβεβλησθαι (ἐνν. ἔδει) καὶ τοῦ ἔπρεπε νὰ κτισθῇ τὸ περὶ τὴν πόλιν τεῖχος.

(Διατὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐξέλεξε τὴν θέσιν ταύτην, ἵνα κτίσῃ τὴν Ἀλεξάνδρειαν;)

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος. ὁ Ἑκατομβαιῶν εἶναι ὁ πρῶτος μὴν τοῦ ἀττικοῦ ἔτους (16 Ἰουλίου — 13 Αὐγούστου)· κατὰ τοῦτον ἐτελοῦντο ἑορταὶ καὶ ἐθυσιάζοντο ἑκατόμβαι, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά του.— ἐπ' ἄρχοντος Ἀριστοφάνους, ἦτοι ἐν ἔτει 331 π.Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1. § 1).—καὶ καταλαμβάνει. . . τὸν πόρον καὶ εὐρίσκει τὸν ποταμὸν ἐζευγμένον μὲ δύο γεφύρας ἐκ πλοίων.—καὶ γὰρ καὶ πράγματι.—φυλακὴ φρουρά.—ἐπετέτραπτο εἶχεν ἀνατεθῆ.—τέως ἕως τότε.—δειμαίνω φοβοῦμαι.—ἵνα ἀνεπαύετο ἐκεῖ ὅπου (ἢ γέφυρα) ἐτελείωνε.—προσάγω πλησιάζω.

3 - 5. ἔνθεν=ἐντεῦθεν τῆς Μεσοποταμίας, μεταξύ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος· ἐκτείνεται πρὸς Ν. μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Β. μέχρι τῶν Ἀρμενικῶν ὀρέων (βλ. γεωγρ. χάρτην).—Βαβυλών, ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας.—τὴν ἐτέραν (ὁδὸν) ἰόντι. . . τῷ στρατῷ εἰς τὸν στρατόν, ἐὰν ἐπορεύετο τὴν ἄλλην ὁδὸν· ἐννοεῖ τὴν μεγάλην βορείαν ὁδὸν, ἢ ὁποία ἔχει τὸν ποταμὸν ἐξ ἀριστερῶν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—εὐπορώτερα εὐκολώτερα.—τὰ ξύμπαντα ἄλλα τὰ ἀναγκαζοῦντα διὰ τὴν συντήρησίν του.—χιλὸς χόρτον.—ἀλόντες συλληφέντες αἰχμάλωτοι (τοῦ ἀλίσκομαι. ἐπὶ πόλεων=κυριεύομαι· ἐπὶ προσώπων=αἰχμαλωτίζομαι).—ἀποσκεδάννυμαι διασκορπίζομαι.—ἐπὶ τοῦ Τίγρητος, οὗτος πηγάζει ἐκ τοῦ Ταύρου, μετὰ ῥοῦν δὲ 1870 χλμ. συνενοῦται μετὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.—ἐγνωκῶς ἀποφασισμένος,—εἵργω ἐμποδίζω.—ἀπολελοίπει — ἀπελελοίπει.— δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ ἕνεκα τοῦ ὀρητικοῦ ῥέματός.—οὐδενὸς δ' εἵργοντος ἄλλ' ἄνευ ἐμποδίων.

6 - 7. τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο συνέβη σχεδὸν ὀλιγὴ ἐκλειψις τῆς σελήνης (κατὰ τὴν νύκτα τῆς 20 πρὸς τὴν 21 Σεπτ. 331 π.Χ.).—**δτων (= ὠντινων) τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει** ἐκ τῶν ὁποίων, καθὼς λέγεται, προέρχεται τὸ φαινόμενον τοῦτο· (ὀρθῶς οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς τὴν κίνησιν τῆς σελήνης, τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς· ἄλλ' ὁ Ἀρριανὸς παρουσιάζει τὸ πρᾶγμα ὡς κάτι λεγόμενον καὶ ὄχι ὡς ὅλως βέβαιον.)—**Ἀρίστανδρος,** μάντις ἐκ Τελμισσοῦ τῆς Λυκίας, παρακολουθῶν τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἐκστρατείαν του.—**πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου** πρὸς ὄφελος τῶν Μακεδόνων καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου.—**ἐκ τῶν ἱερῶν** (οὐδ.) ἐκ τῶν θυσιῶν.—**ἄρας** (τοῦ ρ. αἴρω), ἐν τὸν στρατὸν ἐκκινήσας.—**τὰ Γορδυηνῶν ὄρη,** τὰ παρὰ Ξενοφῶντι Καρδοῦχεια ὄρη, παρὰ τὴν Ἀρμενίαν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**εἰκάζω** ὑπολογίζω.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. ὁμοῦ ἐγίγνετο ἐπλησίαζον.—**τὸ στρατόπεδον** ὁ στρατός.—**ῶφθη,** παθ. ἄρ. τοῦ ὀρῶμαι.—**οἱ μηλοφόροι,** σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως, οἱ ὅποιοι εἰς τὸ κάτω ἄκρον τῶν δοράτων ἀντὶ τῆς σιδηρᾶς αἰχμῆς (σαυρωτῆρος) εἶχον χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ μῆλα (δηλ. κομβία).—**Ἰνδοί,** οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ἀσίας, πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.—**Ἀλβανοί,** λαὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης, εἰς τὰ Α. τοῦ Καυκάσου.—**Κᾶρες,** οἱ κάτοικοι τῆς Καρίας, ἡ ὁποία ἐκτείνεται κατὰ τὴν ΝΔ ἄκραν τῆς Μ. Ἀσίας.—**οἱ ἀνάσπαστοι,** οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ ὑποτεταγμένοι λαοί, οἱ ὅποιοι μετεφέροντο ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐκ τῆς πατρίδος των εἰς ἄλλας χώρας.—**Μάρδοι,** λαὸς νομαδικὸς παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν· οὗτοι ἐφημίζοντο ὡς δεινοὶ τοξόται.—**κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον** ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου.—**ἤγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξ.** μᾶλλον ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε τὴν δεξιάν αὐτοῦ πτέρυγα νὰ προχωρῇ (λοξῶς) πρὸς τὰ δεξιὰ μᾶλλον (διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώμαλον ἔδαφος, ὅπου δὲν θὰ ἠδύνατο ὁ στρατός τοῦ Δαρείου νὰ χρησιμοποιήσῃ δρεπανηφόρα ἄρματα).—**ἀντιπαρῆγον** ἐπεχείρουν ἀντίθετον κίνησιν (δηλ. πρὸς τ' ἀριστερά).—**ὑπερφαλαγοῦντες,** ἐνν. τὸν ἐχθρόν.—**ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ** ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτῶν πτέρυγι.—**Σκύθαι,** ἀρχαῖος βαρβαρικὸς λαὸς οἰκῶν τὴν Σκυθίαν, χώραν ταυτιζομένην σχεδὸν πρὸς τὴν σημερινὴν Ῥωσίαν, καὶ ἀνήκων εἰς τὴν Ἰρανικὴν

φυλήν οὔτοι ἔζων κατὰ τὸ πλεῖστον νομαδικὸν βίον.—**παριππεύω** ἐφορμῶ μετὰ καλπασμοῦ.—**ἄπτομαι** πλησιάζω.—**ἄγομαι ἐπὶ δόρυ** κινουῖμαι πρὸς τὰ δεξιὰ (ἀντίθ. **ἄγω ἐπὶ ἀσπίδα** κινουῖμαι πρὸς τὰ ἀριστερά).—**ἔξαλλάσσω** ἀντιπαρέρχομαι, προσπερνῶ.—πρὸς τῶν **Περσῶν** ὑπὸ τῶν Περσῶν.—**ῥοδοποιημένος** ἐξωμαλισμένος (διότι οἱ Πέρσαι πρὸ τῆς μάχης εἶχον ἐξομαλίσει τὸν χῶρον, ἵνα καταστῇ κατάλληλος διὰ τὴν κίνησιν τοῦ ἵππικου).—**ἄχρειος** ἀχρηστος.—**περιππεύω** τρέχων μετὰ καλπασμοῦ, προσβάλλω.—**ἦ Ἀλέξανδρος ἦγεν** ὅπου διώκει ὁ Ἀλέξανδρος.—**τοῦ μηκέτι προσωτέρω** αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρασ ἵνα μὴ δύνανται πλέον αὐτοὶ (οἱ ἐν τῷ δεξιῷ) νὰ ἐξάγουν τὸ κέρασ περαιτέρω· δηλ. διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν περαιτέρω προέλασιν τοῦ δεξιῦ κέρατος τῶν πολεμίων.

3 - 4. ἐμβάλλειν κελεύει κτλ., ἡ σειρά: κελεύει τοὺς μισθοφόρους ἱππέας, ὧν **Μενίδας** ἠγεῖτο, ἐμβάλλειν ἐς αὐτοὺς (δηλ. τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου).—**ἐμβάλλω** ἐφορμῶ.—**Βάκτριοι**, κάτοικοι τῆς Βακτριανῆς ἢ Βακτρίας ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ Δ. τοῦ Καυκάσου (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**Παίονες**, οἱ κάτοικοι τῆς Παιονίας, (χώρας τῆς Β. Μακεδονίας μεταξὺ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος).—**ἐγκλίνω** ἀρχίζω νὰ ὑποχωρῶ.—**ἀναστρέφω** ἐπαναφέρω.—**τὴν ἵππομαχίαν ξυστῆναι ἐποίησαν** ἐνήργησαν νὰ συγκροτηθῇ ἡ ἵππομαχία (τοὺς ἠνάγκασαν νὰ συνάψουν ἵππομαχίαν).—**βιάζομαι** πιέζομαι.—**καὶ ὅτι** καὶ διότι.—**ἀκριβέστερον** ἀσφαλέστερον.—**ἐς ἀλκὴν πεφραγμένοι ἦσαν** ἦσαν ἐξωπλισμένοι πρὸς ἄμυναν (δηλ. ἔφερον θώρακα)· τὸ **πεφραγμένοι** τοῦ ῥ. **φράσσομαι**.—**καὶ ὡς καὶ οὕτως, παρ' ὅλα ταῦτα** (δηλ. ἂν καὶ ἐπιπτον περισσότεροι).—**βία** ὀρημητικῶς.

5 - 6. ἐφῆκαν, τοῦ ἐφίημι ἐξαπολύω.—**ταύτη** ὡς πρὸς τοῦτο.—**ψεύδομαι** ἀπατῶμαι.—**τὰ μὲν . . τὰ δὲ ἄλλα μὲν . . ἄλλα δὲ** (ἐνν. ἄρματα).—**προσφέρομαι** ἐπέρχομαι.—**κατηκόντισαν**, δηλ. τοὺς ἵππους τῶν δρεπαν. ἀρμάτων.—**Ἀγριᾶνες**, βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1.—**τῶν ῥυτῆρων ἀντιλαμβανόμενοι** πιάνοντες ἀπὸ τοὺς χαλινούς τῶν ἵππων.—**κατασπῶ** σύρω πρὸς τὰ κάτω.—**ἔστι δὲ ἅ τινὰ δέ**.—**διεκπίπτω** διέρχομαι.—**διέσχον**, ἐνν. οἱ Μακεδόνες· **διέχω** διαχωρίζομαι.—**ἵνα ὅπου**.—**ταύτη** ἔνεκα τούτου.—**αὐτά τε σῶα** δηλ. τὰ ἄρματα.—**οἷς ἐπηλάθη** (τοῦ ἐπελαύνομαι) ἀβλαβῶς καὶ χωρὶς νὰ

βλάψουν τούτους, κατά τῶν ὁποίων ταῦτα ἐπῆλθον.—τούτων, δηλ. τῶν ἀρμάτων.—κρατῶ τινος γίνομαι κύριός τινος, κυριεύω κάτι.

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐμβάλλω ἐφορμῶ.—τοῖς περιππεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιόν, βλ. κεφ. 13, § 2.—τέως ἐπὶ τινα χρόνον.—ἐπὶ κέρως εἰς μακρὰν σειρὰν (βλ. Βιβλ. Α΄, κεφ. 13, § 4).—τῶν δ' ἐκβοθησάντων κτλ., ἡ σειρὰ: τῶν δὲ ἰππέων (τοῦ Δαρείου) τῶν ἐκβοθησάντων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας τὸ δεξιόν (τοῦ Ἀλεξ.) παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ὅτι δὲ οἱ ἰππεῖς τοῦ Δαρείου οἱ σπεύσαντες εἰς βοήθειαν τῶν προσπαθούτων νὰ περικυκλώσουν τὸ δεξιόν κέρας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐσχημάτισαν χάσμα εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν βαρβάρων (διότι οἱ ἀποσταλέντες πρὸς βοήθειαν ἰππεῖς τοῦ Δαρείου ἄφησαν κενὴν τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν εἶχον εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας τῆς περσικῆς παρατάξεως).—ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον στραφεῖς πρὸς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.—ὡσπερ ἔμβολον ποιήσας σχηματίσας σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παράταξιν (πρβλ. Βιβλ. Α΄, κεφ. 15, § 7).—ἐν χερσὶν ἢ μάχῃ ἐγένετο ἔγινεν ἢ συμπλοκὴ, ἤρχισεν ἢ ἐκ τοῦ συστάδην μάχῃ.—εὐρώστως γενναίως.—ἔγκειμαι ἐπιτίθεμαι.—ὠθισμοῖς χρώμενοι = ὠθοῦντες (πρὸς διάσπασιν τῶν ἐχθρικῶν τάξεων).—ταῖς σαρίσαις πεφρικυῖα ἔχουσα τὰς λόγχας ἀνωρθωμένας (καὶ προκαλοῦσα φρίκην).—φοβερὸς πλήρης φόβου.—ἐπιστρέψας στραφεῖς.—ἐφοβήθησαν περίφοβοι ἐτρόπησαν εἰς φυγὴν.—καὶ οἱ περιππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι περιππευον τὸ (δεξιόν) κέρας (τοῦ Ἀλεξ.).

(Ἡ φυγὴ τοῦ Δαρείου ἐπαναλαμβάνεται ὅπως καὶ ἐν Ἰσσῶ· πρβλ. Βιβλ. Β΄, κεφ. 11, § 4: « Δαρείος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἐφρευγε ». Ἐπομένως ἢ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Δαρείου κρίσις ἐνισχύεται. Δηλαδή;).

4 - 6. ταύτη, ἐδῶ (δηλ. ποῦ;).—οἱ δ' ἀμφὶ Σιμμίαν, ἡ τάξις τοῦ Σιμμίου ἦτο ἡ προτελευταία τῆς ὅλης μακεδονικῆς φάλαγγος.—ἐφίστημι σταματῶ.—αὐτοῦ εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, ὅπου εὐρίσκοντο.—πονοῦμαι στενοχωροῦμαι.—ταύτη ἐνταῦθα.—παραρρήγνυμαι ὑφίσταμαι ρῆγμα.—κατὰ τὸ διέχον εἰς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.

διεκπαίω ἐπιπίπτω.—ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα ἐναντίον τῶν μεταγωγικῶν.— τὸ ἔργον ἢ μάχη.— καρτερός πεισματώδης.—πρόσκειμαι ἐπιτίθεμαι.—διακόπτω διασπῶ.— οἱ ἐπιτεταγμένοι τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ τεταγμένοι ὄπισθεν τῆς πρώτης γραμμῆς.—ὀξέως...μεταβαλόντες... τὴν τάξιν ταχέως στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω.— ἦπερ=ὥσπερ.—ξυνέχομαι ἀμφί τινι ἀσχολοῦμαι εἰς κάτι.— κατὰ κέρας ἐκ τῶν πλαγίων.

Κεφάλαιον 15.

1 - 2. ἀμφιβόλων γενομένων ἐπειδὴ εὐρέθησαν εἰς δυσχερῆ θέσιν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη (ἀφ' ἑνὸς ἕνεκα τῆς διασπάσεως τοῦ κέντρου ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ Περσῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς πίεσεως τοῦ ἀριστεροῦ των ὑπὸ τοῦ δεξιῦ τῶν Περσῶν).—τὰ πρῶτα κατ' ἀρχάς.—ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται εὐρίσκεται εἰς δύσκολον θέσιν, πιέζεται.— τὸ κατὰ σφᾶς τὸ πλησίον των κέρας.— τοῦ διώκειν ἔτι ἀπετράπετο ἔπαυσε τὴν περαιτέρω καταδίωξιν.— τοῖς τε Παρθυαίοις κτλ., ἐπέξήγησις τοῦ: τοῖς φεύγουσιν... ἰππεῦσι.— ἔστιν οἷς = τισί.—τοῦ παντὸς ἔργου ἐξ ὅλης τῆς μάχης.— ἐς βάθος (ἐνν. τεταγμένοι) εἰς βαθεῖαν παράταξιν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μεγαλύτερον βάθος ἢ πλάτος).—οἶα (= ἄτε), μὲ αἰτιολ. μτχ. δηλοῦ ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματικὴ: οἶα... τεταγμένοι ἐπειδὴ ἦσαν τεταγμένοι.— ἰληδὸν κατὰ ἕλας.— ἀναστρέφω (ἀμτβ.) στρέφομαι.—ἐξελιγμὸς περιστροφή, περιστροφικὴ κίνησις.—ἦπερ ἵππομαχίας δίκη (ἐνν. ἐστί) ὅπως εἶναι συνήθεια τῆς ἵππομαχίας: ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς τὴν ἵππομαχίαν.—διεκπαίω ἐπιπίπτων διαπερῶ.— τὸ καθ' αὐτὸν πᾶν ὅτι εὐρίσκειτο ἐνώπιόν του.—ἐπίγομαι σπεύδω.—οἶα (ἄτε) δὴ... ἀγωνιζομένους ἐπειδὴ φυσικὰ ἠγωνίζοντο.

3 - 4. ὅσοι διεξέπεσον ὅσοι διεσώθησαν διελθόντες (διὰ τῶν τάξεων τοῦ Ἀλεξάνδρου).— προσμειγνυμι συμπλέκομαι.— ἔστε ἐν ὄσῳ,— φάος (ποιητ. ἀσυναίρ.) φῶς, ἡμέρα,—τὸ καθ' αὐτούς τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν.—Λύκος, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος, τὸν ὁποῖον ὁ Ξενοφῶν ὀνομάζει Ζαπάταν.

5. ἔστ' ἐπὶ μέσας νύκτας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου.—καὶ τὴν

ἄλλην κατασκευὴν καὶ τὰ λοιπὰ (βασιλικά) σκεύη.—**τούς πάντας... σταδίους ἑξακοσίους** εἰς διάστημα ἐν συνόλῳ ἑξακοσίων σταδίων· (τὸ στάδιον, πληθ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι=μονὰς μήκους ἴσου πρὸς 184,87 γαλλ. μέτρα· τὸ στάδιον ὑποδιηρεῖτο εἰς 6 πλέθρα, ἕκαστον δὲ πλέθρον εἶχεν 100 πόδας).—**μάλιστα** περίπου.—**ἐλινύω** ἀναπαύομαι.—**αὔθις... αὔθις** τονίζεται ἢ ἐπανάληψις τῶν γενομένων ἐν Ἴσσοῦ (πρβλ. Βιβλ. Β΄. κεφ. 11, § 6).

6. μάλιστα περίπου (τὸ μάλιστα ἐπὶ ἀριθμῶν ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ προσέγγισιν· βλ. καὶ § 5).—**ἔς ἑκατόν**, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποθανόντων Μακεδόνων φαίνεται μικρὸς· ὁ ἱστορικὸς Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ζήσας κατὰ τὸ β΄ ἡμισυ τοῦ ἀ΄ π.Χ. αἰῶνος) ἀναβιβάζει τὸν ἀριθμὸν τούτων εἰς 500.—**τῆς ἑταιρικῆς Ἴππου** τοῦ ἱππικοῦ τῶν ἑταίρων (βλ. εἰσαγ.).—**τριάκοντα μυριάδες**, καὶ ἐδῶ ὁ ἀριθμὸς δὲν φαίνεται ἀκριβής· ὁ Διόδωρος γράφει ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πεσόντων Περσῶν ἀνῆρχετο εἰς 90.000.

7. ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίους Ἀριστοφάνους, δηλ. ἐν ἔτει 331 π.Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α΄, κεφ. 1, § 1).—**Πυανεσιῶν**, εἶναι ὁ τέταρτος ἀπτικὸς μῆν (15 Ὀκτωβρίου - 15 Νοεμβρίου).—**ξυνέβη ἡμαντεία** ἐξεπληρώθη ἡ προφητεία.—**ἐν ὧτῳ** (= ἐν ᾧ) = καθ' ὃν (μῆνα συνέβη ἡ ἐκλειψις τῆς σελήνης, πρβλ. κεφ. 7, § 6)

Κεφάλαιον 16.

1 - 2. ἐπὶ Μηδίας πρὸς τὴν χώραν τῆς Μηδίας (ἡ ὁποία κεῖται εἰς τὰ Ν.Δ. τῆς Κασπίας θαλάσσης).—**Βάκτριοι**, βλ. κεφ. 13, § 3.—**συγγενεῖς βασιλέως** οὕτως ἐκαλοῦντο εἰς τὴν περσικὴν αὐτὴν οἱ ἐπιφανεῖς Πέρσαι (οἱ συγγιγνόμενοι τῷ βασιλεῖ).—**μηλοφόροι**, βλ. κεφ. 13, § 1.—**προσγίγνομαι τι** συνενάομαι με κάποιον.—**ταύτη** ἕνεκα τούτου.—**ἑδόκει**, ὁ Δαρεῖος.—**Σοῦσα**, ἡ περιάνυμος πρωτεύουσα τῆς Σουσιανῆς χώρας, κειμένης πρὸς Ν. τῆς Μηδίας.—**Βαβυλῶν**, ἡ ὀνομαστὴ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας, πεδινῆς χώρας πρὸς Ν. τῆς Ἀσσυρίας (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**οὐ χαλεπὴ εὐκολοδιάβατος**.—**ἢ δ' ἐπὶ Μηδίας**, ἐνν. ὁδός.—**οὐκ εὐπορος δυσκολοδιάβατος**.

3 - 5. ψεύδομαι ἀπατῶμαι.—**ξὺν ἱερεῦσι**, οἱ Βαβυλώνιοι ἱε-

ρεῖς, οἱ λεγόμενοι Μάγοι καὶ Χαλδαῖοι, ἦσαν σοφοί, ἰδίως ἀστρολόγοι.—**ἡ ἄκρα** ἢ ἀκρόπολις.—**καθαιρῶ** κατακρημνίζω, καταστρέφω—**τοῦ Βῆλου τὸ ἱερόν**, τὸν ναὸν τοῦτον, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ἱερά τῶν Βαβυλωνίων, ὁ Ξέρξης εἶχε καταστρέψει μετὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστροφήν του· εἶχεν ὕψος 192 μ. με ἐπτὰ καθέτους σειρὰς πύργων καὶ ἐθεωρεῖτο ἐν ἐκ τῶν 7 θαυμάτων τοῦ κόσμου· ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὸν θεὸν Βῆλον, τὸν ὕψιστον θεὸν "Ἡλιον, κύριον τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ φωτὸς καὶ τῆς γῆς.—**Χαλδαίους**, οὕτω λέγονται εἰδικῶς οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἱερατικὴν τάξιν, οἱ Μάγοι, περὶ ὧν ἀνωτέρω (ἐνῶ ἀρχικῶς **Χαλδαῖοι** ἐλέγοντο ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Βαβυλονίας προερχόμενοι πιθανῶς ἐκ Κουρδιστάν καὶ ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Η' π.Χ. αἰῶνα.).

6 8. στέλλομαι (= στέλλω ἑμαυτὸν) πορεύομαι.—**παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεὺς** κομιστὴς ἐπιστολῆς τοῦ Φιλοξένου.—**ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμύρια**, 50.000 τάλαντα ἀργύρου, ἦτοι τριακόσια ἑκατομύρια ἀρχαίων ἀττικῶν δραχμῶν.—**ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἦλθεν ὅσα ὁ Ξέρξης ἔφερεν ἐπανελθὼν ἐξ Ἑλλάδος** (τὸ 478 π.Χ.).—**εἰκόνες ἀνδριάντες.**—**Ἄρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων**, οἱ τυραννοκτόνοι (οἱ φονεύσαντες τὸν Ἰππάρχον τὸ 514 π.Χ.). Οὗτοι βραδύτερον ἐθεωρήθησαν ὡς συντελεσταὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν Πεισιστρατιδῶν καὶ ἐτιμήθησαν ποικιλοτρόπως ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης. —**ὁ Κεραμεικὸς** ἐξετείνετο ἀπὸ τῶν προπόδων τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τῆς λεγομένης Ἀκαδημίας, ΝΑ τοῦ Κολωνοῦ, διεχωρίζετο δὲ ὑπὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως εἰς τὸν ἔξω (τῶν τειχῶν) Κεραμεικόν, ὅπου τὸ ἀρχαῖον νεκροταφεῖον, καὶ εἰς τὸν ἔσω Κεραμεικόν· ἐδῶ πρόκειται περὶ τοῦ ἔσω Κεραμεικοῦ, ὁ ὁποῖος περιείχετο μεταξὺ Ἀκροπόλεως, Πνυκὸς καὶ Ἀρείου Πάγου καὶ ἦτο λαμπρῶς κεκοσμημένος διὰ στοῶν, ναῶν καὶ ἀνδριάντων.—**ἡ ἀνιμεν ἐς πόλιν** ἐκεῖ ὅπου ἀναβαίνομεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν (: ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν Ἀκρόπολιν).—**καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρῶου** σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ Μητρῶου· ἦτο δὲ τὸ Μητρῶον ναὸς τῆς μητρὸς τῶν θεῶν Κυβέλης, κείμενος ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς πλησίον τοῦ βουλευτηρίου· ἐντὸς αὐτοῦ ἐφυλάσσοντο τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς πολιτείας (ψηφίσματα, συνθήκαι κτλ.).

BIBLION PEMHTON

Κεφάλαιον 18.

1. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ (ἐνν. χρόνῳ) καὶ συγχρόνως.— Ὑδάσπης, μέγας ἐν τῇ Ἰνδικῇ παραπόταμος τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ, σήμερον ὀνομαζόμενος Τζιλάμ.— **οὐ μείονα τὸν φόνον... τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν** δὲν ἐφόνευσαν ὀλιγωτέρους Ἰνδοὺς· ἐκαλοῦντο Ἰνδοὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ἀσίας πέραν τοῦ ποταμοῦ (βλ. γεωγρ. χάρτην).— **ἀκμῆς (γεν. ἀκμῆτος)** ἀκούραστος, ἀκμαῖος.— **κεκμηκῶς (τοῦ κάμνω** κουρασμένος· **ἀκμηῆτες ἀντὶ κекμηκῶτων κλπ.** = ἐπιπεσόντες πρὸς καταδιώξιν (τῶν Ἰνδῶν), αὐτοὶ οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀκμαῖοι, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον καταπεπονημένων ἐκ τῆς μάχης.

2 - 3. ὀλίγον ἀποδέοντες σχεδόν.—ὁ νομάρχης ὁ διοικητής.— τῶν ταύτη Ἰνδῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Ἰνδῶν.— **ἰππάρχαι** οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἰππικοῦ.— **ἰπποτοξόται** ἐφιπποὶ τοξόται — **ἄπτομαι, τοῦ ἔργου λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην.—** τῆς δὲ ἑταιρικῆς ἵππου, βλ. εἰσαχ. σελ. 11.

4 - 8. μὴ ὅτι ὄχι μόνον.— λυπρὸς (ἐκ τοῦ λύπη) ἐλεεινός, ἄθλιος.— **ἤπερ ὅπως.—ἐξάρχων τοῖς ἀμφ' αὐτὸν τῆς φυγῆς** φεύγων πρῶτος ἐξ ὄλων τῶν ἰδικῶν του (πρβλ. Βιβλ. Β'. κεφ. 11, § 4: « Δαρείος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφρευγε ». Ἐπίσης Βιβλ. Γ', κεφ. 14, § 3: « πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφρευγεν ». — **ἔστε ἐν ὄσφ.—** ὑπέμενέ τι τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκὸς παρέμενε σταθερὸν ἔστω καὶ ἐν μέρος τῶν Ἰνδῶν κατὰ τὴν μάχην.— **ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο** ἐξηκολούθει νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν μάχην.— **ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ** διότι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀπέκρουε τὰ βέλη ὁ θώραξ (ὁ θώραξ ὑπερῆσπιζεν ἀπὸ τὰ βέλη τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ σώματός του, τὸ ὅποιον καὶ ἐκάλυπτεν, ἐνῶ ὁ δεξιὸς ὤμος του ἦτο γυμνὸς καὶ ἀκάλυπτος).— **περιττὸς ὢν κατὰ τε τὴν ἰσχύν καὶ κατὰ τὴν ἁρμονίαν** ὁ ὅποιος ἦτο ὑπερβαλλόντως ἰσχυρὸς καὶ καλῶς συναρμολογημένος.— **καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν ἦτο δυνατὸν νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν** ὅσοι

παρετήρουν αὐτὸν (τὸν θώρακα).— ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα στρέψας ὀπίσω τὸ ἐλέφαντα.—προσιπτεύσας... τῷ ἐλέφαντι ἀφοῦ ἐπλησίασε τὸν ἐλέφαντα.—ἐπιστῆσαι ἡξίου τὸ θηρίον ἐζήτησεν (ἀπὸ τὸν Πῶρον) νὰ σταματήσῃ τὸ θηρίον (ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπέβαινε).—οὐ γὰρ εἶναι (= ἐξεῖναι) οἱ ἔτι φεύγειν διότι ἔλεγεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νὰ συνεχίσῃ περαιτέρω τὴν φυγὴν.—καὶ ἀκοῦσαι, ἐκ τοῦ ἡξίου.—ἀνάγομαι ἐτοιμάζομαι.—κατέκανε, ἄορ. β' τοῦ κατακαίνω (= κατακτείνω) φονεύω· καὶ ἂν κατέκανε τυχὸν καὶ ἴσως θὰ τὸν ἐφεόνευεν.—ὑποφθάνω προφθάνω.—ἀπελαύνω ἀπομακρύνω.—πρόσω μακράν.—ἐπὶ τῷδε ἕνεκα τούτου.—χαλεπὸς γίγνομαι τινι ὀργίζομαι ἐναντίον κάποιου.—ἐν μέρει ἰδιαιτέρως.—καὶ (ὡς) ἐκ τοῦ δίψους ἅμα ἐκρατεῖτο καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως κατείχετο ὑπὸ τῆς δίψης.—ἐφίστημί τινα σταματῶ κάποιον.—ἀναψύχω δροσίζομαι, ἀναζωογονοῦμαι.

Κεφάλαιον 19.

1 - 3. ἄγομαι ὀδηγοῦμαι.—προσάγω (ἀμετβ.) πλησιάζω.—καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πῶρου καὶ τὴν ὠραίαν ἐμφάνισιν τοῦ Πῶρου.—ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον τὸ ὅποιον ἦτο μεγαλύτερον τῶν 5 πήχεων περίπου· ὁ πήχυς ὑπολογίζεται ἔχων μῆκος 0,46μ. (πάντως ἐδῶ πρόκειται περὶ προχείρου κατὰ προσέγγισιν ὑπολογισμοῦ).—ἀλλὰ (προσῆλθεν) ὡσπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσέλθοι ἀλλὰ (προσῆλθεν ἐνώπιον τοῦ Ἀλεξάνδρου) ὅπως θὰ προσήρχετο ἀνὴρ γενναῖος πρὸς ἄλλον γενναῖον ἄνδρα.—προσειπὼν, τοῦ προσαγορεύω.—λόγος, ἐνν. ἐστὶ λέγεται.—χρῆσαι, προστ. ἄορ. τοῦ χρῶμαι.—ἡσθεῖς, τοῦ ἡδομαι εὐχαριστοῦμαι.—ἐμοῦ ἕνεκα ἐξ ἰδικῆς μου θελήσεως.—ὅ,τι σοὶ φίλον (ἐνν. ἐστὶν) ἀξίου ζήτησθαι, ὅ,τι ἀγαπᾷς.—ἐνεῖναι τοῦ ἐνειμι ἐνυπάρχω—ἐν τούτῳ, δηλ. ἐν τῷ βασιλικῶς αὐτῷ χρῆσθαι.—αὐτός τε, δηλ. ὁ Ἀλέξανδρος.—βασιλικῶς κεχρημένος ἦν μετεχειρίσθη κατὰ βασιλικὸν τρόπον.—καὶ ἐκείνῳ... πιστῷ ἐχρήσατο καὶ εἶχεν ἐκεῖνον (δηλ. τὸν Πῶρον) πιστὸν φίλον του.—ἐς ἅπαντα (ἐνν. χρόνον) διὰ παντός.

(Χαρακτηρίσατέ τὸν Πῶρον. Συγκρίνατε τοῦτον μὲ τὸν Δαρεῖον. Πῶς φέρεται ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέναντι τοῦ Πῶρου; Ποῖα συναισθήματα τὸν κατέχουν; Πῶς τὰ ἐκδηλώνει; Προσέξατε τὴν ψυχικὴν συγγένειαν Ἀλεξάνδρου καὶ Πῶρου).

BIBLION EKTON

Κεφάλαιον 23.

1 - 2. διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας· οἱ Γαδρωσοὶ κατῴκουν τὴν Γαδρωσίαν ἢ Γεδρωσίαν, χώραν τοῦ ἀρχαίου περσικοῦ κράτους, ὅπου τὸ σημερινὸν Βελουχιστάν (βλ. γεωγρ. χάρτην).—**χαλεπὴ** δύσβατος.—**τῶν τ' ἄλλων** καὶ μετὰξὺ ἄλλων.—**πολλαχοῦ** εἰς πολλὰ μέρη τῆς χώρας.—**τὴν πολλὴν** (ἐνν. ὁδὸν) μακρὰν ὁδόν.—**καὶ προσωτέρω** καὶ μάλιστα εἰς μεγάλην ἀπόστασιν.—**ἐπεὶ**, ἐδῶ = ἂν καί.—**αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ ἦν** αὐτὸς βεβαίως ἐπεζητεῖ, σφοδρῶς ἐπεθύμει.—**ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας** νὰ διατρέξῃ τὴν παραθαλάσσιον χώραν.—**ὅσα ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο** ὅσον τοῦλάχιστον ἠδύνατο κατὰ τὴν διέλευσιν του.—**τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι** νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ ναυτικόν του.—**ὄρυξαντας, ἐπιμεληθέντας**, μτχ. τροπικαί.—**ἀγορᾶς** διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἐπιτηδείων.—**ἡ ὄρμου** ἢ διὰ τόπον κατάλληλον πρὸς ἀγκυροβολίαν (διὰ τὸν στόλον του, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀγκυροβολήσῃ κάπου, διὰ νὰ προμηθευθῇ ὕδωρ καὶ τροφίμα).—**ἀλλ' ἦν γὰρ ἔρημα ἀλλ'** ἐπειδὴ ἦσαν ἔρημα.—**ὁ δὲ** διὰ τοῦτο οὗτος (ὁ Ἀλέξανδρος).—**κατασκοποῦμαι** ἀνιχνεύω, ἐρευνῶ.—**ταύτη** εἰς τὸ μέρος τοῦτο.—**καταλαμβάνω** εὐρίσκω.—**πνιγηρὸς στενόχωρος, μικρὸς**.—**πεποιῆσθαι** (μέσον) ὅτι ἔχουν κατασκευάσει (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀπήγγειλεν).—**ξυνθέντας τὰς κόγχας** συνθέσαντες τὰ ὄστρακα (διὰ συναρμολογήσεως θαλασσίων ὄστράκων).—**διαχρῶμαι** ἔχω πρὸς χρῆσίν μου.—**διαμάομαι - ὦμαι** σκαλίζω, ἀνασκαλεύω.—**τὸν κάχληκα τὰ χαλίκια** (τῆς παραλίας).—**χαλεπῶς** μετὰ κόπου.—**πάντη** ὅλως, τελείως.

4 - 6. ἵνα ὅπου.—**σημαίνομαι** σφραγίζω.—**λιμὸς** πείνα (ἐνφ. λοιμός;).—**ἐς τοσόνδε** τόσον πολὺ.—**πρὸς τοῦ κακοῦ** ὑπὸ τῆς ἀνάγκης.—**ὡς (= ὥστε) ...** ξὺν λογισμῷ ἔδοξε σφισιν ὥστε ἐν συνειδήσει ἀπεφάσισαν.—**ἔμπροσθεν ποιήσασθαι** νὰ θεωρήσουν προέχοντα, νὰ λάβουν ὑπ' ὄψει μᾶλλον.—**τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἤδη ὄλεθρον** τὸν φανερὸν καὶ ἐπικείμενον ἤδη ὄλεθρον (ἐκ τῆς πεινῆς).—**τοῦ ἀφρανοῦς τε καὶ πρόσω** ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως **κινδύνου** (γεν. συγκρ. ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν ποιήσασθαι) παρὰ τὸν

ἄδηλον καὶ ἀκόμη μακρὰν κείμενον κίνδυνον ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως (δηλ. τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν παρὰ τοῦ βασιλέως). — **Ξυγγιγνώσκω** συγχωρῶ. — **Καλλατιανόν**, ἐκ τῆς πόλεως Καλλατίας, κειμένης ἐν Θράκη παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον. — **τὰς βαλάνους τῶν φοινίκων** τοὺς καρποὺς τῶν φοινίκων, χουρμάδες. — **ἐς ἀγορὰν** πρὸς πώλησιν.

Κεφάλαιον 24.

1 - 3. τὰ βασίλεια τὰ ἀνάκτορα. — **ἵναπερ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου. — **ἐξ Ὁρων ὄρμηθεις** ἀφ' ὅτου ἐξεκίνησαν ἐκ τῶν Ὁρων (χώρας τῆς Ἰνδικῆς παρὰ τὴν Β. παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι καλοῦνται Ὁρεῖται). — **οὐδὲ τὰ ξύμπαντα...** πόνοις ὅτι οὐδὲ ὄλαι αἱ ταλαιπωρίαί, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη ὁ στρατὸς αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν, εἶναι ἄξια νὰ παραβληθοῦν πρὸς τὰς χακουχίας, τὰς ὁποίας ὑπέστη ἐδῶ (δηλ. εἰς τὴν Γαδρωσίαν). — **οὐ μὴν ... ἐλθεῖν** (ἐκ τοῦ λέγουσιν) ἀλλ' ὅμως (λέγουν ὅτι) δὲν ἦλθε. — **ἀγνοήσαντα, ἀκούσαντα**, αἰτιολ. μτχ. — **τὴν χαλεπότητα** τὸ δύσβατον. — **ταύτη** διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ. — **ὅτι μὴ εἰ μὴ.** — **Σεμίραμις**, ἡ μυθώδης βασίλισσα τῆς Ἀσσυρίας (ἡ ὁποία ἐπεχείρησε μεγάλας ἐκστρατείας καὶ ἐξετέλεσε μνημειώδη τεχνικὰ ἔργα· αὕτη ἦτο σύζυγος καὶ διάδοχος τοῦ βασιλέως Νίνου, ἰδρυτοῦ τῆς Νινευτ). — **ἐξ Ἰνδῶν** ἐκ τῆς Ἰνδικῆς (ἐναντίον τῆς ὁποίας εἶχεν ἐκστρατεύσει ἡ Σεμίραμις). — **Κῦρον**, τὸν μέγαν (ἡ πρεσβύτερον καλούμενον), υἱὸν τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ἰδρυτὴν τοῦ περσικοῦ κράτους (550—529 π.Χ.). — **φθάσαι...** ἀπολέσαντα (ἐκ τοῦ λέγουσιν) ὅτι πρότερον ἔχασε. — **ἔρις** ἀμιλλα. — **καὶ ἅμα ὡς...** ἐκπορίζεσθαι καὶ συγχρόνως ἵνα προμηθεύη. — **Νέαρχος**, ὁ ἐπιφανὴς ναύαρχος τοῦ μακεδονικοῦ στόλου, ὁ ὁποῖος τὸ 326 ἔπλευσεν εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ ἀφοῦ παρέπλευσε τὴν Γαδρωσίαν, τὴν Καραμανίαν καὶ τὴν Περσίαν, ἐφθασεν εἰς τὰ Σοῦσα· οὗτος ἦτο καὶ ἱστορικὸς συγγραφεὺς, ἔγραψε δὲ περιγραφὴν τοῦ μεγάλου πλοῦ, τὸν ὁποῖον ἐξετέλεσεν, εἰς τὸ ἔργον του «Τὰ ἀμφὶ τῶ παράπλω»· ἐπίσης συνέγραψε καὶ ἱστορίαν «Ἵπὲρ Ἀλεξάνδρου»· ἀμφότερας τὰς συγγραφὰς ταύτας, μὴ διασωθείσας, εἶχεν ὡς πηγὰς τῆς ἱστορίας του ὁ Ἀρριανός.

4 - 6. διαφθεῖραι, ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγουσιν, ἡ

ὅποια συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 5. — διαφθείρω καταστρέφω. — τὸ ἐπιφλέγον καῦμα ὁ φλογερὸς καύσων. — πρὸς τοῦ βάθους ἕνεκα τοῦ βάθους. — καὶ γὰρ καὶ διότι ἀκόμη καί. — νεναγμένης, τοῦ ῥ. νάσσομαι στοιβάζομαι. — ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας ἀλλὰ (ἡ ἄμμος) ἦτο τοιαύτη, ὥστε (οἱ στρατιῶται) πατοῦντες εἰς αὐτὴν νὰ βυθίζωνται ὅπως εἰς πηλὸν ἢ μᾶλλον εἰς χιόνα ἀπάτητον. — ἐν ταῖς προσβάσεσι τε καὶ καταβαίνοντας κατὰ τὰς ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις. — τῷ ἀνωμάλῳ... καὶ οὐ βεβαίῳ (δοτ. τῆς αἰτίας) ἕνεκα τῆς ἀνωμαλίας καὶ τοῦ ἐπισφαλοῦς. — οὐ ξυμμέτρους ἀσυγκρίτως μακράς. — μᾶλλον τι ἔτι μᾶλλον (ἢ ἄλλοτε). — ἄγω πρὸς ἀνάγκην ἀναγκάζω. — ὁπότε... ἔλθοιεν ὁσάκις ἤρχοντο. — τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδὸν διατρέξαντες κατὰ τὴν νύκτα τὴν ὁδόν. — εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν (τοῦ ἐγκαταλαμβάνομαι) ἐὰν προσεβάλλοντο (ὑπὸ τοῦ καύσωνος), ἐνῶ ἀκόμη ἐπορεύοντο. — ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπύρουν τότε ἐταλαιπωροῦντο. — ξυνέχομαι κατέχομαι.

Κεφάλαιον 25.

1. ὁ φθόρος ἢ φθορά. — ξυνιόντες, τοῦ ξυνέρχομαι (ὑποκ. οἱ στρατιῶται). — τὰ κρέα ἐσιτοῦτο ἔτρωγον τὰ κρέατα (τῶν σφαγιασθέντων ἵππων καὶ ἡμιόνων). — δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ὅτι ἐκ δίψης ἀπέθανον αὐτοὶ (δηλ. οἱ σφαγέντες ἵπποι καὶ ἡμίονοι). — ἀτρέκεια ἢ ἀλήθεια (ἀτρεκῆς ἀληθῆς· ἐκ τοῦ στερ. α καὶ τοῦ θ. τρεπτρέπω). — ὑπό τε τοῦ πόνου... καὶ ὅτι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἕνεκα τοῦ κόπου..., ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι. — ἐλελήθει τοῦ λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχὴν. — ἴασις θεραπεία (ἰάομαι - ὦμαι, ἰατρός).

(Δηλαδὴ πῶς ἐφέρετο εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ διατί;)

2 - 3. οὐκουν... ἔτι ἦν λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον. — εὐμαρῶς εὐκόλως. — ἀπόρους οὔσας αὐτοῖς... ἄγεσθαι διότι ἦτο ἀδύνατον εἰς αὐτοὺς νὰ μεταφέρουν αὐτάς. — ἀλλὰ τὰς εὐπωρωτάτας τοῖς ζεύγεσιν ἀλλὰ ἐκεῖνας, αἱ ὅποια ἦσαν καταλληλότεραι, διὰ νὰ βαδίζουν τὰ ἐζευγμένα ζῶα. — οἱ μένοντες θεραπεύσοντες = οἱ θεραπεύσοντες μένοντες ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἠδύναντο νὰ περιποιηθῶν

(αὐτούς) μένοντες εἰς τὴν θέσιν των.— ὁ στόλος ἢ πορεία.— ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῳ ἐν τῇ μερίμνῃ περὶ τοῦ συνόλου.— τὸ καθ' ἑκάστους ζῆν ἀνάγκη αἰ ἰδιαίτεραι ἀνάγκαι ἑκάστου.— οἱ ὑπνω κάτοχοι οἱ καταλαμβανόμενοι ὑπὸ τοῦ ὕπνου.— οἶα (= ἄτε) δὴ... ποιούμενοι ἐπειδὴ φυσικὰ ἔκαμνον.— ἐξανίσταμαι ἐγείρομαι (ἐκ τοῦ ὕπνου).— ἐφομαρτῶ παρακολουθῶ,— ἐκπίπτω χάνομαι, ἀποπλυνῶμαι.

4-5 ξυνηνέχθη συνέβη (τοῦ ῥ. ξυμφέρομαι).— γάρ, διασαφητικός.— ὕεται ἔχει βροχάς· ὕεται ἢ Γαδρωσίων γῆ βρέχει εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδρωσίων.— ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων ἔνεκα τῶν ἐτησίων ἀνέμων· ἐτήσιοι ἄνεμοι ἢ ἐτησίαί εἶναι οἱ καθ' ὠρισμένους καιροὺς πνέοντες περιοδικοὶ ἄνεμοι.— ἴναπερ ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου.— προσφέρονται... ἐκ τοῦ πνεύματος φέρονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.— ἀναχέονται διαλύονται (εἰς βροχὴν).— αὐλίζομαι στρατοπεδεύω.— ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς κατὰ τὴν ὥραν τῆς δευτέρας νυκτερινῆς φρουρᾶς· οἱ μὲν Ἕλληνες διήρουν τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς εἰς τρεῖς τετραώρους φυλακάς, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς ὁποίους ἔχει ὑπ' ὄψει τοῦ ὁ Ἀρριανός, εἰς τέσσαρας τριώρους (6 - 9 μ.μ. 9 - 12 μ.μ. κτλ.).— ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γενομένων τῶν ὄμβρων χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἢ βροχῆ.— τοσοῦτῳ ἐπῆλθε (ἐνν. τὸ στρατόπεδον) τῷ ὕδατι τόσον πολὺ κατεπλημμυρίσθη τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τοῦ ὕδατος.— ὡς... διαφθεῖραι ὥστε νὰ παρασύρῃ.— μόλις καὶ χαλεπῶς μόλις καὶ μετὰ βίας.

6. ἐκ καύματός τε καὶ δίψους ἔπειτα ἀπὸ τόσον καύσωνα καὶ δίψαν.— ὁπότε... ἐπιτύχοιεν ὁσάκις εὕρισκον.— σταδίου, τὸ στάδιον (πληθ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι) μονὰς μῆκους = 184,87 μ. τοῦτο διηρεῖτο εἰς 6 πλῆθρα, ἕκαστον δὲ πλῆθρον εἰς 100 πόδας).— ὅσον... μάλιστα ὡς ἔγγιστα, περίπου.— ἀκράτῳ ἀσυγκράτητος.

Κεφάλαιον 26.

1 - 3. ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο ὠραίαν πράξιν (τοῦ Ἀλεξάνδρου) ἀνωτέραν πάσης ἄλλης.— οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι δὲν ἐθεώρησα καλὸν νὰ παραλείψω.— ἐν Παραπαμισάδαις, εἰς τὴν χώραν τῶν Παραπαμισαδῶν· οὗτοι δὲ ἦσαν λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸ ὄρος Παραπά-

μισον (ἢ Ἰνδικὸν Καύκασον) πρὸς Ν. τῆς Βακτριανῆς (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **μετεξέτεροι** ἄλλοι τινὲς (συγγραφεῖς). — **ιέναι** (ἐκ τοῦ ἐνν. **λέγουσι οἱ συγγραφεῖς**) ὅτι ὁ μὲν στρατὸς ἐπορεύετο. — **ὅτι** (αἰτιολ.) **ἐχρῆν ἐξανύσαι** (ἐνν. **τὴν ὁδόν**) διότι ἔπρεπε νὰ διανύσῃ τὴν ὁδόν. — **τὸ δὲ τοῦτο δὲ** (τὸ ὕδωρ). — **πρόσθεν μακράν.** — **καὶ αὐτὸν τ' Ἀλέξανδρον...** ἠγεῖσθαι καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Αλέξανδρος προηγείτο (τῶν στρατιωτῶν). — **οἶάπερ φιλεῖ** (γίγνεσθαι) **ἐν τῷ τοιῷδε** ὅπως βεβαίως συμβαίνει συνήθως εἰς τοιαύτας περιστάσεις. — **ὀλίγος καὶ φαῦλος** μικρὸς καὶ ἀσήμαντος. — **ἡ πίδαξ** ἡ πηγὴ (ὑδάτος). — **σπουδῇ ιέναι**, ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἐνν. **λέγουσιν** μέχρι τέλους τῆς § 3. — **πελάζω.** πλησιάζω. — **ἐν ὕψει πάντων** ἐνώπιον ὄλων. — **ἐκχέαι**, ἀπαρ. ἀορ. τοῦ **ἐκχέω** ἐκχύνω. — **ἐπιρρώνυμαι** ἐνθαρρύνομαι. — **εἰκάζω** θεωρῶ, ὑποθέτω. — **πότον γενέσθαι πᾶσιν** ὅτι ἔπιαν ὅλοι. — **ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν** καὶ διὰ τὴν ἐγκράτειαν καὶ συγχρόνως διὰ τὴν στρατηγικὴν σύνεσιν. — **Ἀλεξάνδρου**, ἡ γενικὴ συναπτέα εἰς τό : **τοῦτο τὸ ἔργον.**

4 - 5. **Ξυνηνέχθη** (πρβλ. καὶ κεφ. 25, § 4.). — **γάρ**, διασαφητικὸς. — **τελευτῶντες**, ἐπιρ. — **οὐ γὰρ εἶναι** (ἐκ τοῦ **ἔφασκον**)... **ὄτῳ τεκμηριώσονται** διότι δὲν ὑπῆρχε τίποτε, μὲ τὸ ὁποῖον νὰ ἀναγνωρίσουν (**τεκμηριούμαι** καὶ **τεκμαίρομαι** κρίνω ἐκ τινῶν σημείων, συμπεραίνω). — **νενημένη** ἐπισεσωρευμένη (τοῦ ῥ. **νέομαι** συσσωρεύομαι). — **οὖν** βεβαίως. — **ἀνίσταμαι** ὑψώνομαι. — **γῆλοφος βέβαιος** σταθερὸς ἀμμόλοφος. — **οὐδέ...** **μεμελετῆσθαι** σφισι τὰς πορείας οὔτε εἶχον μελετηθῆ ὑπ' αὐτῶν αἱ πορεῖαι, οὔτε εἶχον ἐξασκηθῆ αὐτοὶ (δηλ. οἱ ὀδηγοὶ) νὰ κανονίζουσι τὰς πορείας (τὸ ἀπαρ. **μεμελετῆσθαι** ἐκ τοῦ **ἔφασκον**). — **πρὸς τὰ ἄστρα ἢ πρὸς τὸν ἥλιον** ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὰ ἄστρα ἢ ἀπὸ τὸν ἥλιον. — **καθάπερ τοῖς ναύταις** (ἐνν. **μεμελέτηται**) ὅπως μελετῶνται ὑπὸ τῶν ναυτῶν, ὅπως οἱ ναῦται εἶναι ἐξησκημένοι νὰ κανονίζουσι τὴν πορείαν. — **πρὸς τῶν ἄρκτων** κτλ., ἡ σειρά : **τοῖς μὲν Φοίνιξι** (ναύταις) **πρὸς τὴν ὀλίγην τῶν ἄρκτων**, **τοῖς δ' ἄλλοις ἀνθρώποις** **πρὸς τὴν μείζονα** οἱ μὲν Φοίνικες ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὴν μικρὰν ἐκ τῶν ἄρκτων (ἀπὸ τὴν μικρὰν ἄρκτον), οἱ δὲ ἄλλοι ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν μεγάλην. — **Ξυνέντα**, τοῦ **Ξυνήμι** ἐννοῶ. — **ἅμα οἱ** μεθ' ἑαυτοῦ. — **ἀφιπῶμαι** ἀπέρχομαι ἔφιππος. — **διαμησάμενον** τοῦ **διαμάομαι** - ὦμαι ἀνασκαλεύω. — ὁ

κάχληξ τὰ χαλίκια. — **καὶ οὕτω μετελθεῖν** (ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ **ἐφασκον**) καὶ ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἠκολούθησεν ἐκεῖ. — ἡ **ἠίων** (γεν. **τῆς ἠιώνος**) ἡ ἀκτὴ, ἡ παραλία (ἀττ. **ἤων**). — **ἐνθεν** μετὰ ταῦτα. — **ἐπὶ τῆς μεσογαίας** εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. — **ποιοῦμαι τὸν στόλον** πορεύομαι.

(*Ποῖαι αἱ ἀξιαὶ ἐξάφσεως πράξεις τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν διὰ τῆς Γεδρωσίας ἐρήμου διάβασιν;*)

(Κεφ. 29)

4. ἡ **παρνομία** ἢ ἀσέβεια (τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἀμέσως κατωτέρω). — **Κῦρος**, οὐῖδς τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ὁ ἐπικαλούμενος μέγας (ἢ πρεσβύτερος) ἦτο ὁ ἰδρυτὴς τοῦ περσικοῦ κράτους (550 - 529 π.Χ.), τοῦ ὁποίου τὴν βιογραφίαν συνέγραψεν ὁ Ξενοφῶν εἰς τὸ ἔργον του «Κύρου Παιδεία». — **ὄτι**, αἰτιολ. — **διορύττω** διασκάπτω (ἔσκαβω), καταστρέφω. — **συλάω - συλῶ** διαρπάζω. — **καταλαμβάνω** εὐρίσκω. — **Ἀριστόβουλος**, βλ. προοίμιον § 1 - 3. — **εἶναι γὰρ** (ἐκ τοῦ **λέγει**) λέγει δηλ. οὗτος ὅτι ἦτο. — **ἐν Πασαργάδαις** αἱ Πασαργάδαι ἦσαν ἀρχαιοτάτη πρωτεύουσα τοῦ περσικοῦ κράτους ΒΔ. τῆς Περσεπόλεως (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ** ἐντὸς τοῦ βασιλικοῦ κήπου. — **καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον** καὶ ὅτι τοῦτο ἐποτίζετο πλουσίως. — **πόα βαθεῖα** ὑψηλὴ χλόη.

5 - 6. **αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω** αὐτὸς δὲ ὁ τάφος εἰς τὰ κάτω μέρη αὐτοῦ. — **λίθου τετραπέδου** (γεν. τῆς ὕλης) = ἐκ τετραπλεύρου λίθου. — **φέρουσαν εἴσω** διὰ τῆς ὁποίας εἰσέρχεται κανεὶς μέσα. — **πύελος** λάρναξ. — **ἴνα** ἔπου. — **ἐπιβλημα** ὕφασμα. — **τῶν Βαβυλωνίων**, οὗτοι ἐφημίζοντο διὰ τὴν κατασκευὴν πολυχρῶμων καὶ τεχνικώτατα ἐπεξεργασμένων ὕφασμάτων, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο **Βαβυλωνία ἐπιβλήματα**. — **ὁ καυνάκης**, πληθ. **οἱ καυνάκαι** τὰ γουναρικά. — **κάνδυσ** μανδύας. — **ἡ ἀναξυρίς** περισκελὶς. — **ὕακινθινοβαφῆς** = ὁ ἔχων τὸ χρῶμα ὕακίνθου (βαθὺ ἐρυθρόν). — **πορφύρας** ἀνοικτοῦ ἐρυθροῦ χρώματος (ἐκ τοῦ κογχυλίου, τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἐκαλεῖτο **πορφύρα**, μετὰ τὸ ὁποῖον ἐβάφοντο τὰ ἡγεμονικὰ ἐνδύματα). — **ἄλλης** καὶ **ἄλλης** χροῶς ποικίλων χρωμάτων. — **οἱ στρεπτοὶ** τὰ περιδέ-

ραια. — **ἀκινάκης** περσικὸν ξίφος (βραχὺ καὶ εὐθὺ). — **τὰ ἐνώτια** τὰ σκουλαρίκια.

7 - 8. τοῖς Μάγοις, δοτ. χαριστική· οἱ Μάγοι ἦσαν ἱερεῖς τῶν Περσῶν καὶ Μήδων, περίφημοι διὰ τὴν σοφίαν τῶν καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν ἀστρολογικὴν τῶν ἱκανότητα. — **δὴ** ὡς γνωστόν. — **Καμβύσου**, τοῦ υἱοῦ τοῦ Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου· οὗτος δηλ. ἦτο ἔγγονος τοῦ παλαιότερου Καμβύσου, ἐβασίλευσε δὲ ἀπὸ τοῦ 529 - 522 π.Χ. — **ἐκδέχομαι** παραλαμβάνω διαδοχικῶς. — **φυλακὴ** φρούρησις. — **ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα (μέρη)** καὶ ὠρισμένοι ποσότητες ἀλεύρου καὶ οἴνου. — **τοῦ μνήματος**, γεν. τῆς αἰτίας.

9. ἐπιμελὲς ἦν αὐτῷ, εἶχε τὴν φροντίδα, εἶχε πάντοτε ὑπ ὄψει του. — **ὁπότε ἔλοι** ὅτε ἤθελε καταλάβει. — **παρέρχομαι** προσέρχομαι. ἐπισκέπτομαι. — **ἐκπεφορημένος**, τοῦ ἐκφοροῦμαι ἐκβάλλομαι. — **οἱ δὲ** τινὲς δέ. — **λωβῶμαι** κακοποιῶ. — **τὸ πῶμα** τὸ κάλυμμα. — **εὐογκος** κομψός, μικρὸς εἰς ὄγκον. — **καὶ ταύτη** καὶ ὡς ἐκ τούτου. — **εὐφορος** εὐμετακόμιστος. — **τὰ μὲν... τὰ δὲ** ἄλλα μὲν μέρη αὐτῆς... ἄλλα δέ... — **παρακόπτω** ἀποκόπτω. — **ξυνοθῶ** συντρίβω, σπάζω. — **οὐ προὔχωρει** δὲν ἐπετύγχανε.

10 - 11. κοσμησαὶ ἐξ ὑπαρχῆς νὰ τακτοποιήσῃ ἐκ νέου. — **κατορθῶ** διορθῶνω. — **ἐντείνω** περιβάλλω. — **κατὰ ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια** ἰσάριθμα καὶ ὅμοια πρὸς τὰ παλαιά. — **ἀποτίθημι** τοποθετῶ πάλιν. — **τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι** ὅτι δὲ τὴν θυρίδα ἐξηφάνισε (ἐκλείσει). — **ἐμπλάσαντα**, ἀόρ. μτχ. τοῦ ἐμπλάσσω ἐπιχωρίω. — **σημεῖον** σημά, σφραγίς. — **στρεβλώω** - ὦ βασανίζω. — **ὡς κατειπεῖν** διὰ νὰ κατονομάσουν. — **στρεβλούμενοι**, μτχ. ἐναντιωμ. — **οὐδὲ ἄλλη πη οὐδὲ κατ' ἄλλον τρόπον**. — **ἐπὶ τῷδε** ἔνεκα τούτου.

(*Διατὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν τάφον τοῦ Κύρου; Διατὶ ἐλυπήθη ἐπὶ τῇ θεᾷ του; Ποῖαι αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἐξεγερσεῶς του; Πῶς χαρακτηρίζεται ἐκ τούτου;*)

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Κεφάλαιον 28.

1-3. τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι, ἢ 114ῃ Ὀλυμπιάδι συμπίπτει πρὸς τὸ ἔτος 323 π.Χ. Ἡ Ὀλυμπιάς, ἥτοι τὸ τετραετές χρονικὸν διάστημα τὸ μεσολαβοῦν μεταξύ δύο διαδοχικῶν τελέσεων Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ἐλαμβάνετο μέχρι τοῦ Ε' μ.Χ. αἰῶνος ὡς βᾶσις χρονολογήσεως· ὑπελογίζετο δὲ ἡ ἑναρξίς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 777 π.Χ., ἀφ' ὅτου δηλ. ἤρχισε τηρούμενος τακτικῶς ὁ κατάλογος τῶν Ὀλυμπιονικῶν.— **ἐφ' Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθηνησιν**, ἄλλη χρονολογικὴ βᾶσις ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πρώτου τῶν ἑννέα ἀρχόντων, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο **ἐπώνυμος**. ἐδῶ διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἐπισημοτάτου γεγονότος τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ καὶ τοὺς δύο τρόπους.— **καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτῶ καὶ τοῦ τριακοντοῦ τρίτου ἔτους ἐπέζησεν ὀκτῶ μῆνας.**— **ὀξύτατος τὴν γνώμην ὀρμητικώτατος εἰς τὰς ἀποφάσεις.**— **τῶν δὲ τῆς γνώμης (ἡδονῶν)** τῶν δὲ πνευματικῶν ἀπολαύσεων.— **ξυνιδεῖν τὸ δέον εἰς τὸ νὰ προῖδη τὸ ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα.**— **ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν ἐν ὅσῳ ἦτο ἀκόμη ἀβέβαιον.**— **τὸ εἶκός ξυμβαλεῖν**, εἰς τὸ νὰ συμπεράνη τὸ πιθανόν.— **δαήμων εἰδήμων, ἔμπειρος** (ἐκ τῆς ρίζης τοῦ δάω = μανθάνω, ἐξ οὗ καὶ τὸ δι-δά-σκ-ω).— **τὸν θυμὸν ἐπαίρω ἐξεγείρω τὸ θάρρος.**— **τὸ ἀδεές ἢ ἀφοβία.**— **ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πρᾶξαι** (ἐν. ἦν) ὅσα ἔπρεπε νὰ πράξῃ φανερῶς.— **ὅσα φθάσας ὑφαρπάσαι** (ἐν. ἦν) τῶν πολεμίων ὅσα ἔπρεπε πρῶτος ν' ἀποσπάσῃ κρυφίως ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.— **πρὶν καὶ δεῖσαι τινα προτοῦ ἀκόμη ὑποπτεύσῃ τις** (ὁ ἀφρ. εἶδισα, μελλ. δεῖσω, πρκ. δέδοικα ἢ δέδια με σημ. ἐνεστ. = φοβοῦμαι, τοῦ ἀφρ. φ. δεῖδω).— **τὰ ξυντελεσθέντα αἰ συνθῆχαι.**— **τὰ ὁμολογηθέντα αἰ ὑποσχέσεις.**— **πρὸς τῶν = ὑπὸ τῶν.**— **μὴ ἀλῶναι εἰς τὸ νὰ μὴ κυριευθῇ νὰ μὴ ἐξαπατηθῇ (τοῦ ἀλίσκομαι).**

[¹ *Ἀναλύσατε μίαν πρὸς μίαν τὰς ἀποδιδόμενας εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἀρετὰς ἐπιβεβαιώσατε αὐτὰς διὰ γνωστῶν πράξεων του.*]

1 - 2. ἐπλημμελήθη τι διεπράχθη ἀμάρτημά τι· εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ ἔάν ὁ Ἀλέξανδρος διεπράξῃ κανὲν ἀμάρτημα. — δι' ὀξύτητα ἕνεκα τοῦ ὀρηκτικοῦ χαρακτῆρός του. — ἐς τὸ ὑπερογότερον ὑπερβολικώτερον. — προάγομαι παρασύρομαι. — βαρβαρίζω μιμοῦμαι τὰ βαρβαρικά ἔθιμα. — τίθεμαι (= ἡγοῦμαι) θεωρῶ. — μὴ ἀνεπιεικῶς δικαίως. — τὸ διηνεκές τῆς εὐτυχίας τὴν διάρκειαν τῆς εὐτυχίας του. — καὶ τοὺς... ξυνόντας (τοῦ ξύνειμι) καὶ ἐκείνους οἱ ὅποιοι συναναστρέφονται. — οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστω καὶ ὄχι διὰ τὸ καλὸν αὐτῶν. — ἀλλὰ μεταγνώναί γε κτλ. ἢ σειρά : ἀλλ' οἶδα Ἀλεξάνδρῳ μόνῳ τῶν πάλοι βασιλέων ὑάρξαν ὑπὸ γενναιότητος μεταγνώναί ἐπὶ τούτοις, ἃ ἐπλημμέλησεν ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος μόνος ἐκ τῶν παλαιῶν βασιλέων εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ μετανοήσῃ διὰ τὰ σφάλματα, τὰ ὅποια διέπραξεν. — εἰ καὶ τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες ἂν καὶ ἀναγνωρίζουν ὅτι ἔκαμαν κάποιον σφάλμα. — προηγορῶ συνηγορῶ, δικαιολογῶ· οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ (τοῦ πλημμελήματος) οὔτοι δὲ (οἱ πολλοὶ) μὲ τὸ νὰ δικαιολογοῦν τὸ σφάλμα των τοῦτο (μὲ τὸ οἱ δὲ ἐπαναλαμβάνεται τὸ οἱ δὲ πολλοί, διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἄς παραλειφθῇ). — κακῶς γινώσκω πλανῶμαι, ἀπατῶμαι. — ὡς... οὐ... τὰ παθήματα φαινόμενα (αἰτιατ. ἀπολ.) διότι τὰ παθήματα δὲν φαίνονται. — τοῖς παθοῦσί τι ἄχαρι εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔπαθον κάτι κακόν. — εἰ ξυγχωροίη ἔάν παραδέχεται. — αὐτῷ τέ τι... (ὡς) ὑπολειπομένην (αἰτιατ. ἀπόλ.) καὶ διότι εἰς αὐτὸν (τὸν δράσαντα) οἰοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι οὗτος (= τινὶ) ἀπομένει.

3 - 4. ἐς θεὸν τὴν γένεσιν αὐτοῦ ἀνέφερον ἀπέδιδε τὴν καταγωγὴν του εἰς θεόν· ἔνοσε τὸν θεὸν τῶν Αἰγυπτίων Ἀμμωνα (τὸν Δία), διότι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπισκεφθεὶς τὸν ναὸν τοῦτον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνεκηρύχθη υἱὸς τοῦ Διὸς Ἀμμωνος. — σόφισμα ἐπινόησις. — τοῦ σεμνοῦ ἕνεκα διὰ νὰ προκαλῆ περισσώτερον σεβασμόν. — Μίνως, Αἰακός, Ῥαδάμανθυς, οἱ τρεῖς κριταὶ τοῦ Ἄδου, θεωρούμενοι ὡς υἱοὶ τοῦ Διὸς· ἐκ τούτων ὁ Μίνως εἶναι ὁ περιφημὸς διὰ τὴν δικαιοσύνην του μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀκμάσας περὶ τὸ 1300 π.Χ. ὁ Αἰακὸς υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Αἰγίνης ἐθεωρεῖτο ὁ εὐσεβέστε-

ρος άνθρωπος τῆς ἐποχῆς του, σώσας διὰ τῆς προσευχῆς του τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰς ἀνομβρίας καὶ ἀφορίας κτλ., ὁ δὲ **Ῥαδάμανθους**, ἀδελφὸς τοῦ Μίνως, ὁ ὁποῖος φυγὼν ἐκ Κρήτης ἐβασίλευσεν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου μετὰ πρῶτητος καὶ δικαιοσύνης. — **οὐδεμιᾶ αὐτῶν ὕβρει προστίθεται** δὲν θεωρεῖται ὡς ἀλαζονεία ἐκ μέρους των. — ὁ **Θησεύς**, ἔθεωρεῖτο ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Αἴθρας (θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροιζῆνος Πιθέως). — ὁ **Ἴων** ἐκ τοῦ ὁποίου προῆλθον οἱ Ἴωνες, ἦτο κατὰ τὸν μῦθον υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κρεούσης (θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως). — **ὡς**, αἰτιολ. — **σκευὴ ἐνδυμασία**. — **ὡς ἀποστροφὴν τινὰ αὐτῷ** ἵνα αὐτὸς ἔχη κάποιαν προφύλαξιν. — **ὀξύτης ὀρμητικότης**, παραφορά. — **ὑβρις ἀλαζονεία**. — **ἐφ' ὅτῳ δὴ** διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς. — **τοὺς μηλοφόρους**, βλ. Βιβλ. Γ', κεφ. 13, § 1 - 2. — **ὁμότιμοι**, ἐλέγοντο οἱ εὐγενεῖς Πέρσαι, τοὺς ὁποίους ὁ Ἀλέξανδρος κατέταξεν εἰς τὸ μακεδονικὸν ἄγγημα τῶν ἐταίρων ἱππέων. — **ἐς τοὺς ἐταίρους**, ἐδῶ = πρὸς τοὺς φίλους.

Κεφάλαιον 30.

1. **μὴ μόνον** κτλ., ἡ σειρά: **μὴ κακίζέτω προφερόμενος μόνον ὅσα ἄξιά ἐστι κακίζεσθαι** ἢ μὴ τὸν κατηγορῆ ἀναφέρων μόνον ὅσα εἶναι ἄξια κατηγορίας. — **ἐς ἓν χωρίον ξυναγαγὼν** συγκεφαλαιώσας εἰς ἓν. — **ἐκλογίζομαι ἀναλογίζομαι, σκέπτομαι**. — **ὅστις...** ὄντινα... **ἐς ὅσον** (πλαγ. ἐρωτήσεις ἐκ τοῦ ἐκλογιζέσθω) = **ποῖος.. ποῖον... πόσον**. — **ὅστις τ' ὦν αὐτός...** κακίζει πόσον ἀσήμαντος εἶναι αὐτός, ὁ ὁποῖος κατηγορεῖ. — **ὁποῖα τύχη κεκρημένος** εἰς ποίαν ταπεινὴν θέσιν εὐρίσκειται. — **ὄντινα γενόμενον ἐκεῖνον ἐνῶ ἀντιθέτως πόσον σπουδαῖος ὑπῆρξεν ἐκεῖνος**. — **ἀναμφιλογώτατα** χωρὶς καμμίαν διαμφισβήτησιν. — **ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον** (τὸν Ἀλέξανδρον) **τῷ αὐτοῦ ὀνόματι** καὶ ὅτι (ὁ Ἀλέξανδρος) ἐφθασε παντοῦ μὲ τὸ ὄνομά του (ἐγέμισεν ὅλον τὸν κόσμον μὲ τὸ ὄνομά του). — **σμικρότερός τε ἂν αὐτὸς ἐνῶ αὐτὸς** (ὁ κακίζων) εἶναι πολὺ ταπεινός. — **ἐπὶ σμικροῖς πονοῦμαι ἀσχολοῦμαι** μὲ ταπεινὰ πράγματα. — **ἐν κόσῳ τίθεμαι τακτοποιῶ**.

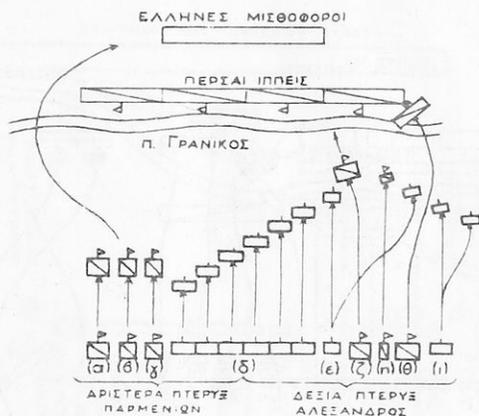
2 - 3. **ὡς διότι. οὐ πεφοιτῆκει** (= ἐπεφοιτῆκει) δὲν εἶχε φθάσει. — **ἔξω τοῦ θείου φῦναι** ὅτι ἐγενήθη ἄνευ θείας βουλήσεως. — **ἐπισημαίνω φανερώνω**. — **φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα** διά-

φοροι ὀπτασίαι φανεῖσαι εἰς διαφόρους. — ἐς τοῦτο μέχρι σήμερον. —
ἐξ ἀνθρώπων ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. — οὐκ ἀνθρωπίνη οὔσα
 ὑπεράνθρωπος. — διὰ τοσούτου μετὰ τοσούτον χρόνον. — **χρησμοὶ**
χρησθέντες χρησμοὶ δοθέντες· (ἐπὶ θεῶν καὶ μαντείων τὸ ῥ. **χρῶ**
 = δίδω χρησμόν, παθ. **χρῶμαι** = χρησμοδοῦμαι, λέγωμαι ὑπὸ τοῦ
 μαντείου). — **ἀληθείας τε ἕνεκα τῆς ἐμῆς** ἕνεκα τῆς ἀγάπης μου
 πρὸς τὴν ἀλήθειαν. — **καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους**
 καὶ συγχρόνως πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων. — **ἐφ' ὅτι** ἕνεκα τού-
 του δέ. — **ὀρμῶμαι** παρακινῶμαι. — **ἄνευ θεοῦ** χωρὶς θεῶν παρα-
 κίνησιν

(Διατὶ κατὰ τὸν συγγραφέα δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν τὸν Ἀλεξάν-
 δρον ἐκ μεμονωμένων πράξεων, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅλου ἔργου του; Πῶς
 κρίνει τοῦτο ὁ Ἀρριανός; Πῶς φαίνεται ἡ ἀμεροληψία τοῦ συγγρα-
 φέως; Ποῦ ἀποδίδει οὗτος τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου
 ἐν τῷ κόσμῳ; Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερε τὸ ἔργον τοῦ Ἀλεξάνδρου
 διὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος;)

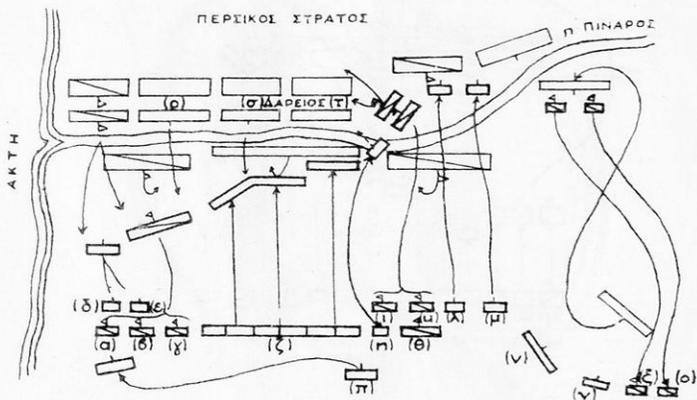

Εἰκὼν 1. Τύπος ὀπλίτου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

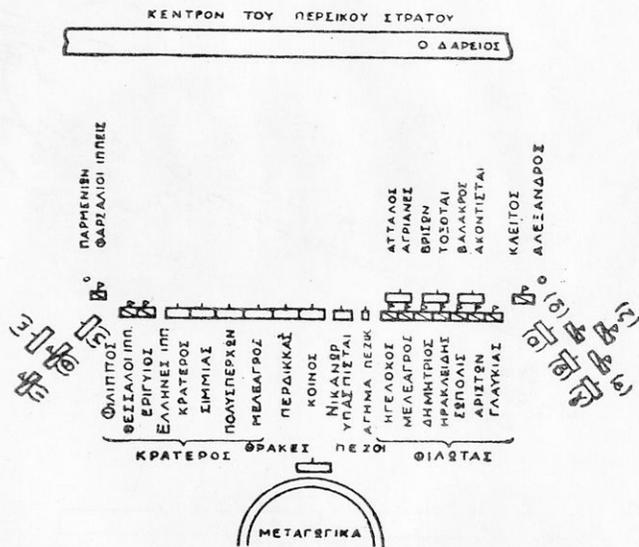
Εἰκὼν 2. Διάγραμμα δεικνύον τὰς θέσεις τῶν στρατιῶν κατὰ τὴν μάχην τοῦ Γρανικοῦ (Μάιος - Ἰούνιος 334 π.Χ.)

- α. Θεσσαλοὶ ἵππεις.
- β. Σύμμαχοι ἵππεις.
- γ. Θρᾶκες ἵππεις.
- δ. Φάλαγγες Κρατέρου, Μελεάγρου καὶ Φιλίππου.
- ε. Ὑπασπισταί.
- ζ. Ἐταῖροι ἵππεις.
- η. Ἴλη τοῦ Σωκράτους.
- θ. Σαρισσοφόροι καὶ Παλῶνες ἵππεις.
- ι. Τοξόται καὶ Ἀγριᾶνες ἀκοντισταί.

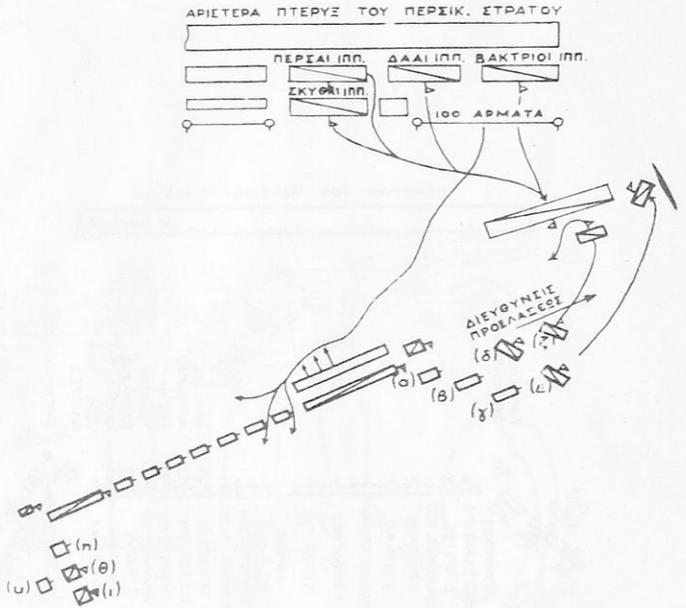
Εἰκὼν 3. Σχεδιάγραμμα τῆς μάχης τῆς Ἴσσοῦ (333 π.Χ.).

α. Θεσσαλοὶ ἰππεῖς.	λ. Ἀντίοχος.
β. Πελοποννήσιοι ἰππεῖς.	μ. Ἀττάλος.
γ. Σύμμαχοι ἰππεῖς.	ν. Ἀγριάνες καὶ Ἑλληνες μισθοφόροι
δ. Κρήτες τοξόται.	ξ. Περοίδας.
ε. Θρᾶκες τοξόται.	ο. Παντόρδανος.
ζ. Φάλαγξ.	π. Ἑλληνες μισθοφόροι ἐν ἐφεδρεία.
η. Ὑπασπισταί.	ρ. Κάρδακες.
θ. Ἐταῖροι ἰππεῖς.	σ. Ἑλληνες.
ι. Πρωτόμαχος.	τ. Κάρδακες.
κ. Ἀρίστων.	

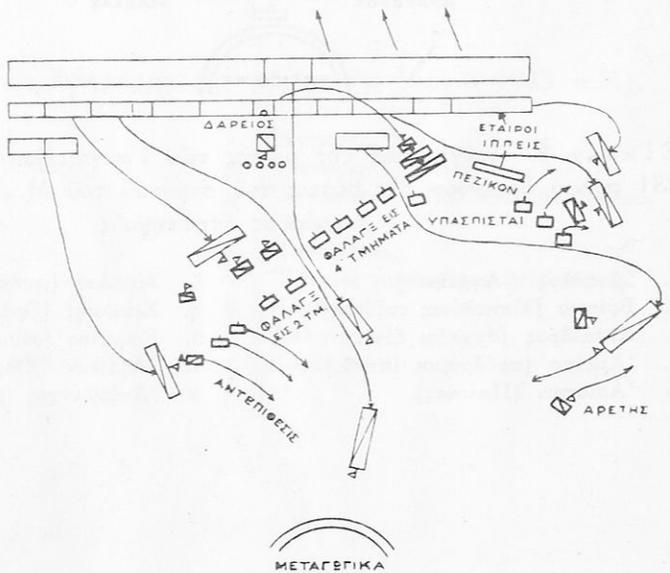
Εἰκὼν 4. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμῶν (1 Ὀκτωβρίου 331 π.Χ.) δεικνύον τὰς θέσεις τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὑπὸ διαφόρους στρατηγούς.

α. Ἀτταλος (Ἀγριᾶνες).	ζ. Μενίδας (μισθοφόροι ἵππεις).
β. Βρίσων (Μακεδόνες τοξόται).	η. Σιτάλκης (Θρᾶκες πεζοί).
γ. Κλέανδρος (ἀρχαῖοι ξένοι).	θ. Κοίρανος (σύμμαχοι ἵππεις).
δ. Ἀρέτης (πρόδρομοι ἵππεις).	ι. Ἀγάθων (Ὀδρύσαι ἵππεις).
ε. Ἀρίστων (Παῖονες).	κ. Ἀνδρόμαχος (μισθοφόροι ἵππεις).

Εἰκὼν 5. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων
 δεκνῶν τὴν πρώτην ἐπιθεσὶν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου
 κατὰ τοῦ ἄκρου ἀριστεροῦ τοῦ περσικοῦ στρατεύματος
 (πρώτη φάσις τῆς μάχης).

Σημειώσεις : Ἐπεξηγήσεις τῶν γραμμάτων βλ. εἰς εἰκόνα 4.

Εἰκὼν 6. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγα-
 μήλων δεκνῶν τὴν τακτικὴν τῶν διεισδύσεων
 τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου
 (δευτέρα φάσις τῆς μάχης).

Ἄργυρον τετράδραχμον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

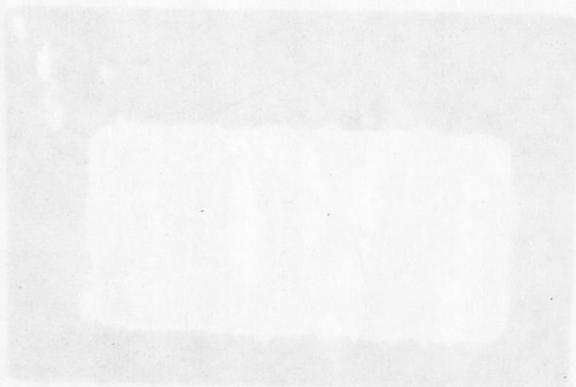
Χρυσοῦς στατήρ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Εἰκὼν 7. Νομίσματα Μ. Ἀλεξάνδρου.

Εἰκὼν 8. Ἡ μάχη τῆς Ἰσσού. (Ψηφιδούτων τῆς Πομπηίας)
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΔΑΡΕΙΟΣ ΑΝΤΙΛΗΠΤΗΟΙ

Εἰς τὴν εἰκόνα φαίνεται ἄριστὰ ἐφαπτοσ ὁ Ἀλέξανδρος, καθ' ἣν στιγμὴν ὁρμᾷ κατὰ τοῦ Δα-
ρείου, ὁ ὁποῖός με ζωηρὰς χειρωνακίας ἕλκει ἀπεγνωσμένως βρόχιον ἀπὸ τοῦ περιούτου.

400

024000025385

Έκδοσις ΙΣΤ', 1974 (III) - Άντίτ. 119.000 - Σύμβασις: 2425/22-3-74

Έκτύπωσις: Ι. ΔΙΚΑΙΟΣ - Βιβλιοδεσία: Ι. ΚΑΜΠΑΝΑΣ Α.Ε.

